

REPUBLICA MOLDOVA
COMISIA NAȚIONALĂ a PIETEI FINANCIARE

Nr. 07-1400 din 27.05.2020

Parlamentul Republicii Moldova
Doamnei Zinaida GRECEANȚI,
PREȘEDINTE

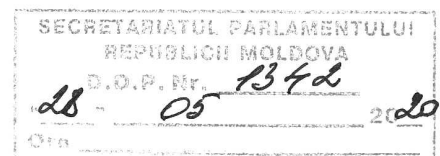
Stimată Doamnă Președinte,

Prin prezenta, Comisia Națională a Pieței Financiare, în corespundere cu legea cadru (nr.192/1998), prezintă Legislativului Raportul anual 2019.

Anexă: Raportul nominalizat.

Cu deosebită considerație,

Valeriu CHIȚAN,
PREȘEDINTE

RAPORT ANUAL

2019

**COMISIA NAȚIONALĂ
a PIETEI FINANCIARE**

Raportul prezintă evenimente din anul calendaristic 2019 și reflectă datele la 31 decembrie 2019. Informația statistică și analitică aferentă activității entităților pieței financiare nebankare poate fi accesată pe pagina web oficială: www.cnpf.md.

Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele.

Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor este permisă numai cu indicarea sursei.

Comisia Națională a Pieței Financiare

Adresa: bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.77, Chișinău, MD 2012

Telefon: +373 22 859 401

Fax +373 22 859 504

E-mail: office@cnpf.md

Web: www.cnpf.md

Cuprins

1. CONSOLIDAREA CADRULUI NORMATIV	6
1.1. PIAȚA DE CAPITAL.....	6
1.2. PIAȚA DE ASIGURĂRI	8
1.3. SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ ȘI PLASAMENTE COLECTIVE	12
2. SUPRAVEGHEREA PIETELOR	14
2.1. PIAȚA DE CAPITAL.....	14
STRUCTURA PIETEII.....	14
ACTIVITATEA DE AUTORIZARE	19
ACTIVITATEA DE MONITORIZARE ȘI CONTROL.....	22
REZULTATELE FINANCIARE ALE SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI	25
MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE	25
2.2 PIAȚA DE ASIGURĂRI	28
STRUCTURA PIETEII.....	28
POZIȚIA FINANCIARĂ	32
ACTIVITATEA DE AUTORIZARE - LICENȚIERE.....	35
ACTIVITATEA DE SUPRAVEGHERE	37
MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE	38
INDICATORI DE PERFORMANȚĂ.....	40
GUVERNANȚA CORPORATIVĂ.....	40
2.3 SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ.....	42
POZIȚIA FINANCIARĂ ȘI STRUCTURA PIETEII.....	42
ACTIVITATEA DE AUTORIZARE	44
ACTIVITATEA DE MONITORIZARE ȘI CONTROL.....	48
MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE	49
INDICATORI DE PERFORMANȚĂ.....	51
3. SUPRAVEGHEREA ADMINISTRATORILOR FIDUCIARI	55
4. BIROURILE ISTORIILOR DE CREDIT	57
5. ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI PE PIAȚA FINANCIARĂ NEBANCARĂ.....	57
6. PROTECȚIA CONSUMATORULUI.....	58
GESTIONAREA ȘI SOLUȚIONAREA PETIȚIILOR.....	60
EDUCAȚIA FINANCIARĂ	62
TRANSPARENȚĂ ȘI RELAȚIILE CU PUBLICUL	63
7. COOPERAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI PROIECTELE DE ASISTENȚĂ EXTERNĂ.....	64
8. ACTIVITATEA OPERAȚIONALĂ A CNPF	66

PROCESUL DECIZIONAL.....	66
RESURSELE UMANE.....	66
INFRASTRUCTURA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE.....	67
EXECUȚIA BUGETARĂ	68
CONTROL FINANCIAR PUBLIC INTERN	71
9. EXECUTAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE ȘI A PLANULUI DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA ACESTEIA ÎN 2019.....	72
OBIECTIVE 2020	77

MESAJUL PREȘEDINTELUI

Anul 2019, poate fi considerat perioada de gestiune cu provocări majore la adresa pieței financiare non-bancare, în speță a domeniilor de asigurări și de creditare (microfinanțare), din punct de vedere a imperativului implementării efective a unor instrumente adecvate de supraveghere pentru atenuarea riscurilor persistente.

Lecția învățată a anilor precedenți se rezumă la faptul că edificarea și dezvoltarea unei piețe de asigurări competitive în niciun caz nu poate avea loc fără a întruni anumite exigențe specifice sectorului financiar în materie de adecvare la capital și rezerve comensurabile obligațiilor asumate. Astfel, autoritatea de supraveghere a intervenit prompt, cu acțiuni proactive redimensionate în sensul redresării operațional-financiare și neamplificării impactului nefast în cazul unor entități precipitat insolvabile. Prin ajustarea cadrului normativ de reglementare a sectorului, CNPF a impus norme de prudențialitate pentru a determina participanții profesioniști ai pieței spre eficiență, circumspecție și conformitate.

Ascensiunea sectorului de creditare nebancaară, unul anterior supravegheat în mod non-prudențial, a cuantificat slăbiciunile și vulnerabilitățile acestuia, în consecință într-o manieră de necontestat regulatorul – în colaborare cu partenerii de dezvoltare – a reușit să identifice soluțiile peotriva riscurilor derivate. Reușita, materializată prin noile rigori legislative pentru a fi cuantificat cu rezultat palpabil, urmează să fie însoțită de o implementare cuprinzătoare, astfel încât participanții pieței să fie proiectați spre respectarea exhaustivă a cerințelor de supraveghere, iar consumatorii să beneficieze de servicii de calitate.

Preocupările Comisiei Naționale pe piața de capital au fost dedicate supravegherii procesului de transmitere a registrelor deținătorilor de valori mobiliare către Depozitarul Central Unic al Valorilor Mobiliare. De asemenea, au fost înregistrate progrese în transpunerea directivelor europene adiționale domeniului prin ajustarea legislației naționale referitor la guvernanta corporativă, precum și aspectele ce țin de predictibilitatea, transparența și corectitudinea operațiunilor specifice pieței de capital. Având în vedere importanța resetării acestui domeniu, CNPF pledează pentru conjugarea continuă a eforturilor autorităților de resort în lansarea mecanismelor aferente tranzacționării valorilor mobiliare de stat pe piața secundară, facilitării plasamentelor publice de obligațiuni corporative și celor emise de autoritățile publice locale, obiectivul scontat fiind susținerea de infuzii financiare întru dezvoltarea economiei.

Agenda și eforturile Comisiei Naționale a Pieței Financiare în 2020 – în contextul crizei pandemice, implicit celei economice – sunt determinate și se vor concentra pe aplicarea corespunzătoare a măsurilor de supraveghere, acestea fiind convergente cu instrumentele de gestionare și temperare a efectelor crizelor, obiectivele majore constituind siguranța pieței și protecția beneficiarilor de servicii financiare nebancaare.

*Cu considerație,
Valeriu CHIȚAN*

1. CONSOLIDAREA CADRULUI NORMATIV

În 2019, activitatea de creație legislativă a Comisiei Naționale a Pieței Financiare a avut drept scop modificarea și completarea cadrului normativ existent pentru a răspunde necesității de transpunere a prevederilor Directivelor UE și de armonizare cu legislația comunitară într-un cadru normativ coerent și unitar, care să confere pieței financiare nebancale atractivitate și transparență, reguli clare, predictibile și sustenabile.

Eforturile Regulatorului în materie de reglementare, în acest sens, au fost și sunt în consonanță cu contextul european de stimulare a creșterii și a inovației în serviciile financiare, de creare a unui mediu de afaceri echilibrat și flexibil, adaptat exigențelor caracteristice sectorului financiar european și mondial.

1.1. PIAȚA DE CAPITAL

CNPF a continuat să contribuie asupra ajustării cadrului normativ – unul relevant creării premiselor aferente noilor provocări, acordând prioritate obiectivului de restabilire a încrederii investitorilor în piața de capital, prin încurajarea și asigurarea unei transparențe sporite pe piață și prin acțiuni de întărire a supravegherii, inclusiv prin aprobarea standardelor minime pentru supravegherea bazată pe risc.

Activitatea de elaborare și aprobare a reglementărilor, având drept punct de reper stabilirea unui cadru optim de funcționare a pieței de capital, a vizat cu precădere transpunerea în legislația națională a normelor europene sectoriale, cât și revizuirea legislației secundare pentru a îmbunătăți mecanismul de funcționare a pieței per ansamblu.

PROIECTE DE LEGI

Întru asigurarea implementării unitare a normelor europene sectoriale, în contextul angajamentelor asumate ce derivă din Acordul de Asociere RM-UE, în anul de gestiune au fost concepute/promovate:

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni

Legea în cauză transpune Directiva 2017/1132 UE din 14.06.2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale și Directiva 2007/36/CE din 11.07.2007 privind exercitarea anumitor drepturi ale acționarilor în cadrul societăților comerciale cotate la bursă și are drept scop consolidarea drepturilor acționarilor în cadrul convocării și desfășurării adunărilor generale ale societăților, precum și protejarea investitorilor.

De asemenea, legea reglementează cerințe suplimentare aferente capitalului social al societății pe acțiuni, inclusiv aporturilor nebănești și evaluarea acestora.

Modificările operate în Legea 1134/1997 au fost adoptate în ședința plenară din 20.02.2020 (Legea nr. 18/2020).

Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 171/2012 privind piața de capital

Corespunzătorul proiect are drept scop corelarea unor norme prezente în diferite legi (Legea contabilității și raportării financiare, Codul administrativ și Legea cu privire la Depozitarul Central Unic al Valorilor Mobiliare) și ajustarea cadrului normativ aferent pieței de capital la acquis-ul comunitar și cele mai bune practici în domeniu.

La situația din mai 2020, proiectul este în proces de avizare/expertizare și consultare publică.

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative (în speță, Legea nr.171/2012 privind piața de capital)

Proiectul transpune parțial prevederile Regulamentului (UE) nr.1060/2009 privind activitatea agențiilor de rating de credit. Prin proiectul dat se completează Legea nr.192/1998 privind CNPF și Legea nr.171/2012 privind piața de capital cu prevederi ce vizează activitatea și supravegherea agențiilor de rating de credit. Urmare a aprobării de către Guvern, proiectul legii este în proces de examinare pe platforma parlamentară.

Totodată, în perioada de raportare, CNPF a continuat demersurile întru dezvoltarea pieței de obligațiuni ca alternativă de finanțare prin intermediul pieței de capital, înaintând propuneri autorităților statului și celor de resort (Legislativ, BNM, MF) de amendare a legislației, regăsite în Conceptul privind facilitarea și stimularea emisiunilor de obligațiuni corporative și ale autorităților publice locale. Astfel, pornind de la premisa, că suportul indiscutabil în promovarea emiterii instrumentelor financiare pe piața de capital este asigurat, inclusiv prin politici fiscale motivaționale,

aplicate în mod uniform față de toate sectoarele pieței financiare, CNPF a elaborat și expediat Legislativului proiectul de lege privind modificarea unor acte legislative în vederea facilitării emiterii de instrumente financiare (Codul fiscal, Legea privind reglementarea valutară, Legea privind finanțele publice locale, Legea privind piața de capital).

Reținem, în sensul celor consemnate, că modificările propuse au menirea de a extinde, pe o bază constantă, regimul juridic fiscal, aplicat actualmente valorilor mobiliare de stat/depozitelor bancare, și în raport cu obligațiunile corporative/emise de autoritățile publice locale, ca măsură facilitară pentru lansarea acestora pe piață.

CADRUL NORMATIV SECUNDAR

Activitatea de revizuire și formulare a reglementărilor în vederea creării sau completării cadrului normativ pentru desfășurarea în mod corespunzător a activității entităților pieței de capital, s-a materializat prin următoarele acte:

- *Regulamentul cu privire la dezvăluirea informației de către emitenții de valori mobiliare (nr.7/1 din 18.02.2019, în redacție nouă)* stabilește conținutul și modul de dezvăluire a informației de către emitenții de valori mobiliare: entitățile de interes public, emitenții ale căror valori mobiliare sunt admise spre tranzacționare în cadrul sistemului multilateral de tranzacționare (MTF) și emitenții ale căror valori mobiliare se tranzacționează în afara pieței reglementate și/sau MTF prin intermediul rapoartelor periodice și rapoartelor / informațiilor de ordin continuu;
 - *Amendamente la Regulamentul privind Fondul de compensare a investitorilor (nr.11/5 din 18.03.2019)* prin care se extinde termenul de achitare a contribuției anuale de către membrii Fondului;
 - *Ajustări (completări, modificări) la Instrucțiunea cu privire la raportările persoanelor licențiate și autorizate pe piața de capital (nr.12/10 din 25.03.2019)* în scopul aducerii în concordanță cu prevederile Regulamentului cu privire la dezvăluirea informației de către emitenții de valori mobiliare;
 - *Proiectul Standardelor minime pentru supravegherea bazată pe risc pe piața de capital (nr.21/5 din 27.05.2019)* prevăd un ansamblu complex de activități aferente identificării și evaluării riscurilor la care sunt expuși participanții profesioniști ai pieței de capital. În baza supravegherii bazate pe risc, CNPF va stabili dacă dispozițiile, strategiile, procedurile și mecanismele puse în aplicare de participanții profesioniști în cadrul activității, fondurile proprii și lichiditățile deținute de aceștia asigură o gestionare și o acoperire adecvată a riscurilor la care se expun, va înainta recomandări și va monitoriza îndeplinirea acestora. Standardele stabilesc etapele supravegherii bazate pe risc care includ evaluarea preliminară a participantului profesionist, adoptarea și îndeplinirea programului de supraveghere prudențială, raportarea rezultatelor, înaintarea recomandărilor și monitorizarea îndeplinirii acestora;
 - *Amendamente la Instrucțiunea nr. 13/4 din 25.03.2016 cu privire la unele măsuri provizorii privind modul de tranzacționare la Bursa de Valori a Moldovei a cotelor deținute în capitalul unei bănci și în capitalul unei companii de asigurare (nr.24/2 din 17.06.2019)*, care are drept scop aducerea în concordanță a reglementărilor în vigoare cu modificările la Legea nr.202/2017 privind activitatea băncilor;
 - *Completări la Instrucțiunea nr.13/10 din 13.03.2018 privind etapele, termenele, modul și procedurile de înregistrare a valorilor mobiliare (nr.38/1 din 23.08.2019)* prin care au fost ajustate prevederile existente în Instrucțiune la modificările operate în Legea nr.171/2012 privind piața de capital și în Codul civil, potrivit cărora s-a extins dreptul societăților cu răspundere limitată de a emite obligațiuni, precum și la alte modificări operate în legislație;
 - *Modificări la Regulamentul privind ofertele publice de cumpărare (nr.42/2 din 16.09.2019)* în scopul îmbunătățirii cadrului normativ aferent ofertelor de preluare și procedurilor de retragere a valorilor mobiliare deținute de acționarii minoritari.
- În contextul asigurării executării dispozițiilor Legii nr.234/2016 cu privire la Depozitarul Central Unic al Valorilor Mobiliare au fost aprobate următoarele acte:
- *Hotărârea cu privire la tranzacțiile speciale (nr.5/2 din 04.02.2019)*, care stabilește modalitatea de coordonare cu CNPF a tranzacțiilor speciale (tranzacții de vânzare-cumpărare cu valorile mobiliare emise de bănci, asiguratorii (reasiguratorii) și societăți de investiții). emisă în scopul asigurării aplicării conforme a prevederilor art.41.4 lit.d) din Regulile pieței reglementate a Bursei de Valori a Moldovei (Hotărârea CNPF nr.23/3 din 08.05.2015);

- Hotărârea cu privire la aprobarea Programului de transmitere a documentației de la SA „Depozitarul Național de Valori Mobiliare al Moldovei” către SA „Depozitarul Central Unic al Valorilor Mobiliare” (nr.11/6 din 18.03.2019);
- Hotărârea cu privire la aprobarea Programului de transmitere a registrelor deținătorilor de valori mobiliare ale băncilor și companiilor de asigurări (nr.11/7 din 18.03.2019);
- Hotărârea cu privire la unele măsuri aferente verificării și transmiterii registrelor deținătorilor de valori mobiliare admise spre tranzacționare în cadrul sistemului multilateral de tranzacționare (nr. 5/1 din 04.02.2019);
- Ordonanța cu privire la unele măsuri aferente verificării și transmiterii registrelor deținătorilor de valori mobiliare admise spre tranzacționare pe piața reglementată, altele decât cele ale băncilor și societăților de asigurare (nr.13/2-0 din 29.03.19).

Actele menționate au fost elaborate în scopul asigurării conlucrării emitenților, societăților de registru și/sau custozilor, întru efectuarea verificării datelor aferente deținătorilor de valori mobiliare admise spre tranzacționare în cadrul MTF, și înlăturarea neconcordanțelor constatate în timpul efectuării acesteia.

Întru realizarea obiectivelor stabilite în *Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancale* (2019) au fost elaborate și aprobate 2 studii:

- *Studiul privind oportunitatea transpunerii Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare (MIFID II)* și de modificare a Directivei 2002/92/CE și a Directivei 2011/61/UE (nr. 62/3 din 30.12.2019). Studiul descrie situația actuală existentă pe piața de capital, noutățile aduse prin Directiva MIFID II și factorii de risc aferenți transpunerii în cadrul regulator sectorial a dispozițiilor directivei enunțate.
- *Studiul referitor la relevanța transpunerii Directivei UE nr.2017/828 de modificare a Directivei UE nr.2007/36* în ceea ce privește încurajarea implicării pe termen lung a acționarilor (nr. 62/1 din 30.12.2019), prin care a fost efectuată analiza comparativă a legislației comunitare privind anumite drepturi ale societăților pe acțiuni și ale acționarilor acestora cu legislația națională în vigoare, fiind elaborat Tabelul de concordanță și fiind identificate acele prevederi europene care urmează să se regăsească în legislația privind societățile pe acțiuni.

1.2. PIAȚA DE ASIGURĂRI

Preluarea practicilor comunitare în domeniul asigurărilor s-a realizat concomitent cu îmbunătățirea cadrului normativ secundar, atât în sensul actualizării și detalierii acestuia pentru a ține seama de aspectele specifice, cât și în cel al elaborării de acte normative determinate de circumstanțele nou apărute în procesul de promovare și implementare a reformelor, inclusiv prin trecerea de la o supraveghere bazată pe „conformitate” cu una bazată pe „risc” – condiție implementării regimului Solvency II.

În vederea îmbunătățirii rezultatelor activității de reglementare pentru piața de asigurări, obiectivele stabilite au vizat în principal:

contribuții la dezvoltarea capacităților instituționale în vederea asigurării implementării eficiente a noilor cerințe;

armonizarea cadrului normativ pentru integrarea regimului de supraveghere Solvabilitate II în cadrul legislativ național aplicabil;

continuarea procesului de schimb permanent de informații și expertiză cu participanții pieței referitor la aplicarea regimului Solvabilitate II, care modifică atât activitatea de supraveghere, cât și activitatea societăților de asigurare;

crearea cadrului de reglementare privind legislația primară și aplicabilă asigurărilor obligatorii de răspundere civilă auto compatibilă cu cerințele directivei europene (proiect de lege);

continuarea acțiunilor de stabilizare a pieței asigurărilor RCA, concomitent cu emiterea normelor aferente liberalizării acestei piețe;

resetarea cadrului normativ secundar în partea ce ține de remodelarea metodelor de calcul a rezervelor tehnice, mai cu seamă celor (rezervelor) de daune; restructurarea și redimensionarea activelor; îmbunătățirea cerințelor pentru acoperirea marjelor de solvabilitate (acoperită (100 la sută) cu active lichide (preponderent, valori mobiliare de stat, conturi de decontare și de depozit)).

PROIECTE DE LEGI

Crearea cadrului de reglementare privind implementarea directivei (UE) nr.2009/138 din 25.11.2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și reasigurare (Solvency II) - proiect de lege.

Activitățile specifice pentru acest proiect se referă la conceptualizare (fundamentare), elaborare, precum și coordonarea dezbaterilor publice organizate cu participarea societăților de asigurare și asociațiilor profesionale: BNAA (Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule), AAM (Asociația de Actuarial din Moldova), ABAR (Asociația Brokerilor de Asigurare-Reasigurare) în vederea discutării aspectelor de bază conceptuale din proiect; și pregătirea documentelor necesare, elaborarea notei informative, tabelului de concordanță, sintezei aferente procesului de avizare referitor la propunerile primite în cadrul procesului de consultare publică.

În acest sens, chintesența noului cadru de *reguli și proceduri* constituie modernizarea sectorului de asigurări, implicit instituirea pilonilor principali pentru implementarea regimului Solvency II (punerea în aplicare a cerințelor de guvernare internă și de gestionare a riscurilor de către asigurători, consolidarea capacităților personalului CNPF pentru evaluarea guvernării și a riscurilor etc.).

Potrivit proiectului de lege sunt stabilite cerințe de capital minim reprezentat de capitalul propriu al societății de asigurare și/sau reasigurare concordat la valorile acquis-ului european (Directiva nr.2009/138/CE din 25.11.2009).

De asemenea, proiectul de lege stabilește prevederi consistente în partea ce ține de:

- statuarea managementului riscului ca o funcție centrală a oricărei activități de asigurare și reasigurare;
- adaptarea guvernării corporative la un set de politici formalizate (scrise), care în speță include așa funcții – cheie, cum ar fi: funcția de management al riscurilor, funcția de conformitate, funcția de audit intern și funcția actuarială;
- obligativitatea societăților de asigurare și reasigurare, în vederea garantării transparenței, de a face publice, prin dezvăluirea informațiilor esențiale privind solvabilitatea și situația lor financiară;
- stabilirea condițiilor de licențiere a societăților de asigurare și/sau reasigurare (eliberarea /suspendarea/retragerea licențelor, cerințele de licențiere a sucursalei societății de asigurare și/sau reasigurare din alte state);
- transformarea procesului de supraveghere dintr-unul reactiv într-unul continuu și prospectiv, care se bazează pe prelucrarea și interpretarea atât a informațiilor cantitative, cât și a celor calitative primite de la societatea de asigurare și/sau reasigurare;
- cooperarea dintre autoritățile responsabile cu supravegherea societăților de asigurare și reasigurare, precum și între autoritățile respective și autoritățile responsabile cu supravegherea societăților care activează în alte sectoare financiare;
- crearea unui cadru legal nou de gestiune a crizelor în sectorul de asigurări, prin introducerea de măsuri și instrumente menite să intervină suficient de timpuriu și de rapid în cazul unui asigurător neviabil sau în curs de a intra în dificultate (intervenția timpurie, planificarea redresării, rezoluția);
- stabilirea cerințelor aferente activității distribuitorilor de asigurări (brokerei, agenți de asigurare, agenți bancassurance) care urmează să respecte cerințele de informare și conduită în desfășurarea activității și să acționeze întotdeauna onest, corect și profesionist, astfel încât să corespundă cel mai bine intereselor clienților.

Punerea în aplicare a noului cadru de reglementare în asigurări va implica o serie de schimbări structurale și necesită o creștere a gradului de conștientizare atât a managementului societăților de asigurare, cât și a diferitelor categorii de specialiști din cadrul asigurătorilor vizavi de cerințele și responsabilitățile de fond în contextul noului regim Solvency II.

Resetarea cadrului de reglementare privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse de vehicule – proiect de lege

Proiectul de lege transpune dispozițiile Directivei 2009/103/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16.09.2009 privind asigurarea de răspundere civilă auto și controlul obligației de asigurare a acestei răspunderi, precum și prevederile art.21 alin.(2) și art.181 alin.(3) din Directiva

2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Directiva Solvabilitate II).

Printre aspectele esențiale cuprinse în proiect, a se cuantifica următoarele:

- prevederi speciale cu privire la suspendarea, rezoluțiunea și încetarea contractului RCA;
- norme cu privire la modul de aplicare a asigurării RCA;
- dispoziții cu privire la legislația aplicabilă în funcție de locul de producere a accidentului;
- limitele minime de răspundere (revizuite) acoperite prin asigurarea RCA;
- obligațiile asiguratului/persoanei păgubite/asigurătorului;
- constatarea amiabilă de accident;
- obligațiile asigurătorului RCA cu privire la stabilirea tarifelor de primă și informarea părților privind soluționarea cererii de despăgubire, stabilirea și plata despăgubirilor;
- prevederi care reglementează asigurarea de frontieră;
- norme cu privire la reglementarea activității Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule (BNAA) în calitate de fond național de protecție, de organism de plată a despăgubirilor, centru de informare și organism de compensare.

Cu toate că piața asigurărilor urmează a fi liberalizată, Directiva 2009/138/CE a acordat, în anumite condiții restrictive, posibilitatea de a exercita un control asupra prețurilor RCA, ceea ce este preluat în proiect (reieșind din conjunctura pieței RCA din R. Moldova și evoluțiile impredictibile ale unor componente de cost ale asigurării obligatorii de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terțelor persoane prin accidente de vehicule).

CADRUL NORMATIV SECUNDAR

În 2019, cadrul normativ aplicabil participanților profesioniști la piața asigurărilor a fost completat și modificat prin următoarele:

1. Asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto:

Hotărârea nr.3/2 din 21.01.2019 privind modificarea Hotărârii CNPF nr.26/10 din 13 iunie 2013 prevede excluderea din formula de calcul a primei de asigurare a celor 2 coeficienți de rectificare: Kgc (cheltuielile asigurătorului) și Kmp (cuantumul marjei de profit), care ofereau posibilitatea asigurătorilor de a reduce prima de asigurare în funcție de capacitatea financiară și de politica internă de marketing. Totodată, Hotărârea urmărește stabilirea unui mediu concurențial sănătos pe piața de asigurări, precum și protejarea consumatorului datorită prevenirii măririi nejustificate a cheltuielilor asigurătorului incluse în cota factorului de încărcare.

Hotărârea nr.15/6 din 15.04.2019 privind aprobarea Regulamentului cu privire la procesarea electronică a documentelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto are drept scop asigurarea cadrului normativ necesar pentru funcționarea eficientă a Sistemului informațional automatizat de stat RCA Data și stabilește implementarea, funcționarea și dezvoltarea în Sistem a aspectelor ce țin de: (i) procesarea electronică a documentelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto; (ii) mecanismul de completare a nomenclatoarelor; (iii) măsurile de securizare; și (iv) înregistrarea utilizatorilor, inclusiv a intermediarilor în asigurări și accesul acestora la Sistem.

Hotărârea nr. 25/2 din 24.06.2019 cu privire la modul de prezentare, avizare și aplicare a calculelor actuariale ale primelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto (cu modificările introduse prin Hotărârea nr.59/1 din 10.12.2019) reprezintă o normă procedurală privind implementarea Metodologiei unice de calcul al primei de asigurare de bază, termenii și modul de prezentare a datelor statistice, procedura de avizare și aplicare a primelor de asigurare de către asigurători și are ca scop determinarea coerentă a acțiunilor ce urmează a fi întreprinse întru realizarea procesului de liberalizare a tarifelor RCA. Totodată, s-a aprobat cuantumul primelor de referință aferente asigurării obligatorii de răspundere civilă auto internă (RCA) și externă (Carte Verde) pentru toate categoriile de autovehicule.

Hotărârea nr.37/14 din 19.08.2019 cu privire la procedurile aferente constatării amiabile de accident are ca scop crearea unui cadru normativ eficient de reglementare a procedurii de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul. Prin actul respectiv se stabilesc forma și conținutul formularului „Constatare amiabilă de accident”, normele privind utilizarea formularului, precum și cuantumul maxim de despăgubire la avarierea sau distrugerea de bunuri în cazul aplicării procedurii de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul. Formularul facilitează colectarea rapidă a tuturor informațiilor necesare și soluționarea cererilor de despăgubire, fiind distribuit asiguraților de către asigurători la

perfectarea contractelor de asigurare sau la cerere. Procedura dată simplifică considerabil circuitul administrativ specific obținerii de către persoana prejudiciată a despăgubirii la care este îndreptățită în baza asigurării obligatorii RCA.

În vederea protejării intereselor asiguraților, CNPF s-a preocupat și de informarea publică cu privire la procedura de constatare amiabilă de accident.

Hotărârea nr.35/13 din 12.08.2019 a fost emisă în scopul aducerii în concordanță cu legislația a cadrului normativ aferent activității intermediarilor în asigurări privind intermedierea contractelor de asigurare obligatorie RCA internă și externă și încasarea comisioanelor aferente.

2. Principii de guvernantă și atribuții specifice desfășurate în activitatea de autorizare-înregistrare
Hotărârea nr.17/3 din 22.04.2019 privind modificarea Anexei nr.3 la Hotărârea CNPF nr.13/3 din 03.04.2008 actualizează Regulamentul cu privire la cerințele față de persoanele cu funcții de răspundere ale asiguratorilor/reasiguratorilor și intermediarilor în asigurări și stabilește criteriile de evaluare a persoanelor înaintate în funcția de răspundere ce vizează calificarea, experiența, integritatea profesională și buna reputație, precum și norme privind incompatibilitățile și restricțiile persoanelor cu funcție de răspundere în activitatea desfășurată, obligativitatea notificării și raportării către autoritatea de supraveghere a oricăror schimbări în activitatea persoanelor cu funcție de răspundere, și sancționarea pentru nerespectarea prevederilor Regulamentului.

Hotărârea nr.19/3 din 13.05.2019 privind aprobarea Regulamentului cu privire la auditul asiguratorilor (reasiguratorilor) este elaborată în vederea creării unui cadru normativ eficient de reglementare a activității aferente efectuării auditului asiguratorilor/reasiguratorilor, întru stabilirea atribuțiilor, funcțiilor și responsabilităților comitetului de audit, precum și a cerințelor față de entitatea de audit și modul de efectuare a auditului de către entitatea de audit, inclusiv prin stabilirea exigențelor la efectuarea auditului situațiilor financiare și auditului în scop de supraveghere.

Hotărârea nr.21/3 din 27.05.2019 referitor la aprobarea Regulamentului cu privire la Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance are ca scop reglementarea procesului de înregistrare a intermediarilor de către autoritatea de supraveghere și stabilește condițiile, termenele, modul și procedura de înregistrare în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance, care este un sistem informațional cu totalitatea datelor oficiale despre agenții de asigurare și agenții bancassurance, care practică activitate profesionistă pe piața asigurărilor.

3. Raportări specializate și indicatori prudențiali

Hotărârea nr.6/3 din 11.02.2019 cu privire la modificarea Regulamentului privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate ale asiguratorului (reasiguratorului) susține implementarea treptată a cerinței de acoperire deplină a marjei de solvabilitate și a rezervelor tehnice cu active calitative, fiind substituită cerința de acoperire a marjei de solvabilitate și a rezervelor tehnice și fiind stabilit termenul de aplicare al acesteia, precum și revizuirea categoriilor de active care pot fi recunoscute ca fiind eligibile pentru acoperirea marjei de solvabilitate minimă.

Hotărârea nr.30/3 din 15.07.2019 cu privire la modificarea Hotărârii CNPF nr.17/6/2017 este elaborată pentru o gestiune operațional-financiară adecvată a cerințelor prudențiale, inclusiv întru asigurarea capacității acoperirii și gestionării riscurilor primite în asigurare. Hotărârea stabilește un prag de risc necesar a fi satisfăcut pentru preluarea riscurilor în reasigurare și prevede expunerea în redacție nouă a Anexei (Raportul privind contractele cu reasiguratorii rezidenți și nerezidenți), care este însoțit de o Notă explicativă și Instrucțiuni cu privire la modul de completare de către asiguratorii a datelor din Raport.

Hotărârea nr.30/4 din 15.07.2019 privind modificarea Hotărârii CNPF nr.57/14 din 28.12.2018 vine să specifice unele aspecte legate de modul de prezentare și completare a rapoartelor specializate în partea ce ține de indicatorii privind numărul polițelor în vigoare, numărul cazurilor de asigurare declarate, dar nesoluționate, rezerva daunelor declarate, dar nesoluționate la sfârșitul perioadei de raportare.

PROIECTE DEMARATE ÎN 2019 CU TERMEN DE FINALIZARE 2020 - 2021

Fondul național de garanție în asigurări

Proiectul de lege privind Fondul corespunzător prevede garantarea drepturilor și intereselor asiguraților pentru asigurările obligatorii (RCA și Carte Verde), precum și pentru asigurările facultative – în cazul declanșării procedurii de insolvență a asiguraților. Fondul furnizează protecție de ultimă instanță a consumatorilor atunci când un asiguraător devine insolvent și nu mai este în măsură să își îndeplinească angajamentele asumate prin contractele încheiate cu aceștia. De asemenea, prin proiect se reglementează procedura de constituire, administrare și utilizare a mijloacelor Fondului național de garanție în asigurări, precum și procedurile specifice de plată a sumelor cuvenite creditorilor de asigurări în cazul insolvenței asiguraților.

Reglementări contabile

Proiectul Regulamentului privind principiile contabile și situațiile financiare individuale și consolidate ale entităților care desfășoară activitatea de asigurare și/sau reasigurare are drept scop alinierea cadrului normativ secundar în asigurări la normele europene privind situațiile financiare anuale și situațiile financiare consolidate ale societăților de asigurare, precum și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi. Proiectul se referă la politicile contabile, recunoașterea și evaluarea activelor, precum și a obligațiilor societăților de asigurare, prevederi generale și speciale asupra formatului și posturilor bilanțului, asupra formatului și elementelor contului de profit și pierdere, inclusiv a conturilor tehnice și non-tehnice pentru asigurările de viață și asigurările generale; formatul situației fluxurilor de trezorerie; formatul raportului privind fluxul capitalului social, raportul privind investițiile, precum și conținutul notelor explicative la situațiile financiare.

1.3. SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ ȘI PLASAMENTE COLECTIVE

Principalele progrese înregistrate în 2019 în ceea ce privește cadrul de reglementare aplicabil sectorului de creditare nebancaară și plasamente colective sunt:

Regulamentul cu privire la clasificarea activelor de către organizațiile de creditare nebancaară (Hotărârea nr.60/4 din 16.12.2019), elaborat pentru a asigura punerea în aplicare a Legii nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancaară (OCN) și care are drept scop stabilirea cerințelor aplicate tuturor entităților privind constituirea provizioanelor și criteriile de clasificare a creanțelor. Prevederile Regulamentului se aplică de către OCN (înregistrate în Registrul OCN autorizate) la clasificarea și calcularea mărimii provizioanelor pentru acoperirea pierderilor în scop de supraveghere, precum și pentru stabilirea volumului permis de deduceri în scopuri fiscale la activele supuse riscului de credit în temeiul contractelor aferente. La clasificarea activelor supuse riscului de credit, OCN va ține cont cel puțin de următoarele aspecte: situația financiară curentă a debitorului evaluată din punctul de vedere al capacității de onorare a angajamentelor; respectarea condițiilor contractuale; capacitatea de plată a debitorului bazată pe evoluția istorică financiară în cadrul OCN și istoria de credit privind respectarea de către debitor a obligațiilor asumate, solicitată de la biroul istoriilor de credit. De asemenea, Regulamentul prevede particularități de clasificare a unor active, în funcție de anumiți factori care pot influența gradul de risc al rambursării plăților.

PROIECTE DE LEGI

Legea privind organismele de plasament colectiv alternative

Legea transpune parțial Directiva 2011/61/UE din 08.06.2011 privind administratorii fondurilor de investiții alternative și versiunea consolidată care înserează modificările introduse prin Directiva 2014/65/UE; Regulamentul (UE) nr. 345/2013 din 17.04.2013 privind fondurile europene cu capital de risc; Regulamentul (UE) nr.2015/760 al Parlamentului European și al Consiliului din 29.04.2015 privind fondurile europene de investiții pe termen lung.

Actul în cauză are drept scop crearea condițiilor pentru apariția și funcționarea altor tipuri de organisme de plasament colectiv (inclusiv de tip închis), în funcție de tipul de investitori cărora li se adresează (profesionali sau de retail), strategia investițională urmărită și tipurile de active eligibile. Prin lege se stabilesc condițiile de constituire și funcționare a organismelor de plasament colectiv alternative (OPCA), iar în vederea protecției drepturilor investitorilor, legea stabilește cerințe de licențiere față de societățile de administrare, inclusiv cerințe minime de capital, obligativitatea încheierii unui contract cu depozitarea activelor OPCA, rigori față de politicile de investiții ale OPCA,

precum și cerințe de dezvăluire a informației și raportare a activității către investitori și CNPF. Această lege reprezintă un pilon important al strategiei CNPF privind reconfigurarea legislației aplicabile organismelor de plasament colectiv. Principalele zone de impact ale legii vor fi în domeniile economiei care presupun un grad de risc sporit sau greu de evaluat, precum proiecte economice care conțin un nivel semnificativ de inovații, în investiții imobiliare sau în domeniul fondurilor cu capital privat, ce vor putea fi accesibile inclusiv și micilor investitori cu respectarea unor condiții prudențiale, investiții ce pot constitui un motor suplimentar de finanțare a IMM-urilor locale.

Legea privind organismele de plasament colectiv alternative (nr. 2/2020) a fost adoptată în lectură finală în ședința plenară a Parlamentului din 06.02.2020.

Legea pentru modificarea unor acte legislative

O condiționalitate cuprinsă în Memorandumul suplimentar de politici economice și financiare între FMI și RM pentru 2019 o constituie implementarea unor reguli exprese privind creditarea non-bancară, corespunzător adoptarea Legii pentru modificarea unor acte legislative (în special Legea nr.1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancaară, Legea nr. 122/2008 privind birourile istoriilor de credit, Legea nr.202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori, Codul contravențional al RM nr.218/2008 și alte legi), care are drept scop consolidarea stabilității financiare a sectorului de creditare nebancaară și promovarea protecției consumatorului și a unor practici de creditare responsabilă în vederea reducerii riscurilor de supra-îndatorare a populației și aducerea în concordanță a legilor care au tangență cu activitatea organizațiilor de creditare nebancaară cu prevederile Legii nr.1/2018.

Potrivit amendamentelor operate prin legea sus-menționată, se stabilesc următoarele cerințe:

- excluderea derogărilor aferente acceptării fondurilor nerambursabile de la public și reglementarea criteriilor pentru împrumuturile subordonate, drept o altă formă de surse pentru activitatea de creditare a OCN;
- limitarea costurilor totale ale creditului nebancaar sau leasing financiar, acordat pentru un termen de până la 2 ani sau în valoare de până la 50 mii lei (pentru persoanele fizice consumatori), care să nu depășească valoarea debursată conform contractului respectiv;
- reglementarea creditării responsabile, inclusiv privind condițiile și modul de evaluare de către OCN a capacității clientului de rambursare a creditului nebancaar și/sau leasing financiar, gradul de acoperire cu gaj, criteriile aferente raportului serviciului datoriei la venitul debitorului;
- introducerea și creșterea semnificativă a sancțiunilor pecuniare asupra OCN, astfel încât acestea să fie eficiente, proporționale și cu caracter de descurajare;
- creșterea cerințelor de capital social minim până la 1 mil. lei începând cu 01.01.2021;
- introducerea instrumentelor suplimentare privind transparența costurilor de creditare prin obligarea OCN de a asigura dezvăluirea informației conform legislației;

Legea (nr.23/2020) a fost adoptată în ședința plenară a Parlamentului din 27.02.2020.

Proiectul de lege privind fondurile de pensii facultative

Fiind la o etapă incipientă, sistemul de pensii facultative are ca obiectiv principal asigurarea unor venituri suplimentare la vârsta pensionării care să conducă, într-un procent cât mai mare, la adecvarea și sustenabilitatea veniturilor din pensii. În acest sens, se impune necesitatea definitivării cadrului de reglementare a sistemului și construirea unei supravegheri moderne și eficiente în conformitate cu bunele practici europene.

Proiectul de lege transpune prevederile Directivei (UE) 2016/2341 din 14.12.2016 privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale (IORP) și are drept scop reformarea cadrului legal existent în domeniul fondurilor de pensii la bunele practici internaționale, instituirea unei piețe interne pentru acumularea și oferirea de pensii facultative, administrate în mod privat, capitalizate, care să servească surse pentru completarea veniturilor provenite din sistemele publice de pensii, în condiții de siguranță și de tratament echitabil pentru participanții corespunzători.

Principalele prevederi ale proiectului se referă la următoarele:

- modul de constituire, organizare, funcționare, raportare, și alte procese aplicabile fondurilor de pensii facultative;
- condițiile de acordare a licenței de administrare a fondurilor de pensii, precum: cerințe de capital, norme prudențiale cu privire la provizioanele tehnice și fonduri proprii, achiziționarea participațiilor calificate, sistemul de guvernanță și norme de conduită, care se referă la cerințe

de gestionare a riscurilor și de evitare a conflictelor de interese, responsabilitățile administratorului fondului pentru deciziile investiționale și rezultatele acestora;

- conceptul planurilor de pensii, beneficiile de pensii, calitatea de participant și contribuții, conturile individuale etc.;
- dispoziții cu privire la persoanele care gestionează activitatea administratorului, inclusiv persoanele ce dețin funcții-cheie și care trebuie să dețină aptitudinile, cunoștințele și experiența necesară îndeplinirii responsabilităților atribuite, să acționeze în mod onest, echitabil, cu competență, prudență și diligență în interesul participanților și beneficiarilor la fondurile de pensii;
- reglementări în materie de supraveghere și intervenție din partea CNPF în scopul protejării intereselor participanților fondului de pensii, inclusiv redresarea financiară a administratorului și administrare specială.

Cu titlu de aliniere la practica europeană, a fost introdus un element nou menit să consolideze relația dintre angajat - angajator, materializat printr-un plan de pensii ocupaționale propus de acei angajatori care dispun de capacitatea financiară necesară, în beneficiul propriilor angajați. În timp ce fondurile de pensii facultative, sunt axate în special pe componenta individuală de retail, fondurile de pensii ocupaționale, se bazează pe componenta corporativă, fiind constituite la inițiativa angajatorului. Acesta achită contribuțiile pentru toți angajații săi și reprezintă interesele angajaților în relația cu administratorul, care înființează și administrează fondul de pensii ocupaționale. Prevederile proiectului legii permit o flexibilitate ridicată a condițiilor planului de pensii, astfel încât angajatorii, în calitate de plătitori de contribuții sau participanții să poată decide cu privire la tipul de contribuții pe care le propun și la cuantumul contribuției, care poate varia. În cadrul procesului de transpunere a directivei s-a specificat evidențierea contribuțiilor în conturi individuale, astfel încât să primeze siguranța activelor fondului, prin separarea acestora atât de patrimoniul angajatorului, cât și de cel al administratorului și menținerea acestora la un depozitar. Mecanismul de evidență pe baza conturilor individuale oferă o anumită mobilitate, nu numai cu privire la posibilitatea de transfer a activului personal de la un fond de pensii facultative la un alt fond, ci și permite, totodată, păstrarea activelor la mai multe fonduri, cu posibilitatea de cumulare la momentul deschiderii dreptului la pensie.

Toate aceste prevederi sunt menite să sporească atractivitatea fondurilor de pensii facultative, atât pentru angajatori cât și pentru angajați, pentru a impulsiona prin condiții flexibile constituirea unor fonduri de pensii facultative/ocupaționale în beneficiul participanților/angajaților, în calitate de viitori pensionari. Proiectul legii este în proces de avizare/expertizare și consultare publică.

2. SUPRAVEGHEREA PIEȚELOR

2.1. PIAȚA DE CAPITAL

STRUCTURA PIEȚEI

Procesul continuu de activitate pe piața de capital autohtonă se desfășoară în cadrul a două segmente de bază – primar și secundar, unde are loc emiterea și circulația valorilor mobiliare, precum și toate operațiunile aferente acestora.

De la consemnarea în registrele de stat și alte evidențe a înregistrărilor aferente emisiilor de constituire și suplimentare, până la anularea/radierea instrumentelor financiare, CNPF are misiunea să asigure ordinea, corectitudinea, siguranța și stabilitatea tranzacționării acestora, având drept obiectiv primordial - consolidarea capacității pieței de capital, îmbunătățirea climatului investițional și protecția consumatorului.

Impedimentele în dezvoltarea segmentelor (distincte) ale pieței de capital, printre care, deficitul de lichidități și a diversității de instrumente financiare disponibile, implică a obligațiunilor de stat cu termenul de circulație mai mare de un an și a obligațiunilor corporative și ale celor emise de autoritățile publice locale, precum și tendințele specifice regiunii, reprezintă acele aspecte sensibile, dar, totodată, și provocările curente, cuantificate în analizele ce vizează dimensiunea și evoluțiile pe piața primară și secundară de capital.

Piața primară

Întregul proces de monitorizare, realizat de CNPF pe piața primară, este subordonat atingerii obiectivului major, și anume, asigurarea respectării și protejării drepturilor și intereselor acționarilor și potențialilor investitori. Din această perspectivă, în cadrul activității de supraveghere a evenimentelor derulate pe piața primară de capital, CNPF a urmărit cu prioritate modul în care societățile pe acțiuni respectă cerințele legale referitoare la:

- governanța corporativă;
- constituirea societăților și operarea modificărilor la statut, cu prioritate ale celor ce vizează modificarea capitalului social și datelor de identificare ale acestora;
- realizarea drepturilor acționarilor de răscumpărare a acțiunilor;
- modalitatea de încheiere de către societate a tranzacțiilor de proporții și cu conflict de interese;
- repartizarea dividendelor și conformarea la cerințele privind mărimea capitalului social și activelor nete;
- executarea obligațiilor de transparență (cerințele de raportare curentă și periodică);
- procedura de reorganizare a acestora.

Plasamente de valori mobiliare

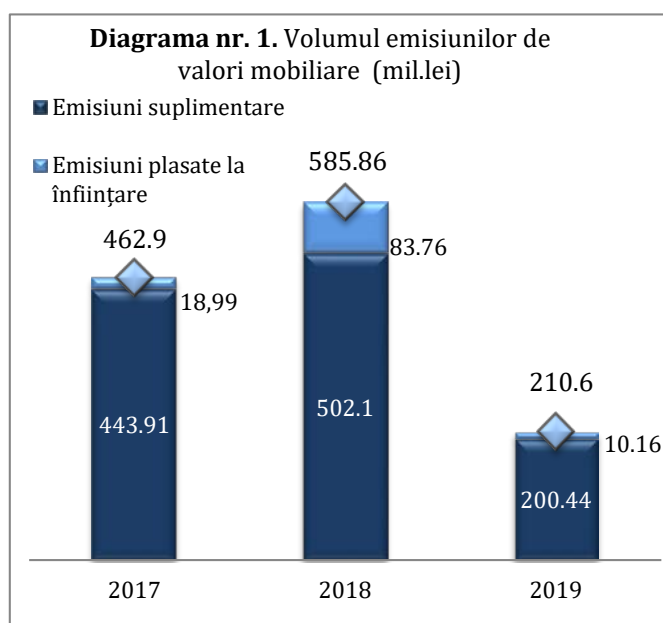
Din punct de vedere al volumului capitalului acționar, înregistrat sumar în RSVM din momentul constituirii pieței de capital (1992-2019), dimensiunea pieței primare de capital, evaluată la valoarea nominală sau fixată a acțiunilor emise, atestă o valoare de 28,7 mld. lei, dintre care - 13,2 mld. lei reprezintă capitalul sumar plasat la înființarea societăților pe acțiuni, iar 15,5 mld. lei - capitalul plasat suplimentar, pe parcursul desfășurării activității lor.

Cu referire la evoluția volumului plasamentelor de acțiuni pe piața primară de capital, se constată un trend descendent al acestui indicator în anul de raportare, cifrat la nivel de cca 210,6 mil. lei, ceea ce constituie doar 36 la sută din volumul total înregistrat în 2018.

În context, urmează de remarcat că, deși în 2017-2018 volumul emisiunilor de acțiuni a fost net superior celui înregistrat în anul de raportare, aceasta se explică prin dominarea unor plasamente unitare de acțiuni, efectuate de către bănci și societățile de asigurare, având la bază obligația executării prevederilor legislației privind calitatea acționariatului acestor entități (anularea acțiunilor deținute de unii acționari neconformi și emiterea de noi acțiuni în contul societății).

În această ordine de idei, dacă, în cadrul respectivului indicator, înregistrat în ultimii 5 ani de activitate (2015-2019), s-ar atenua influența acestui factor unitar, atunci, deducem că infuziile efective de resurse financiare pe piața acțiunilor reprezintă o medie anuală de cca 260 mil. lei, valoare relativ comparabilă cu nivelul atins în anul de raportare.

Privit din perspectiva valorificării de către emitenți a instrumentelor pieței de capital, se constată că 2019 nu a fost unul de excepție, or nici în acest an aceștia, întru asigurarea producerii cu infuzii noi de capital, nu au recurs la mecanismele pieței pentru atragerea investițiilor prin oferte publice de valori mobiliare. Astfel, acțiunile au fost singurele valori mobiliare în circulație pe piața de capital corporativă, plasamentele efectuându-se exclusiv într-un cerc limitat de persoane, prin emisiuni închise.

Tabelul nr. 1. Numărul emisiunilor de valori mobiliare

	2017	2018	2019
Total emisiuni	34	35	26
Emisiuni plasate la înființare	8	9	3
Emisiuni suplimentare	26	26	23

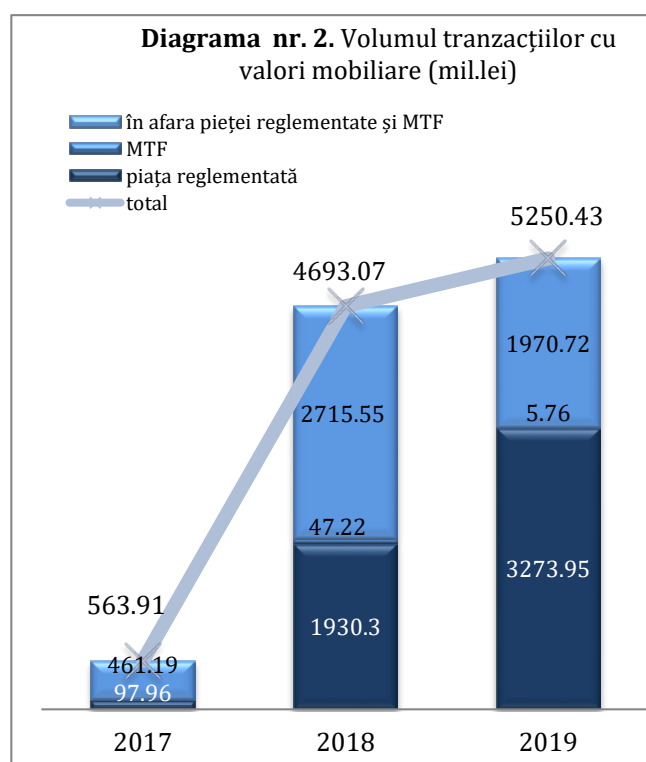
Piața secundară

Pe fundalul evoluției sectorului primar, dinamica indicatorului de bază al segmentului secundar (volumul tranzacțiilor) în 2019 a păstrat trendul ascendent al perioadei precedente, iar comparativ cu 2018 creșterea reprezintă peste 11 la sută.

Analiza detaliată a evoluției acestui indicator va oferi o înțelegere mai clară asupra factorilor ce au influențat trendul și necesitățile sectoriale. Mai cu seamă, ascensiunea marcată s-a datorat creșterii volumului tranzacțiilor cu valori mobiliare derulate pe piața reglementată, concomitent cu reducerea acestui indicator în cadrul platformei alternative de tranzacționare și în afara segmentului bursier.

Tabelul nr. 2. Numărul tranzacțiilor

	2017	2018	2019
Total tranzacții	20793	7395	5771
piața reglementată	300	287	202
MTF	107	92	46
în afara pieței reglementate și MTF	20386	7016	5523

Piața reglementată

Pe parcursul anului 2019 pe piața reglementată au fost tranzacționate valorile mobiliare emise de un număr sumar de 64 emitenți sau dublu comparativ cu anul precedent (32, 2018).

Ținând cont de numeroasele admiteri/retrageri de pe piața reglementată a societăților pe acțiuni, către finele perioadei de gestiune, listă entităților admise pe piața reglementată enumera 21 de entități de interes public, de altfel, un număr echivalent celui consemnat și la finele anului 2018.

Valoarea totală a tranzacțiilor înregistrate în 2019 a crescut comparativ cu 2018 cu circa 70 la sută – cifra absolută constituind sub 3,3 mld. lei – indicator net superior, în premieră în istoricul pieței de capital autohtone.

Dintre aspectele ce remarcă 2019 se enunță prețurile în creștere ale valorilor mobiliare tranzacționate (în special din sectorul bancar), pe fundalul reducerii ca număr al tranzacțiilor înregistrate, fapt ce și-a găsit reflectia pozitivă în evoluția volumului. Astfel, comparativ cu 2018, numărul total al tranzacțiilor înregistrate pe piața reglementată s-a diminuat cu circa 30 la sută, remarcându-se, inclusiv scăderea cu 40 la sută a numărului de tranzacții consemnate pe segmentul interactiv al pieței. Pe de altă parte, creșterea volumului tranzacțiilor, concomitent cu reducerea numărului acestora, accentuează poziția dominantă a tranzacțiilor cu pachetele mari de acțiuni, ceea ce conturează conjunctura pieței de capital, caracterizată prin concentrația pachetelor majoritare de acțiuni în proprietatea unei singure sau a unui grup de persoane ce activează în comun.

Tabelul nr. 3. Tranzacțiile derulate pe piața reglementată

Tipul tranzacțiilor	Volumul tranzacțiilor, mil. lei			Ponderea, %	Numărul tranzacțiilor		
	2017	2018	2019		2017	2018	2019
Vânzare - cumpărare (interactiv)	14,26	33,90	22,43	1,76	257	165	125
Oferta de preluare	7,03	197,47	189,90	10,23	23	110	15
Licitație cu strigare (pachet unic)	3,34	1669,9	1535,96	86,51	10	8	59
Licitații ale Agenției Proprietății Publice	73,33	28,99	0,00	1,5	10	4	0
Alte tranzacții (speciale)	0,00	0,00	1525,65	46,60	0	0	3
TOTAL	97,96	1930,26	3273,94	100	300	287	202

Ca impact asupra evoluției volumului, poziția dominantă este deținută de tranzacțiile cu pachete unice de acțiuni, înregistrate în cadrul licitațiilor cu strigare (46,9 la sută) și tranzacțiile înregistrate în condiții speciale (46,6 la sută). În pofida faptului, că condițiile speciale de tranzacționare au fost recent aprobate de către regulator (2019), rezultatele înregistrate denotă cu certitudine că acest format nou de tranzacționare este unul atractiv pentru investitori. În context, este imperios necesar a reține că, în activitatea concentrată pe depășirea impedimentelor ce stau în calea dezvoltării pieței de capital autohtone, constrânsă de lipsa diversității instrumentelor disponibile, inclusiv a obligațiunilor municipale și corporative, unde particularitățile locale în materie de gestionare individuală a afacerilor domină, este important a avea o înțelegere clară despre cererea actuală a pieței.

Din perspectiva aprecierii poziției pieței locale de capital în regiune, în continuare se prezintă unii indicatori relevanți pentru analiza comparativă sectorială, implicit al principalului indicator de referință, ce caracterizează nivelul de dezvoltare al pieței de capital – coraportul volumului tranzacțiilor bursiere cu valori mobiliare în PIB. Pornind de la faptul că, unicele instrumente financiare care circulă pe piața bursieră a Republicii Moldova sunt acțiunile, au fost selectate, preponderent, țări comparabile ca dimensiune, număr populație, volum PIB înregistrat și volumele tranzacțiilor bursiere cu valori mobiliare emise sub formă de acțiuni.

Tabel nr. 4. Ponderea volumului tranzacțiilor bursiere în PIB, 2018 – 2019

Țara	Valoarea tranzacțiilor cu acțiuni, mld USD		PIB, mld USD		Ponderea volumului tranzacțiilor în PIB, %*	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Moldova	0,12	0,19	11,23	12,21	1,03	1,56
România	2,87	2,33	233,80	250,03	1,23	0,93
Macedonia	0,09	0,77	12,26	13,20	0,74	5,81
Georgia	0,0001	0,00002	17,60	17,70	0,00001	0,0001
Letonia	0,02	0,03	34,41	34,88	0,07	0,08
Lituania	0,10	0,10	53,43	54,12	0,19	0,19
Estonia	0,25	0,17	30,73	31,39	0,83	0,53
Croația	0,33	0,33	60,97	60,38	0,54	0,55

Sursa: Statistici financiare internaționale: World Bank (PIB), FESE, Bursele de Valori (Equity trading value);

* calcule efectuate de CNPF

Astfel, potrivit datelor prezentate supra, se relevă următoarele două concluzii principale:

- volumele tranzacțiilor bursiere, înregistrate de către țările din regiune pe piața acțiunilor, reflectă și menține un indicator de lichiditate destul de scăzut, relevând astfel că situația precară pe acest segment al pieței este caracteristic nu doar pieței locale de capital, investitorii, actualmente, la nivel global fiind interesați de instrumente financiare mai puțin clasice, optând preponderent, pentru cele ce provin din așa numita inginerie financiară și care oferă acestora un randament pe termen scurt și mediu mai sporit, concomitent cu asumarea riscurilor corespunzătoare;
- piața acțiunilor în economiile naționale rămâne un segment investițional neatractiv, ponderile volumelor tranzacțiilor bursiere raportate la PIB se situează în mediu la nivel de 1 la sută, cifră destul de modestă comparativ cu sectoarele concurențiale precum cel de creditare și cel al investițiilor efectuate în valori mobiliare emise de stat.

Sistemul multilateral de tranzacționare (MTF)

Dinamica indicatorilor înregistrați pe platforma alternativă de tranzacționare denotă valori în scădere comparativ cu 2018, accentuând totodată, efectul amendamentelor cadrului normativ pertinent pieței de capital și remodelarea infrastructurii acesteia în contextul Legii nr.234/2016.

Astfel, conform situației la finele lui 2019, deși în cadrul MTF erau admise spre tranzacționare valorile mobiliare emise de 50 societăți pe acțiuni, obiect al tranzacțiilor, derulate pe acest segment al pieței, au fost doar valorile mobiliare emise de 16 entități, în 2018 acest coraport fiind de 27 din 134 emitenți admiși în cadrul MTF.

Tabelul nr. 5. Tranzacțiile derulate în cadrul MTF

Tipul tranzacțiilor	Volumul tranzacțiilor, mil. lei			Pondere, %	Numărul tranzacțiilor		
	2017	2018	2019	2019	2017	2018	2019
Vânzare - cumpărare (interactiv)	2,74	43,4	4,26	73,96	71	74	33
Licitație cu strigare (pachet unic)	2,02	3,82	1,50	26,04	36	18	13
TOTAL	4,76	47,22	5,76	100	107	92	46

Datele prezentate supra atestă că numărul tranzacțiilor înregistrate pe acest segment al pieței s-a redus, în 2019, de două ori, iar volumul tranzacțiilor, deși în creștere cu 1,0 mil. lei față de anul 2017, a înregistrat o diminuare semnificativă (cu 41,5 mil. lei) comparativ cu 2018. Similar anului precedent, tranzacțiile s-au efectuat, preponderent, în secția interactivă (74 la sută) și, respectiv, prin licitații cu strigare (26 la sută).

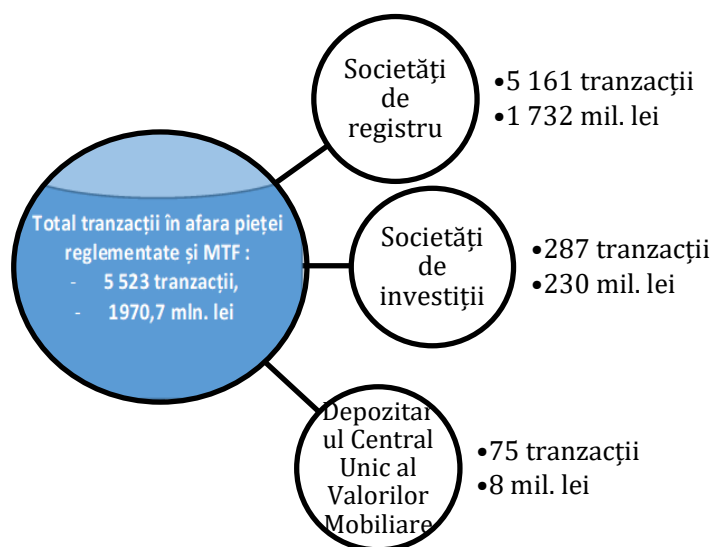
Rezultatele modeste, ca număr și valoare, precum și trendul în dinamică al indicatorilor de bază ai secțiunii multilaterale de tranzacționare, menține în continuare accentul asupra lipsei interesului din partea investitorilor față de emitenții admiși în cadrul acesteia, dar și necesitatea diversificării instrumentelor financiare.

Tranzacțiile efectuate în afara pieței reglementate și MTF

Activitatea de supraveghere a pieței secundare de capital include, de asemenea, monitorizarea tranzacțiilor efectuate în afara pieței reglementate și MTF, acestea fiind înregistrate la societățile de registru, la societățile de investiții, care au dreptul de a desfășura activitate de custodie, precum și în Sistemul de evidență a Depozitarului Central Unic al Valorilor Mobiliare (DCU).

Potrivit normelor legale, raportarea tranzacțiilor înregistrate în afara pieței reglementate și MTF se efectuează zilnic de către entitățile prenotate. În acest sens, la situația din 31.12.2019, aportul fiecărui tip de entitate, în totalul tranzacțiilor înregistrate în afara pieței reglementate și MTF, este următorul:

(vezi Figura).

Volumul total al valorilor mobiliare tranzacționate în afara pieței reglementate și MTF în 2019 (raportat la 2018) a cunoscut o ușoară scădere (cu 21 la sută), dar este în ascensiune semnificativă față de perioadele precedente 2014 - 2017. Acest fenomen

s-a datorat implicit revizuirii normelor de reglementare de către CNPF, oferindu-se investitorilor posibilitatea de a stabili liber prețurile pe acest segment al pieței, în linie cu practicile internaționale, de altfel, și, în acest mod, de a facilita atragerea investițiilor și sporirea lichidității pe piață. Poziția dominantă în total volum înregistrat în anul de raport pe acest segment al pieței (1970,7 mil. lei) revine tranzacțiilor de vânzare-cumpărare cu o pondere de 42,4 la sută, care, la rândul său, este acoperită în proporție de 42,7 la sută de preluarea, în trimestrul III 2019, a 100 la sută din acțiunile „Red Union Fenosa” SA (actualmente „Premier Energy Distribution” SA), precum și în proporție de 23,6 la sută este acoperită de preluarea, a circa 96 la sută din acțiunile „Tirex-Petrol” SA.

Ținând cont de faptul, că infrastructura pieței de capital a suferit unele modificări în perioada de gestiune, prin debutul, începând cu 02.05.2019, a unei entități noi pe piață - DCU - în calitatea acestuia de prestator de servicii de decontare a valorilor mobiliare, CNPF și-a amplificat activitatea sa de supraveghere și monitorizare a tranzacțiilor efectuate în afara pieței reglementate și MTF, aceasta fiind extinsă și asupra operațiunilor înregistrate în Sistemul de evidență al DCU.

În context, pe parcursul lui 2019, în afara pieței reglementate și MTF, DCU a operat înregistrarea nemijlocită a tranzacțiilor cu valori mobiliare corporative, după cum urmează:

Cu referire la toate 3 componente ale pieței secundare (piața reglementată, MTF și în afara pieței reglementate și MTF), este relevant a se menționa că operațiunile cu valorile mobiliare corporative au fost intermediare, chiar și în afara bursei de valori, cu o pondere de 11,7 la sută, de către societățile de investiții (15 entități licențiate, inclusiv 8 bănci). Astfel (2019), prin intermediul societăților de investiții bancare și nebankare sumar au fost efectuate 769 tranzacții cu valori mobiliare corporative, în volum total de 6 789,2 mil.lei, acesta fiind în creștere cu 67 la sută față de indicatorul similar, înregistrat cumulativ în 2018 (4 065,2 mil.lei).

Investiții străine pe piața de capital

Evaluată din perspectiva provenienței capitalului plasat prin emisiune de acțiuni, se atestă că nici în anul de raport nu au fost consemnate modificări esențiale de structură, or, similar anilor precedenți, în 2019 plasamentele de mijloace în capitalul social al societăților pe acțiuni au fost, preponderent, de origine locală (90,3 la sută din volumul total al emisiunilor de acțiuni înregistrate). Respectiv, cota investițiilor străine directe, deși în creștere cu 3,1 mil.lei în raport cu 2018, înregistrează valori neînsemnate - cca 20,4 mil.lei sau 9,7 la sută din valoarea totală a emisiunilor de acțiuni înregistrate în 2019, fluxurile de capital parvenind, în anul de referință, din Federația Rusă (15,6 mil.lei) și Austria (4,8 mil. lei).

Dacă să ne referim la investițiile indirecte de capital, realizate de investitorii străini în cadrul operațiunilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare, se constată că, per ansamblu, valoarea totală ale acestora a înregistrat o diminuare nesemnificativă (cu 33,03 mil.lei sau doar cu 0,6 p.p. față de 2018), constituind în valoare absolută cca 6142,94 mil.lei, în timp ce valoarea efectivă a investițiilor străine (tranzacții de cumpărare, înscrieri în urma donațiilor, moștenirilor, succesiunilor), efectuate prin intermediu pieței secundare, este net superioară, cu 10 la sută, față de nivelul consemnat în 2018, înregistrând o valoare totală de 3405,60 mil.lei.

Potrivit structurii tranzacțiilor, derulate cu implicarea investitorilor străini, creșterea volumului se datorează nemijlocit tranzacțiilor de vânzare și cumpărare, care reprezintă 83,4 la sută din volumul total de tranzacții efectuate cu implicarea nerezidenților. Cea mai însemnată pondere în volumul total de investiții, efectuate de către nerezidenți, revine procurării valorilor mobiliare emise de BC „Mobiasbancă - Groupe Societe Generale” SA, actuala BC „Mobiasbancă-OTP Group” SA, cu 53,5 la sută (1549,55 mil.lei), urmată de procurarea valorilor mobiliare emise de BC „Moldindconbank” SA, cu 32,06 la sută (928,47 mil.lei).

Similar anului precedent, în 2019 cel mai atractiv sector, din perspectiva direcționării investițiilor străine, a fost cel bancar, înregistrându-se 36 de tranzacții în volum de 4.045,01 mil.lei sau 65,85 la sută din volumul total de tranzacții efectuate cu implicarea nerezidenților (inclusiv vânzări/retrageri din cont).

În context, după originea nerezidenților, se remarcă o cotă mai mare pentru investițiile din Ungaria (51,76 la sută), Bulgaria (32,06 la sută) și Cipru (13,3 la sută), iar, ca rezultat al tranzacțiilor de vânzare, o pondere mai înaltă revine investitorilor din Franța (52,5 la sută), Spania (16,02 la sută) și România (13,69 la sută).

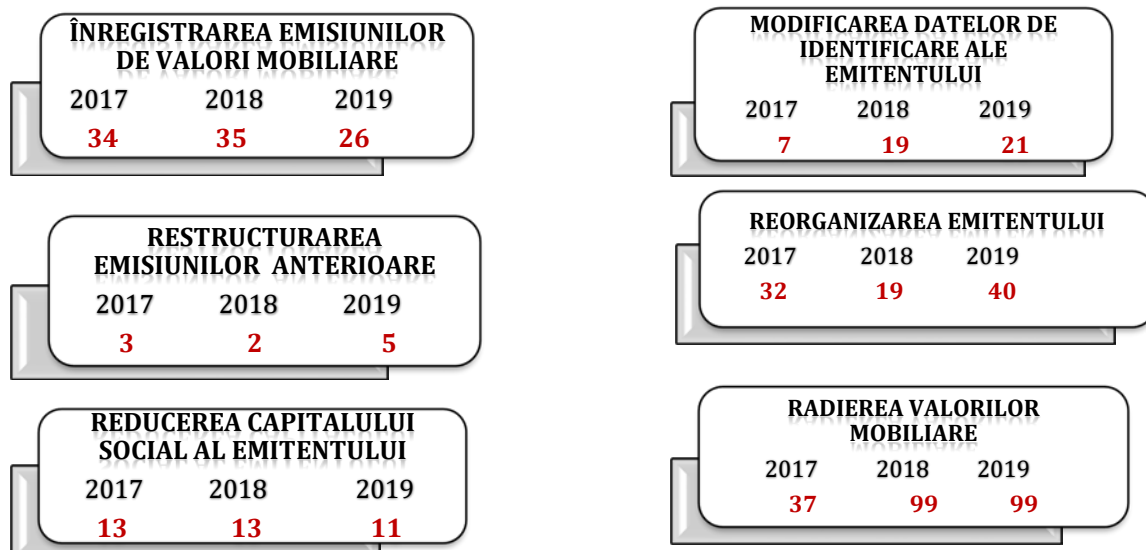
ACTIVITATEA DE AUTORIZARE

Înregistrările operate în RSVM

O activitate distinctă, desfășurată de către CNPF pe segmentul pieței de capital, a constituit cea de ținare a RSVM - un proces amplu ce implică examinarea și aprobarea/autorizarea cererilor depuse, în acest sens, de către emitenții de valori mobiliare (pe de-o parte) și asigurarea înregistrărilor corespunzătoare în RSVM (pe de altă parte).

Astfel, în materie de examinare și evaluare a documentelor aferente cererilor privind înregistrările în RSVM, procesul de verificare specific a vizat aspectele de asigurare a conformității ale actelor decizionale, emise de către organele de conducere ale societăților pe acțiuni, și, astfel, neadmiterea lezării drepturilor acționarilor, cu precădere ai celor minoritari.

În particular, emiterea de către CNPF a actelor individuale, aferente înregistrărilor în RSVM, a vizat examinarea dosarelor și elaborarea proiectelor de decizii conexe unui număr total de 202 de cereri depuse în acest sens în 2019, dintre care:

Referitor la datele prezentate supra, se remarcă tendința societăților pe acțiuni de a se reorganiza, în special, prin transformare în societate cu răspundere limitată (SRL), totodată, în creștere constantă fiind și numărul societăților pe acțiuni lichidate.

Tabelul nr. 6. Reorganizarea societăților pe acțiuni

Modul de reorganizare	Numărul		
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Dezmembrare	9	6	4
Fuziune	6	-	-
Transformare	17	13	36
TOTAL	32	19	40

Astfel, în perioada 2017-2019 se atestă că, per total, procesului de reorganizare au fost supuse 91 emitenți, dintre care 66 emitenți (72,5 la sută) au optat pentru modificarea formei organizatorico-juridice din societate pe acțiuni în SRL.

În contextul celor enunțate, se consideră imperios necesar de a puncta că, deși amploarea numărului de societăți pe acțiuni reorganizate/lichidate va influența direct piața de capital în termen de volum total al capitalizării acesteia, respectiva tendință este privită și catalogată drept una firească și obiectivă, or are la bază acel proces de purificare, generat de privatizarea masivă a proprietății statului sub formă de capital acționar, pe de o parte, precum și de necesitatea conformării mărimii minime a capitalului social/activelor nete ale acestora noilor rigori ale legii¹, pe de altă parte.

Respectiv, chiar dacă, în materie de dimensiune a pieței primare de capital se așteaptă un regres, totuși, acest proces de lustrație, prin reorganizarea/lichidarea societăților pe acțiuni, va contribui, în cele din urmă, la constituirea unei piețe de capital veritabile, unde vor domina, cu precădere actorii cu un potențial efectiv de valorificare a instrumentelor și mecanismelor pieței de capital ca sursă de finanțare a propriilor necesități.

¹ art.40, alin. (2) în versiunea inițială a Legii 1134/1997: "Capitalul social al societății deschise nu poate fi mai mic de 20 mii lei, iar al societății închise de 10 mii lei.", modificat prin Legea 163/2007 după cum urmează: " (2) Capitalul social al societății nu poate fi mai mic de 20000 lei.". De remarcat, că art.33 alin.(1) din prima lege cu privire la societățile pe acțiuni (Legea nr.847/1992, în vigoare până la 12.06.1997), statua valoarea minimă a capitalului statutar în mărime de 100000 ruble (echivalentul a 100 lei).

Recent, prin Legea nr.18/2020 privind modificarea și completarea Legii nr.1134/1997, a fost statuată obligațiunea societăților pe acțiuni de a-și conforma gradual, până la 01.01.2024, mărimea minimă a capitalului social de 600000 lei.

Persoane autorizate/licențiate pe piața de capital

Unul dintre aspectele care marchează 2019 - ca parte a activității de autorizare aferente pieței secundare - reprezintă realizarea primei etape a procesului de aliniere a actorilor pieței de capital la dispozițiile Legii nr.234/2016 în ceea ce privește transmiterea graduală către DCU a registrelor acționarilor, asigurându-se, în acest sens, o colaborare adecvată între CNPF și instituțiile relevante (BNM și DCU), iar în legătură cu aceasta, încetarea activității profesionale pe piața de capital a Depozitarului Național de Valori Mobiliare al Moldovei (DNVM).

În acest context, activitatea CNPF a fost focusată în special pe realizarea procedurilor ce vizează retragerea DNVM de pe piață, concomitent cu preluarea, în condițiile Legii nr.234/2016, a funcțiilor acestuia de către DCU (entitate subordonată BNM). Respectiv, către sfârșitul anului de raportare, lista entităților licențiate sau autorizate de către CNPF pentru a desfășura, potrivit Legii nr.171/2012, activități pe piața de capital, reflectă reducerea numărului acestora doar cu o singură unitate, în persoana DNVM, enumerând, per total, 31 de entități, structurate după cum urmează:

Tabelul nr. 7. Numărul entităților licențiate sau autorizate pe piața de capital

	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Bursa de Valori a Moldovei (operator de piața reglementată și MTF)	1	1	1
Depozitarul Central (DNVM)	1	1	0*
Societăți de registru	11*	10*	10**
Societăți de investiții	16	15	15
Persoane calificate în domeniul evaluării acțiunilor	4	5	5
TOTAL	33	32	31

*licența DNVM a devenit caducă, potrivit prevederilor Legii nr.234/2012, la data de 01.05.2019, funcțiile fiind preluate de către DCU;

**inclusiv 2 societăți pe acțiuni care țin registrul acționarilor de sine stătător.

Autorizare de modificări în structura acționarilor persoanelor licențiate și autorizate pe piața de capital

Un element important în activitatea de autorizare îl reprezintă, de asemenea, procesul de evaluare a calității acționariatului participanților profesioniști. În 2019, ca parte a acestui proces complex, ce implică examinarea riguroasă a actelor depuse în acest scop, CNPF a adoptat decizia prin care s-a autorizat achiziționarea acțiunilor SA „Bursa de Valori a Moldovei”, în mărime ce depășește 20 la sută din capitalul social al acesteia, de către una dintre Societățile de investiții. Alte schimbări, în componența acționariatului calificat al participanților profesioniști, nu s-au produs în perioada de referință.

Ofertele de preluare aprobate de CNPF și cererile de retragere obligatorii

Având în vedere faptul că, printre obiectivele de bază ale CNPF se înscrie protecția investitorilor împotriva practicilor neloiale, abuzive și frauduloase, precizăm faptul că activitatea regulatorului include nemijlocit și examinarea cererilor privind autorizarea ofertelor de preluare benevolă în privința valorilor mobiliare ale entităților de interes public, precum și avizarea cererilor de retragere obligatorie a acționarilor minoritari din aceste societăți, respectivul proces implicând o analiză amplă a documentelor depuse, din perspectiva verificării condițiilor și conformității ofertelor înaintate prevederilor actelor normative.

În acest context, activitatea de autorizare (2019) a vizat examinarea dosarelor și elaborarea documentelor aferente, care au condus la emiterea de către CNPF a unui număr total de 26 de acte individuale, dintre care:

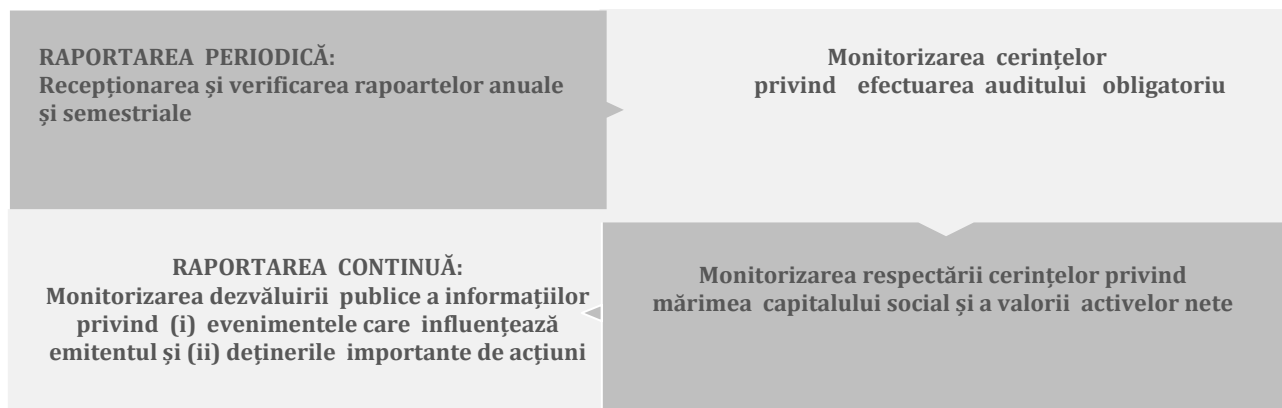
- 11 decizii cu privire la aprobarea prospectului ofertei de preluare benevolă;
- 2 decizii cu privire la aprobarea prospectului ofertei de preluare obligatorie;
- 13 decizii prin care s-au avizat cererile privind inițierea procedurii de retragere obligatorie a acționarilor minoritari din societate.

ACTIVITATEA DE MONITORIZARE ȘI CONTROL

Monitorizarea emitenților

Întru realizarea atribuțiilor sale, CNPF a urmărit, de asemenea, buna funcționare a sistemului de raportare al emitenților, preponderent, ale entităților de interes public și celor admise pe piața reglementată (47 entități raportoare pentru anul de gestiune 2018), precum și celor admise în cadrul MTF (120 entități), asigurându-se, astfel, respectarea de către acestea a obligațiilor de transparență (raportare curentă și periodică), pe care aceștia le au în conformitate cu prevederile legale, în particular, precum și din perspectiva protejării drepturilor acționarilor și asigurării unui climat favorabil investițional, per ansamblu.

Activitatea de monitorizare a sistemului de raportare al EIP, precum și emitenților tranzacționați pe piața reglementată sau MTF a vizat:

De rând cu acestea, activitatea de monitorizare a vizat și respectarea cerințelor de raportare în cadrul celui din urmă segment de entități, valorile mobiliare ale cărora nu sunt admise pe o piață reglementată sau pe MTF (1129 entități la evidență din perspectiva raportării pentru anul de gestiune 2018). De menționat că, în timp ce sistemul de raportare, aferent acestui ultim segment de emitenți, este unul simplificat și se rezumă, în principal, la prezentarea situațiilor financiare anuale, sistemul de raportare/monitorizare aplicat în raport cu entitățile de interes public (EIP) și entităților admise în cadrul MTF este unul mult mai complex, care cuprinde atât raportarea periodică (anuală și semestrială), cât și cea de ordin continuă.

Respectiv, întrucât legislația în vigoare impune cerințe diferențiate de dezvăluire a informațiilor, în funcție de tipologia emitentului, în continuare se prezintă datele comparative din perspectiva aprecierii gradului de conformare al emitenților cerințelor de dezvăluire a informațiilor în cadrul fiecărui grup de entități:

Entități de interes public			
Anul de gestiune	Numărul EIP efectiv înregistrate	Societăți care au prezentat raportul anual	Cota parte a societăților raportoare, %
2017	39	39	100
2018	47	47	100

Entități admise spre tranzacționare în cadrul MTF			
Anul de gestiune	Societăți active care urmează să prezinte raportul anual	Societăți care au prezentat raportul anual	Cota parte a societăților raportoare, %
2017	491	288	58,7
2018	120	115	95,8

Entități tranzacționate în afara pieței reglementate sau MTF			
Anul de gestiune	Societăți active care urmează să prezinte raportul anual	Societăți care au prezentat raportul anual	Cota parte a societăților raportoare, %
2017	1228	278	22,6
2018	1129	801	70,9

Din perspectiva obligațiilor de raportare, precum și a gradului de conformare a emitenților cerințelor de publicare/prezentare a raportului periodic pentru perioada de activitate 2017/2018, sunt remarcabile efectele activității de monitorizare, desfășurate pe această dimensiune de către CNPF.

Astfel, datele prezentate supra atestă o îmbunătățire evidentă a ratei de raportare în ultimul an de activitate, comparativ cu perioada precedentă, atât în grupul entităților din segmentul celor tranzacționate în cadrul MTF (+63 la sută), precum și celor din afara pieței reglementate/MTF (în creștere de peste 3 ori), ceea ce se explică prin acțiunile complexe de remediere și prevenire, întreprinse de către CNPF din momentul lansării actualului sistem de raportare (2017). Totodată, pe segmentul EIP, se relevă, consecutiv, un nivel maxim (100 la sută) de prezentare a rapoartelor anuale în formatul prescris de legislație.

Cu referință la activitatea de monitorizare a rapoartelor de ordin continuu, remarcăm că, în perioada de referință, CNPF a recepționat și analizat peste 188 de rapoarte curente, prezentate, conform obligațiilor legale, de către entitățile și deținătorii de valori mobiliare care reprezintă segmentul emitenților tranzacționați pe piața reglementată sau în cadrul MTF, precum și pe baza constantă, din oficiu, a analizat cca 38 avize făcute publice de către toți emitenții de valori mobiliare, implicit, în „Monitorul Oficial” și ediția periodică ”Capital Market”, din perspectiva prevenirii unor eventuale abuzuri și ilegalități la încheierea de către emitenți a tranzacțiilor de proporții și cu conflict de interese. Evaluat per ansamblu, în contextul activității de monitorizare desfășurate de către regulator, în 2019 se atestă o scădere semnificativă a neconformităților entităților supravegheate în plan de dezvoltare a informației potrivit legislației aplicate, ceea ce demonstrează că identificarea celor mai adecvate măsuri de remediere au produs efecte.

Supravegherea persoanelor autorizate/licențiate

Din perspectiva protejării investitorilor împotriva practicilor neloiale, abuzive și frauduloase pe piața de capital, activitatea de monitorizare și control a persoanelor licențiate sau autorizate pe piața de capital, iar, în acest context, și al tranzacțiilor derulate, nemijlocit, de către aceste persoane pe piața secundară, reprezintă pilonul principal în realizarea obiectivului de bază al CNPF - asigurarea stabilității, siguranței, transparenței și prevenirii riscurilor sistemice pe acest segment al pieței.

Astfel, în scopul realizării obiectivelor prenotate, activitatea de monitorizare și control a CNPF este direcționată, pe de o parte, spre asigurarea respectării obligațiilor de transparență a persoanelor licențiate sau autorizate pe piața de capital (raportare curentă și periodică), pe care acestea le au în conformitate cu prevederile legale în vigoare, precum și din perspectiva monitorizării situațiilor lor financiare, ca factor prudential în desfășurarea ordonată a operațiunilor pe piața de capital, de cealaltă parte.

În context, în rezultatul analizei a 7268 raportări (inclusiv financiare) prezentate în 2019, în linii mari, se constată respectarea cerințelor prudenciale și normelor de conduită pe piață, în special a celor ce țin de condițiile de licențiere/autorizare, adecvare a capitalului, aplicarea regulilor interne de activitate, precum și calitatea serviciilor și activităților acordate.

O altă dimensiune importantă, în realizarea activității de control, reprezintă supravegherea și monitorizarea tranzacțiilor cu valori mobiliare înregistrate pe piața reglementată și MTF, precum și în afara acestor piețe, care se efectuează:

- în timp real, ceea ce presupune urmărirea aplicațiilor de tranzacționare puse la dispoziție de Bursa de Valori a Moldovei (pentru piața reglementată și MTF), precum și
- din oficiu, în baza raportărilor zilnice și a documentelor aferente tranzacțiilor înregistrate atât pe piața reglementată și MTF, cât și în afara acestor piețe.

Astfel, în 2019, per ansamblu, au fost examinate cca 297 tranzacții înregistrate pe piața reglementată și MTF și alte, cca 147 tranzacții înregistrate în afara pieței reglementate și MTF. Analizele conexe presupun un mecanism complex de verificare, ce vizează identificarea gradului de conformare al subiecților reglementării (intermediari în tranzacții, clienți și emitenți) cu obligațiile și restricțiile impuse de legislație.

Cu referință la controale complexe realizate de către CNPF în anul de raportare, până la inițierea activităților DCU pe segmentul valorilor mobiliare corporative, potrivit Legii nr.234/2016, subiect al unui astfel de control a fost DNVM, participant profesionist, care deținea anterior licența pentru activitatea de depozitar central, și care din 01.05.2019 a devenit caducă prin dispozițiile legii prenotate. În cazul dat, activitatea de control s-a axat primordial pe examinarea aspectelor, care puteau avea un impact semnificativ în procesul de transmitere a informației către DCU, pentru a asigura integritatea

și/sau acuratețea datelor și a documentației transmise, fapt ce a fost realizat cu succes în conformitate cu Procedura de transmitere aprobată prin decizia CNPF nr.11/6/2019.

Complementar, a fost efectuat și controlul complex al activității desfășurate de operatorul de piață și de sistem (Bursa de Valori a Moldovei), pentru a asigura o continuitate și funcționarea ordonată a pieței administrate, precum și a conexiunilor la Sistemul DCU, întru realizarea operațiunilor de clearing și decontare a valorilor mobiliare rezultate din tranzacțiile bursiere. Ca urmare a activității de control pe această dimensiune, se constată că, în condițiile pieței de capital autohtone, operatorul de piață și sistem se conformează, per ansamblu, obiectivelor minime de activitate prevăzute de legislația în materie. Printre sarcinile primordiale, prestabilite pentru 2019 și îndeplinite de CNPF în termen, a fost supravegherea (monitorizare/verificare) procesului de transmitere etapizată către DCU, în condițiile Legii nr.234/2016, a registrelor deținătorilor de valori mobiliare, precum și a documentației complete, inclusiv istoricul, în format electronic și pe suport de hârtie, aferent înscrierilor în programul (software) administrat de DNVM, activitate amplă, care a cuprins următoarele etape:

Respectiv, în contextul dispozițiilor cuprinse în Legea 234/2016, în anul de gestiune, eforturile consistente ale CNPF s-au scontat cu emiterea a 12 acte decizionale, precum și a unui număr de cca 162 acte de constatare, printre care:

Perfectarea bazei normative aferente procesului de transmitere a datelor de la societățile de registru și DNVM către DCU

- Hotărârea nr.5/1/2019 cu privire la unele măsuri aferente verificării și transmiterii registrelor deținătorilor de valori mobiliare admise spre tranzacționare în cadrul MTF;
- Hotărârea nr.11/6/2019 cu privire la aprobarea Procedurii de transmitere a documentației de la SA „Depozitarul National de Valori Mobiliare al Moldovei” către SA „Depozitarul central unic al valorilor mobiliare”;
- Hotărârea nr.11/7/2019 cu privire la aprobarea Programului de transmitere a registrelor deținătorilor de valori mobiliare ale băncilor și companiilor de asigurări;
- Ordonanța nr.13/2-O/2019 cu privire la unele măsuri aferente verificării și transmiterii registrelor deținătorilor de valori mobiliare admise spre tranzacționare pe piața reglementată, altele decât cele ale băncilor și societăților de asigurare.

Verificarea balanței valorilor mobiliare și contrapunerea cu alte surse

- 63 acte de constatare perfectate cu privire la informația înregistrată în RSVM;
- 63 acte de constatare perfectate ca urmare a contrapunerii datelor înregistrate în RSVM cu datele din registrele societăților de registru și al custozilor (după caz);
- 32 acte de constatare perfectate cu privire la datele prezentate de către DCU;
- 4 acte de constatare perfectate cu privire la datele prezentate de către 3 societăți de investiții.

Monitorizarea realizării activităților prescrise actorilor pieței de capital

- 2 ordonanțe referitor la prescrierea, în mod repetat, către 33 emitenți de valori mobiliare admiși spre tranzacționare în cadrul MTF, a asigurării executării necondiționate a prevederilor din Hotărârea nr.5/1 din 04.02.2019;
- 2 ordonanțe referitor la aplicarea restricțiilor prin suspendarea operațiunilor bancare la conturile curente și de depozit ale 12 emitenți, până la conformarea acestora cerințelor legislației;

Supravegherea
procesului de
transmitere a
registrelor

- 4 ordonanțe referitor la anularea restricțiilor prin suspendarea operațiunilor bancare la conturile curente și de depozit în cazul a 7 emitenți.
- Asistența și supravegherea procesului de transmitere a datelor în cazul a 25 registre ale băncilor și societăților de asigurare, precum și ale altor 56 registre ale entităților admise spre tranzacționare pe piața reglementată și în cadrul MTF.

Astfel, grație eforturilor conjugate ale tuturor actorilor implicați în respectivul proces, către finele lui 2019, în Sistemul DCU erau înregistrați 80 emitenți, registrele cărora au fost preluate de la societățile de registru, și care punctual includ: 11 bănci comerciale, 14 societăți de asigurare, 5 emitenți admiși spre tranzacționare pe piața reglementată, alții decât bănci și societăți de asigurare și 50 emitenți admiși spre tranzacționare în cadrul MTF.

În contextul celor consemnate, urmare exercitării funcției de supraveghere (2019), se rezumă că pe piața de capital nu au fost identificate riscuri care să afecteze în mod semnificativ activitatea pe termen scurt a participanților pieței și implicit sistemul pieței de capital per ansamblu.

REZULTATELE FINANCIARE ALE SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI

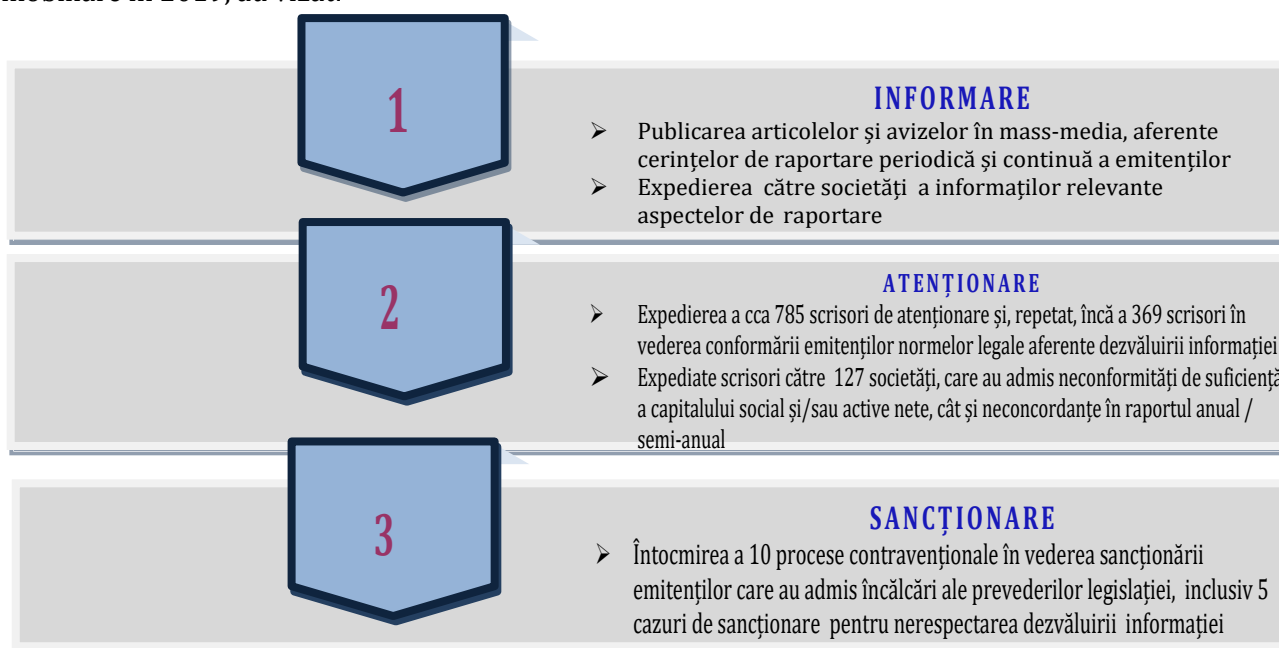
Efectul final al procesului de supraveghere și monitorizare de către CNPF al sistemului de raportare al emitenților de valori mobiliare, se reprezintă prin sistematizarea și diseminarea către potențialii investitori și publicul larg a rezultatelor financiare anuale ale emitenților, ca punct de reper în luarea deciziei acestora de a investi. O sinteză a acestor date, structurate după tipologia de emitenți, sunt dezvăluite public pe pagină web oficială a CNPF (<https://www.cnpf.md/ro/emitenți-de-valori-mobiliare-6346.html>).

Potrivit acestor date, se atestă că cca 527 societăți pe acțiuni sau 55 la sută din totalul celor 963 de entități raportoare, au finalizat anul financiar 2018 cu profit, valoarea sumară a căruia a constituit 4524,4 mil. lei. Din rândul societăților profitabile, doar în cadrul a 140 de entități s-a decis repartizarea unei părți din profitul înregistrat în 2018 pentru plata dividendelor acționarilor săi. Astfel, sumar de către grupul de societăți raportoare, spre plata dividendelor, în 2019, au fost direcționate 2155,5 mil. lei, ceea ce constituie 47,6 la sută din valoarea cumulativă a profitului înregistrat în anul financiar 2018. Totodată, se identifică cca 153 societăți pe acțiuni (16,0 la sută) din totalul entităților, care efectiv au raportat în 2019, în cadrul cărora valorile de bilanț ale activelor nete enunță valori inferioare comparativ cu capitalul social înregistrat, iar alții 70 emitenți (7,3 la sută) au încheiat anul financiar 2018 cu valori negative ale activelor nete. Toate societățile pe acțiuni, care au enunțat un capital propriu net inferior mărimii capitalului său social sau care au înregistrat active nete negative, au fost sesizate de către CNPF din perspectiva întreprinderii, de către acestea, a măsurilor de conformare, în termen de adecvare a valorii activelor nete cerințelor legale.

MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE

Având în prim plan dezideratul privind sporirea atractivității pieței de capital și protejarea drepturilor acționarilor, inclusiv prin asigurarea transparenței în activitatea emitenților, măsurile corective aplicate de către CNPF au vizat un plan complex de acțiuni, menite să capaciteze atenția emitenților, or, fiind parte a pieței de capital, acestea au obligația de a asigura atât dezvăluirea publică a informației către acționarii săi și potențialii investitori, cât și prezentarea acestor informații către autoritatea de supraveghere.

Astfel, măsurile corective și administrative, aplicate de regulator în raport cu emitenții de valori mobiliare în 2019, au vizat:

Sub aspectul acțiunilor de prevenire a neregulilor, în plan de dezvăluire a informației, preventiv lansării perioadei de raportare anuală, activitatea CNPF s-a rezumat cu precădere la:

- publicarea în ediția periodică „Capital Market” a 2 articole ample, informative și explicative, în contextul ultimilor modificări operate la actele normative în materie de dezvăluire a informațiilor (Regulamentul cu privire la dezvăluirea informației de către emitenții de valori mobiliare, nr.7/1 din 18.02.2019, aprobat în redacție nouă);
- în vederea ghidării punctuale a emitenților, în funcție de tipologia acestora, publicarea, în perioada martie - aprilie 2019, în fiecare număr al ediției periodice „Capital Market” și pe pagina web oficială a CNPF a avizelor explicative, aferente cerințelor de raportare periodică (anuală) și continuă, pentru fiecare segment de emitenți (EIP, admise pe MTF și altele decât primele 2 enunțate);
- cooperarea cu Biroul Național de Statistică în plan de identificare a tuturor societăților pe acțiuni, subiecți ai procesului de raportare periodică, din perspectiva identificării societăților active/inactive, care prezintă/nu prezintă către autoritatea statistică rapoarte financiare;
- expedierea în adresa a cca 785 societăți, cu precădere celor identificate ca active și care în 2018 nu au dezvăluit public/nu au prezentat CNPF raportul anual, a informațiilor relevante aspectelor de raportare pe segmentul corespunzător de emitenți.

Din perspectiva măsurilor corective, în plan de raportare periodică (anuală/semi-anuală), la expirarea termenului legal de raportare, CNPF a somat emitenții, de rând cu persoanele cu funcții de răspundere ale acestora, privind întreprinderea măsurilor aferente conformării prevederilor legislației, inclusiv:

- expedierea a peste 1150 scrisori de atenționare, în vederea întreprinderii măsurilor de conformare la cerințele legale privind dezvăluirea informației;
- expedierea în adresa a 18 societăți (din categoriile EIP și emitenți admiși la MTF) scrisori vizând neconcordanțele depistate în raportul anual, cu solicitarea înlăturării deficiențelor constatate;
- analiza rapoartelor anuale, inclusiv ai indicatorilor relevanți pieței de capital, precum suficiența capitalului social minim, coraportul active nete/capital social, și sesizarea de către CNPF a peste 127 societăți din perspectiva întreprinderii, de către acestea a măsurilor de conformare, în termen de adecvare a mărimii minime a capitalului social, precum și valorii activelor nete cerințelor legale.

În ceea ce privește măsurile administrative aplicate emitenților, în perioada de referință au fost documentate 10 cazuri contravenționale (suma sancțiunilor - 37,9 mii lei), dintre care 5 cazuri pentru neprezentarea sau prezentarea cu încălcări a raportului anual (sumar - 25 mii lei), neprezentarea informației la cererea organului de supraveghere - 3 cazuri (8 mii lei) și 2 cazuri pentru desfășurarea adunării generale a acționarilor cu încălcarea prevederilor legale (4,9 mii lei).

Per ansamblu, în 2019, și pe dimensiunea persoanelor autorizare/licențiate se atestă o scădere a neconformităților depistate în activitatea acestora de către CNPF (din punct de vedere al gravității/impactului), fapt ce se datorează dialogului intens cu piața, inclusiv prin organizarea de ședințe de lucru la sediul CNPF, ca rezultat fiind clarificate o serie de aspecte și create premisele remedierii unor situații neconforme și/sau identificării unor soluții corespunzătoare.

Totodată, pentru cazurile de nerespectare a normelor de conduită pe piață, constatate drept urmare a activității de monitorizare și control a persoanelor licențiate sau autorizate pe piața de capital, s-a urmărit evaluarea legală și proporțională a neconformităților, luând în considerare impactul, circumstanțele reale și materiale ale săvârșirii faptei și conduita făptuitorului, fapt ce s-a soldat cu aplicarea în anul de referință a următoarelor măsuri:

- 1 sancțiune contravențională aplicată unei societăți de investiții pentru nerespectarea normelor de raportare;
- 2 sancțiuni contravenționale aplicate față de 2 societăți de registru, pentru nerespectarea unor restricții la efectuarea operațiunilor cu valori mobiliare;
- 1 atenționare pentru o societate de registru privind necesitatea respectării necondiționate a normelor aplicabile pieței de capital la înregistrarea tranzacțiilor;
- 4 avertismente pentru persoane fizice despre necesitatea respectării și conformării la unele norme de dezvăluire a informației privind deținerile de acțiuni;
- emisă 1 circulară/avertisment prin care s-au somat societățile de investiții pentru a respecta necondiționat normele de conduită pe piață și stoparea practicilor neconforme, în particular, în ceea ce privește prestarea serviciilor de consultanță în lipsa unui contract corespunzător de intermediere.

De asemenea, urmare a desfășurării controlului complex al activității operatorului de piață și sistem, având în vedere rolul pieței bursiere în contextul economic global, au fost stabilite anumite prescrieri și formulate anumite recomandări de revizuire a standardelor de activitate în aspecte ce țin de tehnologii informaționale, reguli și mecanisme de tranzacționare.

În concluzie, se constată că, per ansamblu, măsurile de remediere aplicate de către regulator în anul de raport au avut efectul scontat în prevenirea și diminuarea neconformităților entităților supravegheate.

CNPF va continua îndeplinirea misiunii fundamentale de a contribui la consolidarea unui cadru integrat de funcționare și supraveghere a pieței de capital, a participanților și operațiunilor pe această piață, având, pe termen scurt și mediu, drept țintă - asigurarea sustenabilității obiectivelor strategice începute în 2018, precum și realizării la termen a acțiunilor setate în Strategia de dezvoltare a pieței financiare nebankare pentru anii 2018-2022.

Pentru a aduce un grad de precizie asupra acțiunilor viitoare, vom consemna că, în pofida multiplelor dificultăți de ordin obiectiv în edificarea unei piețe de capital funcționale, care, în plan global, derivă din: gradul redus de lichiditate a pieței, absență investitorilor instituționali activi pe piață, gama restrânsă de instrumente financiare profitabile, impactul fiind cuantificat de restricționarea liberei circulații pe piața bursieră a titlurilor de stat, dar și absența totală pe piață a obligațiunilor corporative și municipale - ne propunem să mobilizăm în continuare resurse pentru a dezvolta acest sector al pieței financiare non-bancare, axându-ne pe 3 paliere fundamentale de activități:

1. Consolidarea cadrului legislativ prin:

- revizuirea și complimentarea legislației primare și secundare aferente pieței de capital, având drept obiectiv principal stimularea ofertelor publice de acțiuni și obligațiuni pe piața primară și cea secundară, precum și consolidarea sistemului de ținere a registrelor deținătorilor de valori mobiliare

2. Diversificarea instrumentelor financiare și sporirea lichidității pieței de capital prin promovarea de politici în vederea:

- edificării pieței secundare a valorilor mobiliare de stat în cadrul Bursei de Valori, ușor accesibilă tuturor investitorilor
- aplicării unui tratament fiscal uniform pentru toate instrumentele financiare prezente pe piața de capital
- intensificării demersurilor către toate autoritățile relevante întru facilitarea pieței de obligațiuni ca alternativă de finanțare prin intermediul pieței de capital
- susținerii proiectelor de asistență aferente emisiunilor publice de obligațiuni corporative și municipale

3. Îmbunătățirea gradului de transparență și de informare pe piața de capital prin:

- consolidarea activității de supraveghere a sistemului de raportare pe piața de capital și crearea sistemului automatizat de raportare atât al emitenților de valori mobiliare, cât și a persoanelor autorizate/licențiate.

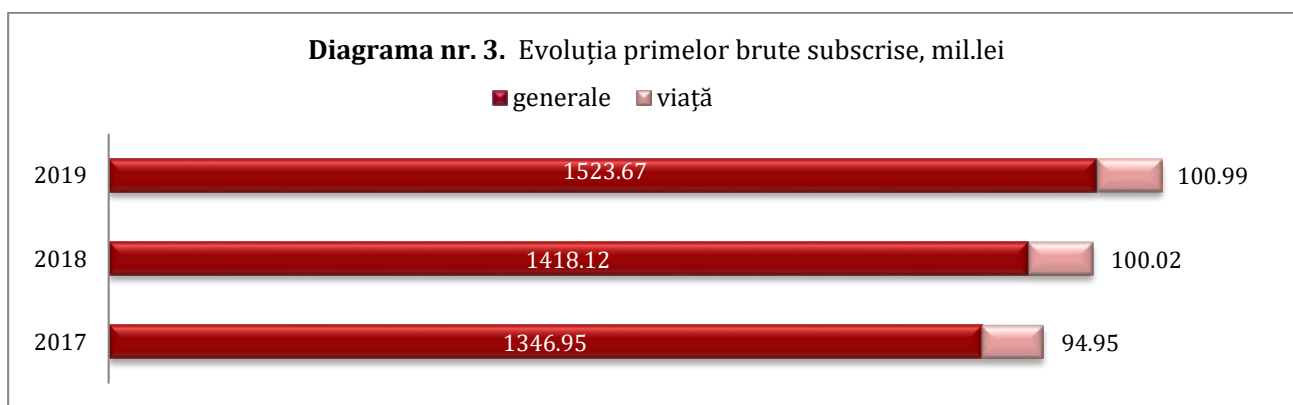
2.2 PIAȚA DE ASIGURĂRI

STRUCTURA PIEȚEI

Asigurările – domeniu de *intermediere financiară* – ocupă un rol distinct în cadrul pieței financiare, implicit în economia națională, cu impact de ordin economic și social.

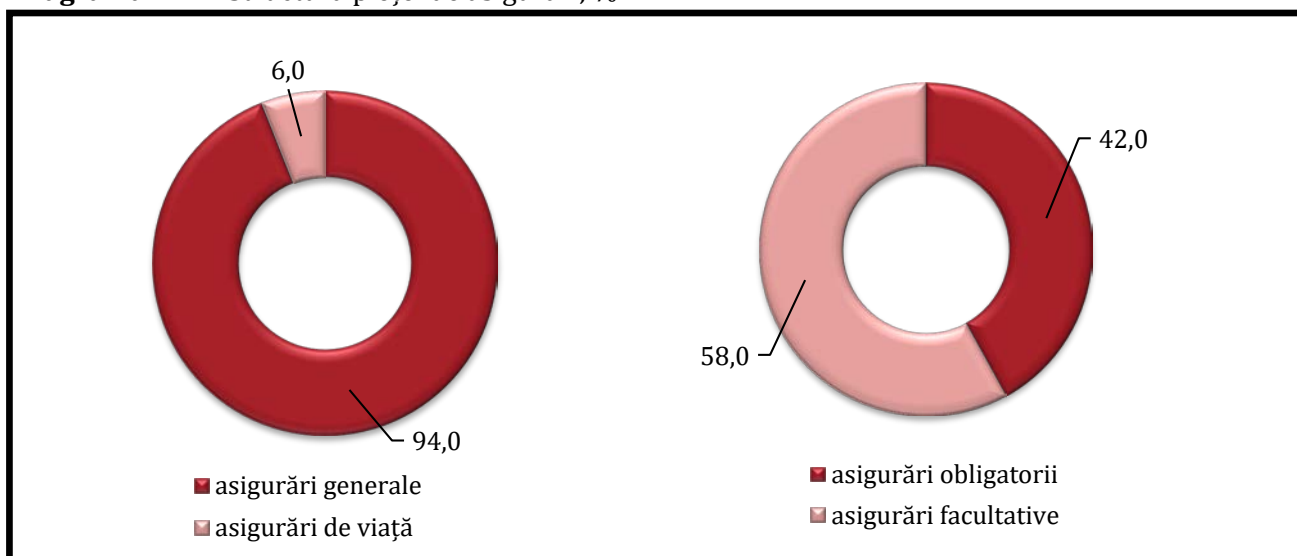
Astfel, sectorul în cauză este unul extrem de complex, de cuprinzător și atinge fiecare moment al existenței umane/societale. Iar evoluția (re)asigurărilor reprezintă un tablou/oglindă a dezvoltării economice, sociale și culturale.

Un prim indicator îl constituie volumul de prime brute subscrise de la asigurați, indicator ce caracterizează mărimea reală a pieței de asigurări, care pe parcursul ultimilor ani a înregistrat o creștere relativă. În 2019, 14 societăți de asigurare (care au deținut licență pe parcursul perioadei de raportare) au subscris prime brute în valoare totală de 1624,66 mil. lei, în creștere cu 7,02 la sută sau cu 106,52 mil. lei, față de valoarea înregistrată în 2018 (1 518,14 mil. lei).

Din perspectiva expunerii pe categorii de asigurări, în 2019 piața s-a caracterizat, în continuare, printr-un grad pronunțat de concentrare pe segmentul asigurărilor generale, deținând o pondere de 93,78 la sută din totalul primelor brute subscrise de societățile de asigurare, în creștere cu 0,37 p.p., față de 2018, iar asigurările de viață consemnează - 6,22 la sută, în scădere cu 0,37 p.p.. În 2019, asigurările obligatorii au reprezentat 42,05 la sută (683,10 mil. lei) din totalul primelor subscrise, fiind în scădere cu 3,99 p.p. comparativ cu 2018, iar asigurările facultative au acoperit 57,95 la sută (941,56 mil. lei) din volumul primelor brute subscrise pe piața de asigurări, fiind în creștere cu 3,99 p.p..

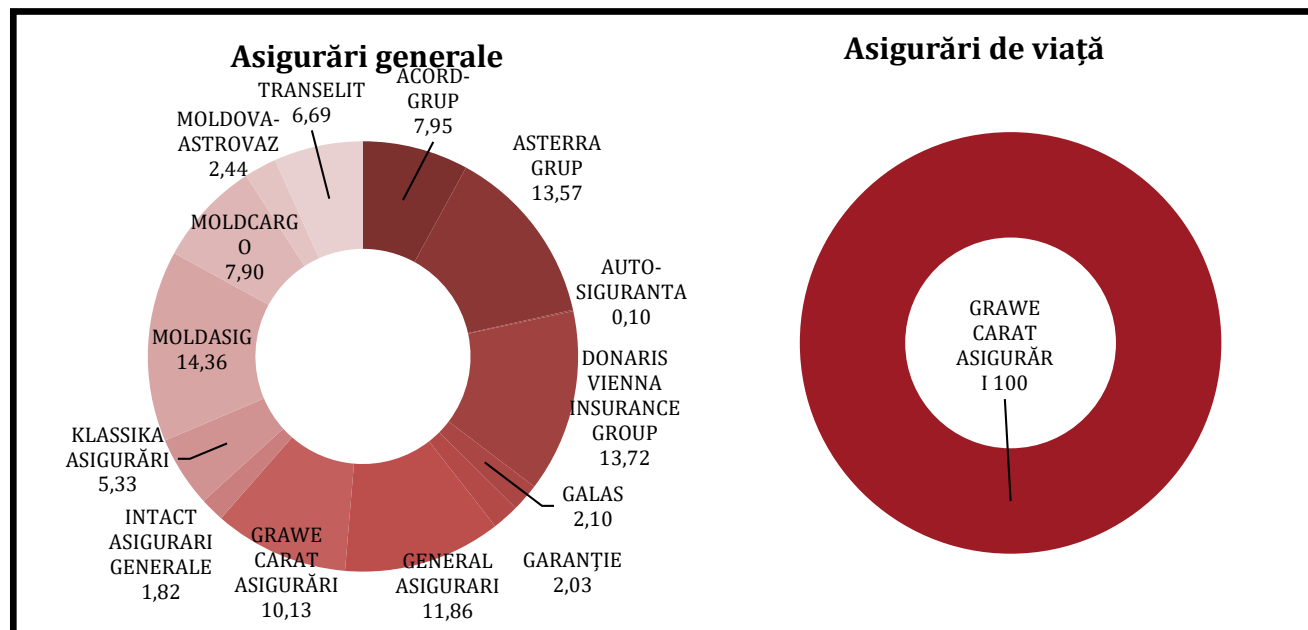
Diagrama nr. 4. Structura pieței de asigurări, %

Tendința de creștere a volumului primelor subscrise pe sectorul asigurărilor facultative denotă o apreciere de către populație și agenții economici a importanței și încrederii în serviciile și produsele de asigurări prestate.

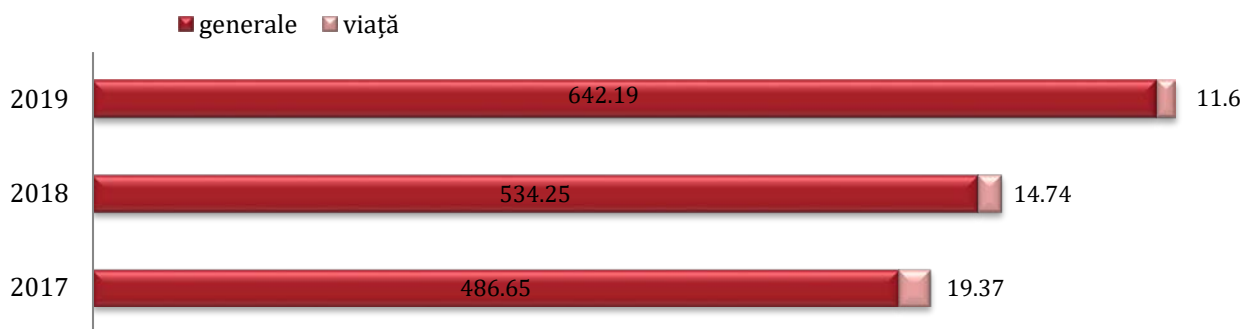
Gradul de concentrare pe piața de asigurări obligatorii (generale) este deținut de 5 societăți de asigurare (un număr relativ mic), având ponderea de 65,90 la sută din totalul primelor subscrise și 63,34 la sută din totalul primelor de asigurări generale.

Diagrama nr. 5. Repartizarea primelor brute subscrise per societăți, %

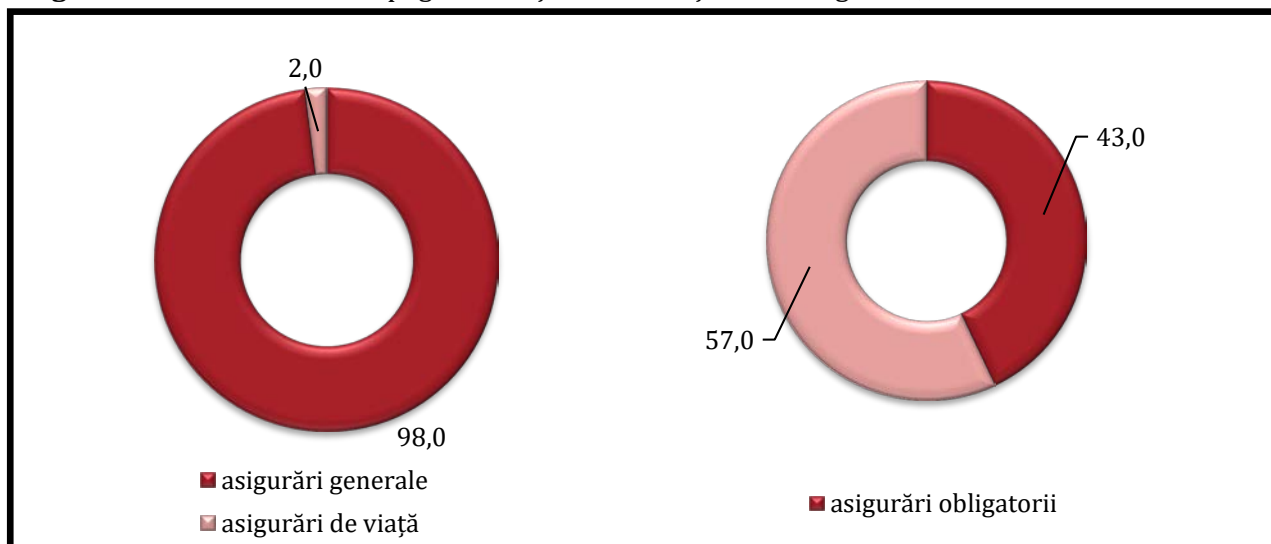
În 2019, societățile de asigurare au plătit despăgubiri și indemnizații de asigurare în valoare totală de 642,79 mil. lei, înregistrând o creștere cu 19,09 la sută (104,80 mil. lei) comparativ cu 2018 (548,99 mil. lei). Raportul despăgubirilor de asigurare față de primele subscrise a constituit 40,24 la sută, înregistrând o creștere cu circa 4,08 p.p. comparativ cu nivelul din 2018 (36,16 la sută). Acest raport indică faptul că din 100 lei prime subscrise sunt achitate despăgubiri în mărime de 40,24 lei.

Diagrama nr. 6. Evoluția despăgubirilor și indemnizațiilor plătite, mil. lei

Despăgubirile achitate la categoria asigurărilor generale dețin o pondere de 98,23 la sută din totalul despăgubirilor și indemnizațiilor de asigurare, iar la categoria asigurărilor de viață cuprind circa 1,77 la sută. În 2019, pentru asigurările obligatorii au fost achitate despăgubiri în sumă totală de 281,50 mil. lei, ceea ce reprezintă 43,06 la sută din totalul despăgubirilor înregistrat pe piața de asigurări, iar pentru asigurările facultative s-au achitat despăgubiri în valoare de 372,29 mil. lei, ce constituie 56,94 la sută din volumul total al despăgubirilor.

Diagrama nr. 7. Structura despăgubirilor și indemnizațiilor de asigurare, %

Aferente riscurilor de asigurare în portofoliul consolidat la nivelul pieței de asigurări, primele brute subscrise au fost distribuite astfel, încât asigurările de răspundere civilă dețin 51,85 la sută (842,44 mil. lei) din totalul primelor, urmate de asigurările de bunuri – 33,98 la sută (551,99 mil. lei) și asigurările de persoane -14,12 la sută (229,35 mil. lei). Prin urmare, este necesar să cuantificăm faptul (unul îngrijorător) că dimensiunea „asigurări persoane” este una infimă, comparativ cu alte țări, ceea ce expune piața propriu-zisă la riscuri mai consistente, dată fiind „specializarea” acestora pe „asigurări generale”.

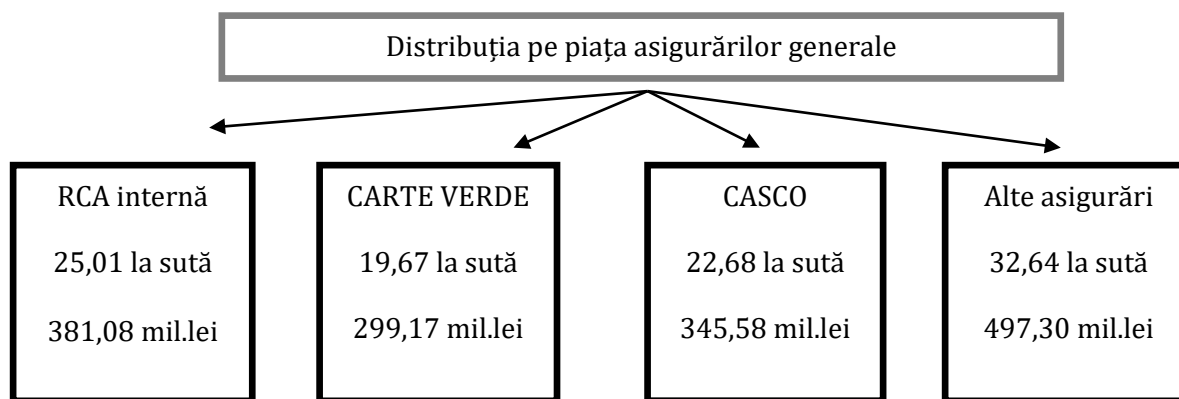
Ponderea volumului primelor brute subscrise din asigurările de răspundere civilă s-a diminuat cu 2,44 p.p. comparativ cu 2018, primele din asigurările de bunuri au înregistrat o creștere cu 2,58 p.p., cele din asigurările de persoane o scădere cu 0,06 p.p. și primele încasate din reasigurări s-au diminuat cu 0,08 p.p.

Tabelul nr. 8. Structura primelor brute subscrise, despăgubirilor și indemnizațiilor plătite aferente

	2018				2019			
	Prime		Despăgubiri		Prime		Despăgubiri	
	Volum mil. lei	Pondere %	Volum mil. lei	Pondere %	Volum mil. lei	Pondere %	Volum mil. lei	Pondere %
Asigurări de răspundere civilă	824,24	54,29	263,88	48,07	842,44	51,85	298,85	45,71
Asigurări de bunuri	476,76	31,40	219,11	39,91	551,99	33,98	299,78	45,85
Asigurări de persoane	215,25	14,18	65,52	11,93	229,35	14,12	55,16	8,44
Prime încasate prin reasigurare	1,91	0,13	0,48	0,09	0,88	0,05	0,0	0,0

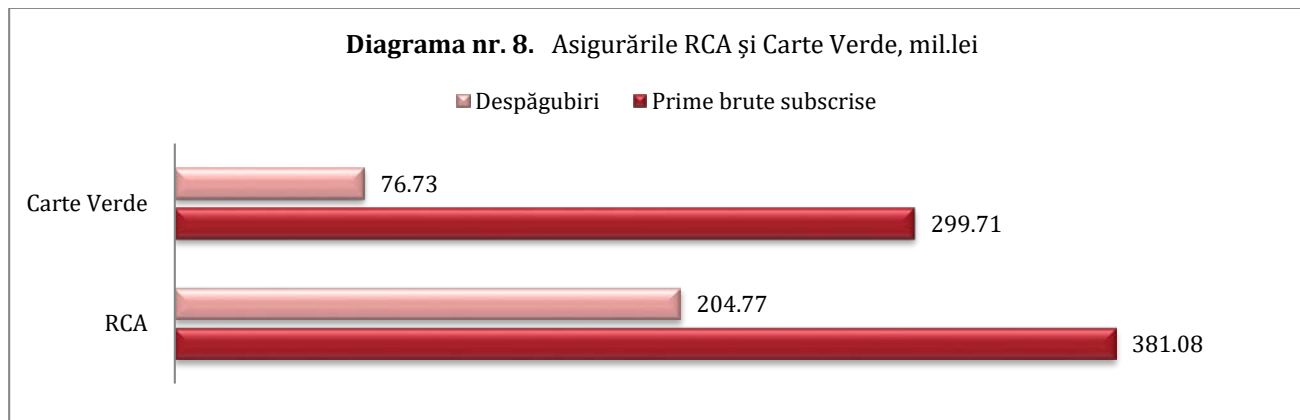
În 2019 au fost emise 1 820 209 polițe de asigurare în baza contractelor încheiate cu persoane fizice și juridice, fiind în creștere cu 84 172 polițe comparativ cu 2018. Din numărul total de polițe, pentru asigurări generale au fost eliberate 1 817 507 polițe, iar pentru asigurări de viață – 2 702 polițe.

Piața asigurărilor generale rămâne dominată de asigurările auto (asigurările de răspundere civilă auto - RCA internă și Carte Verde și asigurările de vehicule terestre (CASCO)) care au deținut supremația în portofoliul consolidat al pieței în 2019 – 67,36 la sută (1026,37 mil. lei) din totalul primelor brute subscrise din asigurările generale (1523,67 mil. lei), fiind în scădere cu 2,93 p.p. față de 2018.

Valoarea cumulativă a despăgubirilor de asigurare plătite pentru asigurările auto a constituit 479,63 mil. lei sau 74,69 la sută din totalul despăgubirilor plătite pe asigurările generale (642,19 mil. lei).

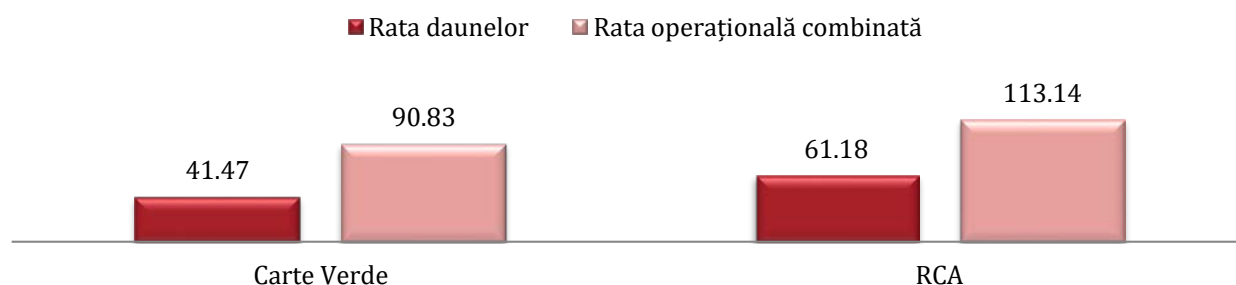
Dimensiunea „asigurări obligatorii de răspundere civilă auto internă (RCA) și externă (Carte Verde)”, care reprezintă 41,90 la sută din piața totală de asigurări și 44,68 la sută din piața asigurărilor generale, este atractivă doar din opțiunea colectării în a valorifica portofolii de contracte consistente, însă în niciun caz din perspectiva profitabilității, siguranței și sustenabilității financiare. Primele subscrise în 2019 de către societăți la încheierea contractelor de asigurare RCA au atins nivelul de cca 381,08 mil. lei cu 16,76 mil. lei (4,60 la sută) mai mult comparativ cu 2018 (364,32 mil. lei), iar la Carte Verde au cumulat 299,71 mil. lei cu 32,76 mil. lei (-9,85 la sută) mai puțin decât în 2018 (332,47 mil. lei). Despăgubirile de asigurare RCA au constituit 204,77 mil. lei fiind în creștere cu 16,93 mil. lei (9,01 la sută) comparativ cu 2018 (187,84 mil. lei), iar la Carte Verde au cumulat 76,73 mil. lei majorând-se cu 10,34 mil. lei (15,58 la sută) față de 2018 (66,39 mil. lei).

Indicatorul care măsoară cel mai bine profitabilitatea unui segment de asigurare reprezintă *Rata operațională combinată*, care include, pe lângă despăgubirile plătite și de plătit și celelalte cheltuieli operaționale (de achiziții și administrative) aferente unei clase de asigurări.

Potrivit raportărilor specializate la situația din 31.12.2019, rata operațională combinată a înregistrat o valoare ridicată la nivel de piață la asigurarea RCA internă de 113,14 la sută și respectiv Carte Verde de 90,83 la sută. Rata daunelor a înregistrat mărimile de 61,18 la sută la asigurarea RCA și 41,47 la sută la asigurarea Carte Verde.

Diagrama nr. 9. Rata operațională combinată și rata daunelor pentru asigurările RCA și Carte Verde, %

Asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură, desfășurată de 7 asigurători, a cuantificat în 2019 prime brute subscrise în total de 11,10 mil. lei, ce constituie 0,68 la sută din totalul primelor brute subscrise și 1,18 la sută din totalul asigurărilor facultative. În același timp, au fost achitate despăgubiri de asigurare în valoare totală de 4,60 mil. lei.

Tabelul nr. 9. Asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură

Obiecte asigurate	Nr. contracte eliberate	Prima brută subscrisă, mil. lei	Inclusiv achitată, mil. lei de:		Ponderea în total încasări, %	Nr. dosare	Suma despăgubirii de asigurare achitate, mil. lei	Ponderea în total despăgubiri, %
			Producătorul agricol	Stat				
Recolta	57	8,10	4,07	4,03	73,00	17	4,52	98,19
Plantații	27	0,83	0,44	0,25	7,45	0	0,00	0
Animale	32	2,17	1,15	0,82	19,55	9	0,08	1,81
TOTAL	116	11,10	5,66	5,10	100	26	4,60	100

Mijloacele financiare alocate pentru plata primelor de asigurare au constituit 5,66 mil. lei (5,01 mil. lei, 2018).

O verigă importantă în dezvoltarea și gestiunea domeniului o constituie intermediarii propriu-ziși în asigurări, reprezentați de agenții de asigurare, agenții bancassurance și brokerii de asigurare și/sau reasigurare.

Conform rapoartelor specializate ale acestora s-au consemnat următoarele:

- primele de asigurare intermediare de brokeri au constituit 479,11 mil. lei (504,84 mil. lei, 2018), înregistrând ponderea de 29,49 la sută (33,25 la sută, 2018) din totalul primelor brute subscrise;
- veniturile din activitatea de intermediere ale brokerilor au constituit 146,36 mil. lei (181,55 mil. lei, 2018);
- numărul de contracte intermediare de brokeri – 382 794 (551 207, 2018)
- primele de asigurare intermediare de agenții bancassurance și agenții de asigurare persoane fizice și juridice au constituit 209,36 mil. lei (366,08 mil. lei, 2018), înregistrând ponderea de 12,89 la sută din totalul primelor brute subscrise.

POZIȚIA FINANCIARĂ

Asigurările reprezintă un sistem de relații menite să protejeze interesele personale și/sau patrimoniale ale asiguraților prin formarea de fonduri bănești (active) din contul primelor de asigurare achitate de asigurat, în schimbul cărora asiguratorul își asumă obligația ca la producerea riscului asigurat să-i plătească asiguratului suma de asigurare sau despăgubirea de asigurare.

Stabilitatea financiară a asiguratorului este garantată prin:

- a) nivelul capitalului propriu;
- b) totalitatea activelor și gradul lor de diversificare și lichiditate;
- c) rezervele tehnice și matematice;
- d) coraportul dintre obligațiile din asigurare și obligațiile cedate în reasigurare;
- e) eficiența politicii investiționale.

În acest sens, societățile de asigurare, urmează să dețină nivelul ratei de solvabilitate (cel puțin 100 la sută) pe întreaga durată a obligațiilor certe, asumate conform contractelor de asigurare (reasigurare), precum și a obligațiilor viitoare.

Ținând cont de riscurile asumate, societățile calculează și actualizează rezervele tehnice de asigurare, care urmează a fi acoperite în permanență cu active eligibile.

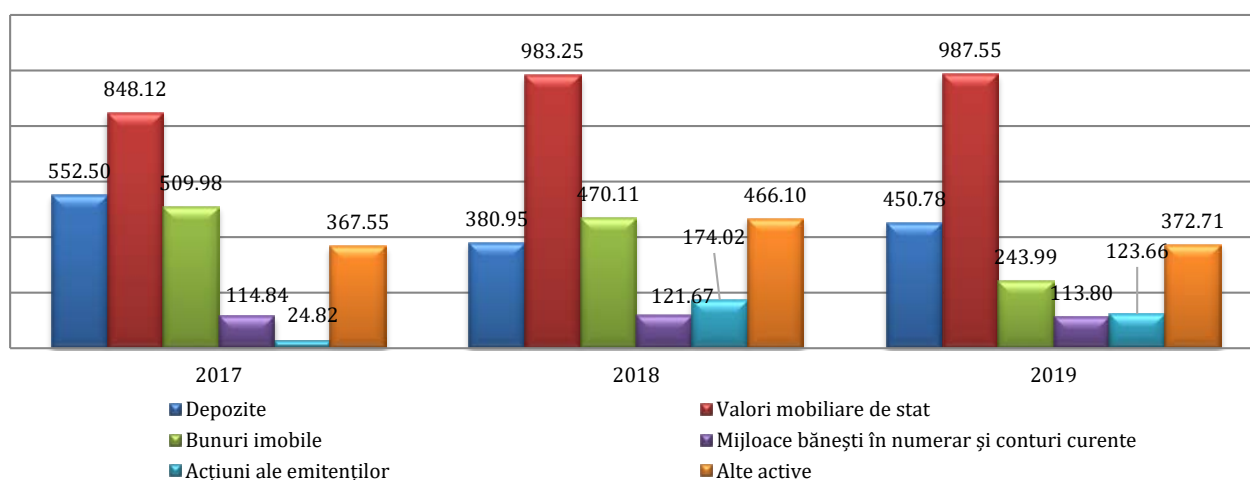
La situația din 31.12.2019 activele totale ale societăților de asigurare s-au situat la un nivel de cca 3097,5 mil. lei, inclusiv la activitatea de asigurări generale 2345,26 mil. lei și asigurări de viață 752,24 mil. lei. Activele au suferit o diminuare (comparativ cu 2018) cu 384,41 mil. lei (-11,04 la sută), dată fiind retragerea licențelor unor asigurători, dar și diminuării activelor unor companii aflate în procedura de remediere financiară. Se relevă, că activele admise la acoperirea rezervelor tehnice și marjei de solvabilitate minime constituie 74,01 la sută din totalul activelor societăților de asigurare.

Tabelul nr. 10. Activele societăților de asigurări

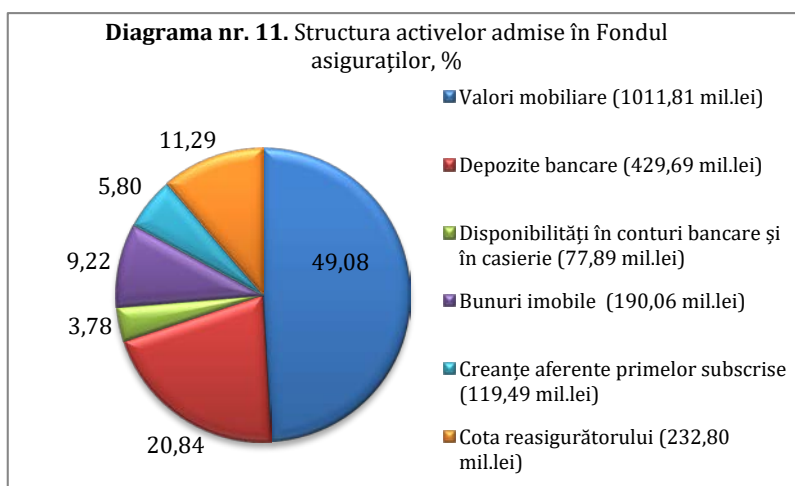
Indicatori	2017	2018	2019	2019 / 2018	2019 / 2018 %
Active totale, mil. lei	3,292.19	3,481.91	3,097.50	-384.41	88,96
asigurări generale	2,307.52	2,430.34	2,345.26	-85.09	96,5
asigurări de viață	984.67	1,051.57	752.24	-299.32	71,54
Active eligibile totale, mil. lei	2,407.12	2,596.10	2,292.49	-303.61	88,3
asigurări generale	1,518.02	1,685.49	1,579.24	-106.24	93,7
asigurări de viață	889.10	910.62	713.24	-197.37	78,33
Alte active, mil. lei	885.06	885.81	805.01	-80.79	90,88
Ponderea activelor eligibile în total active, %	73.12	74.56	74.01		-0,55 p.p.

Activele eligibile sunt activele admise să acopere și să reprezinte rezervele tehnice de asigurare și marja de solvabilitate minimă a asigurătorului (reasigurătorului) care sunt reprezentate prin următoarele categorii de active:

Diagrama nr. 10. Structura activelor eligibile, mil. lei

Potrivit normelor în vigoare aferente modului de garantare a solvabilității, asigurătorii sunt obligați să acopere cu active admise rezervele de asigurare și marja de solvabilitate minimă. Astfel, activele admise să reprezinte Fondul asiguraților trebuie să corespundă principiilor de diversitate, rambursabilitate, rentabilitate și lichiditate. Pentru acoperirea riscurilor asumate prin contractele de asigurare și reasigurare și pentru asigurarea permanentă a solvabilității și lichidității, societățile de asigurare trebuie să investească cu prudență în anumite categorii de active admise să reprezinte rezervele de asigurare și o doime din marja de solvabilitate minimă, respectând criteriile de dispersie a plasamentelor corespunzător normelor stabilite.

Alt pilon caracteristic domeniului de asigurare îl constituie corectitudinea evaluării de către asigurători a mărimii rezervelor tehnice, o parte componentă a obligațiilor (pasivelor) acestora. La situația din 31.12.2019, societățile de asigurare au determinat în total rezervele tehnice în cuantum de 1659,79 mil. lei sau cu 94,64 mil. lei (-5,39 la sută) mai puțin comparativ cu perioada precedentă. Acest fapt, se explică prin retragerea de pe piața de asigurări (2018) a 3 societăți.

Rezervele tehnice pentru asigurările generale constituie 1079,61 mil. lei (61,04 la sută) și pentru asigurările de viață – 580,18 mil. lei (34,96 la sută). Rezervele tehnice de asigurare reprezintă 52,63 la sută din totalul obligațiilor companiilor de asigurări.

În 2019, asigurătorii au raportat, total per piață, pierderi nete în cuantum de 14,91 mil. lei, inclusiv 8 au raportat profit net în sumă de 75,99 mil. lei și 6 - pierderi nete în cuantum de 90,89 mil. lei, dat fiind majorarea cheltuielilor suportate în 2019.

Tabelul nr. 11. Obligațiile societăților de asigurări

Indicatori	2017	2018	2019	2019 / 2018	2019 / 2018 %
Total obligații (pasive), mil. lei	3,292.19	3,481.91	3,097.50	-384.41	88,96
asigurări generale	2,307.52	2,430.34	2,345.26	-85.09	96,5
asigurări de viață	984.67	1,051.57	752.24	-299.32	71,54
Capital propriu, mil. lei	1,373.88	1,404.82	1,128.73	-276.10	80,35
asigurări generale	1,000.33	1,010.69	982.13	-28.56	97,17
asigurări de viață	373.55	394.13	146.59	-247.54	37,19
Capitalul social, mil. lei	594.18	620.31	497.40	-122.92	80,18
asigurări generale	481.78	528.16	474.90	-53.27	89,91
asigurări de viață	112.40	92.15	22.50	-69.65	24,42
Rezerve tehnice, mil. lei	1,569.52	1,754.43	1,659.79	-94.64	94,61
în asigurări generale	991.29	1,131.43	1,079.61	-51.82	95,42
în asigurări de viață	578.24	623.00	580.18	-42.83	93,13
Profit net (pierdere netă), mil. lei	65.80	31.14	-14.91	-46.05	-47,88
Pondere Rezervelor tehnice în total pasive, %	47.67	50.39	53.58		3.19 p.p.

De menționat, că în cazul depunerii/retragerii licențelor de activitate asupra societăților respective, potrivit cadrului normativ aferent, continuă să fie exercitată funcția de supraveghere (temei: art.26 alin.(8) din Legea nr.407/2006 cu privire la asigurări).

Astfel, se relevă că în total în 2019, societățile fără licență au continuat să își onoreze obligațiile asumate pe contractele de asigurare, achitând despăgubiri și indemnizații în cuantum 9,73 mil. lei, iar la situația din 31.12.2019, aceștia au raportat rezerve tehnice în mărime de 182,63 mil. lei, inclusiv rezerve matematice 102,5 mil. lei. Activele societăților fără licențe însumează cca 431,75 mil. lei, iar la 31.12.2019 au raportat pierderi nete în sumă de 42,20 mil. lei.

În scopul prevenirii plății unor despăgubiri disproporționate, care ar afecta stabilitatea financiară a societăților de asigurare, acestea apelează la reasigurare ca instrument de transfer al riscurilor unei societăți de asigurare către o societate de reasigurare, conduce la îmbunătățirea situației financiare a cedentului prin reducerea riscurilor tehnice, diversifică și uniformizează portofoliul de asigurări și creează capacitate suplimentară de asigurare.

Astfel, valoarea totală a primelor cedate în reasigurare în 2019 a constituit 342,14 mil. lei, înregistrând o creștere nominală de 18,63 mil. lei față de 2018.

Tabelul nr. 12. Indicatori principali privind activitatea de reasigurare, mil. lei

Indicatori	2017			2018			2019			Total (+,-) 2019/ 2018
	generale	viață	TOTAL	generale	viață	TOTAL	generale	viață	TOTAL	
Prime cedate în reasigurare	287,51	4,06	291,57	319,23	4,27	323,51	337,76	4,38	342,14	18,63
Prime încasate pe riscurile primite în reasigurare	0,23	0	0,23	1,91	0	1,91	0,88	0	0,88	-1,03
Pondere primelor cedate în reasigurare în prime brute subscrise (%)	19,94	0,28	20,22	19,65	0,26	19,91	20,79	0,27	21,06	1,15

ACTIVITATEA DE AUTORIZARE - LICENȚIERE

Autorizarea, respectiv licențierea activității de asigurare/reasigurare/intermediere în asigurări a avut ca scop esențial verificarea permanentă a funcționării corporative eficiente a participanților profesioniști pe piața asigurărilor.

La 31.12.2019 pe piața asigurărilor autohtonă activau 65 entități licențiate pentru a desfășura activitate profesionistă pe piața asigurărilor: 13 asigurători (1 – cu licența suspendată) și 52 brokeri de asigurare și/sau reasigurare (din care 7 brokeri cu licențele suspendate).

Totodată, pe parcursul perioadei de gestiune 28 de intermediari în asigurări au fost înregistrați în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance și 13 entități de audit au fost incluse în lista entităților eligibile să efectueze auditul asigurătorilor (reasigurătorilor).

Tabelul nr. 13. Numărul entităților licențiate/înregistrate pe piața de asigurări

	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Societăți de asigurare	16	14	13
Brokeri de asigurare și/sau reasigurare	60	62	52
Agenți de asigurare persoane juridice/ agenți bancassurance			28
TOTAL	76	76	93

În 2019, urmare a examinării solicitărilor participanților profesioniști la piața asigurărilor, CNPF a avizat/aprobat următoarele:

<p>Licențe și avize Societățile de Asigurare</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1 licență retrasă (CA „GALAS” SA) ▪ 1 licență suspendată (CA „KLASSIKA ASIGURĂRI” SA) ▪ 7 licențe reperfectate ▪ 154 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor ▪ 2 avize în vederea înregistrării de stat a modificărilor operate în documentele de constituire privind modificarea adresei juridice ▪ 3 avize în vederea înregistrării de stat a modificărilor operate în documentele de constituire privind majorarea capitalului social ▪ 12 avize privind aprobarea numirii membrilor conducerii executive ▪ 1 aviz pentru aprobarea prealabilă a 5 candidați la funcția de membru al Consiliului Societății ▪ 3 avize privind aprobarea membrilor comisiei de cenzori ▪ 3 avize privind aprobarea contabilului-șef ▪ 2 avize privind aprobarea actuarului ▪ 1 aviz privind desemnarea membrilor Comitetului de audit ▪ 6 avize privind desemnarea altor persoane cu funcție de răspundere ▪ 3 avize privind investirea a mai mult de 15 la sută din capitalul propriu ▪ 1 aviz cu privire la aprobarea statutului în redacție nouă ▪ 2 avize privind modificarea adresei juridice ▪ 6 avize cu privire la aprobarea prealabilă a entității și membrilor echipei de audit
<p>Licențe și avize Brokerei de asigurare/ reasigurare</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 10 licențe retrase ▪ 7 decizii de suspendare a licenței ▪ 2 licențe reperfectate ▪ 19 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor ▪ 11 avize privind aprobarea numirii persoanelor cu funcție de răspundere
<p>Agenți de asigurare</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 28 entități înregistrate în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance

Atestarea specialiștilor asigură o protecție mult îmbunătățită a consumatorilor datorită faptului că obligă asigurătorii/intermediarii la transparență sporită, dezvoltarea unei mai bune supravegheri și guvernanză a produselor de asigurare prin impunerea de obligații privind consultanța în produsele de asigurare și reglementează în mod optim formarea profesională în domeniul de asigurări. Societățile de asigurare elaborează și furnizează programe de pregătire profesională continuă angajaților proprii și agenților bancassurance pentru care sunt responsabili.

Tabelul nr. 14. Atestarea specialiștilor

	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de calificare în 2019	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de calificare la 31.12.2019
Specialiști atestați și certificați în domeniul asigurărilor, inclusiv	35	395
Persoane cu funcție de distribuție	33	362
Auditori atestați	1	22
Actuari certificați	1	11

ACTIVITATEA DE SUPRAVEGHERE

ACTIVITATEA DE SUPRAVEGHERE OFF-SITE

Procesul de supraveghere off-site este preocupat pe generalizarea și analiza indicatorilor financiari și de solvabilitate cuprinși în rapoartele specializate ale participanților profesioniști ai pieței de asigurări, per total fiind recepționate și analizate 2336 rapoarte:

- a) de la companiile de asigurări: 611 rapoarte specializate, 324 rapoarte lunare (RCA și Carte Verde) și 136 rapoarte aferente statisticii financiare și monetare;
- b) de la intermediarii în asigurări - 1252 rapoarte specializate;
- c) de la actuari - 13 rapoarte actuariale.

Supravegherea off-site a asigurătorilor și intermediarilor în asigurări se concentrează pe: analiza situației financiare a companiilor de asigurări și a acționarilor semnificativi ai acestora; analiza rapoartelor specializate a participanților pieței; analiza și evoluția pieței RCA și Carte Verde; supravegherea implementării planurilor de redresare/remediere financiară de către companiile de asigurări; analiza rapoartelor administratorilor speciali desemnați de CNPF; analiza, generalizarea și furnizarea datelor pentru prezentarea raportărilor periodice FMI cu privire la activele pieței de asigurări, Biroului Național de Statistică cu privire la primele brute subscrise pe regiunile administrativ teritoriale, Comunitatea Statelor Independente cu privire la structura pieței de asigurări din R. Moldova; analiza procedurii de încasare a plăților și taxelor regulatorii.

Tabelul nr. 15. Măsurile de supraveghere off-site întreprinse de CNPF

	Note-raport privind analiza situației financiare	Numărul avertismentelor/ acțiunilor privind conformarea cerințelor legale	Numărul prescripțiilor privind conformarea cerințelor legale	Numărul deciziilor cu privire la aplicarea sancțiunilor contravenționale
2018	7	3	2*	49
2019	22	12	2**	15

* prescripții pentru 47 brokeri de asigurare -reasigurare și respectiv 17 brokeri de asigurare -reasigurare

**prescripții pentru 6 brokeri de asigurare -reasigurare și respectiv 11 brokeri de asigurare -reasigurare

ACTIVITATEA DE SUPRAVEGHERE ON-SITE

Activitatea de supraveghere on-site s-a focusat pe desfășurarea acțiunilor de control în teren la participanții profesioniști la piața asigurărilor, fiind inițiate și efectuate pe parcurs 17 acțiuni de control.

Tabelul nr. 16. Acțiunile de control

	Asigurători	Brokeri de asigurare/reasigurare
Acțiuni de control, inclusiv	15	2
Tematic planificat	3	*
Tematic	5	*
Inspecții în teren	5	2
Analiză - control	1	*
Analiză-oficiu	1	*

Controalele și inspecțiile au vizat aspecte legate de respectarea cadrului normativ aferent calității activelor admise la acoperirea fondului asiguraților, cât și a activelor admise în fondul asiguratorului, a regulilor de dispersie a activelor, nivelului ratei de solvabilitate și coeficientului de lichiditate, activitatea de subscriere, evaluarea activelor și datoriilor, respectarea limitei răspunderii asiguratorului în baza contractelor de asigurare încheiate, verificarea implementării Planului de redresare financiară, calitatea datelor utilizate în calculul rezervelor tehnice, a metodologiei pentru calculul rezervelor tehnice, precum și modului de înregistrare a acestora în evidențele contabile.

Principalele aspecte sesizate în urma acțiunilor de supraveghere off-site și on-site au fost:

- a) nedisponerea de active eligibile suficiente pentru a acoperi rezervele tehnice de asigurare și o treime din marja de solvabilitate minimă;
- b) calcularea majorată a indicatorului ratei de solvabilitate, în unele cazuri denaturând semnificativ indicatorul ratei de solvabilitate, valoarea recalculată în urma controlului, fiind sub nivelul stabilit de cadrul normativ;
- c) cuantificarea abaterilor și neregulilor în:
 - formarea rezervelor tehnice de asigurare și cotei reasiguratorului;
 - evaluarea prudențială a activelor și a categoriilor de active admise să reprezinte fondurile asiguraților;
 - aplicarea regulilor de dispersie și admitere a acestora să reprezinte fondul asiguraților;
 - evaluarea activelor potrivit standardelor internaționale;
 - respectarea rigorilor normative privind activitatea de reasigurare, inclusiv cu referire la cerințele programului de reasigurare și limita maximă a răspunderii pentru un risc asigurat.
 - diminuarea despăgubirilor de asigurare achitate;
 - obligativitatea predării instituțiilor financiare a surplusurilor de numerar ce depășesc necesarul minim pentru efectuarea decontărilor la începutul zilei următoare;
 - completarea registrelor și a rapoartelor specializate cu date neveridice;
 - calcularea și reflectarea provizioanelor;
 - acordarea împrumuturilor;
 - conținutul propriilor reglementări interne privind constituirea și menținerea rezervelor tehnice;
 - eliberarea polițelor RCA și certificatelor de asigurare „Carte Verde”;
 - operarea cu prime și tarife de asigurare obligatorie prin oferirea de reduceri în alte cazuri decât cele prevăzute de legislație;
 - încasări de prime de asigurare sub quantumul primelor calculate în funcție de prima de referință;
 - emiterea/eliberarea bonului de casă de valoare ce nu corespunde sumei real încasate;
 - perfectarea contractelor/certificatelor de către utilizatorii sistemului informațional automatizat de stat RCA Data fără a avea un login și statut activ.
- d) neîndeplinirea în termenii stabiliți a acțiunilor propuse în Planul de redresare financiară, în unele cazuri neatingerea rezultatului scontat.

MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE

Urmare a activităților de supraveghere (on-site și off-site) au fost stabilite, prin decizii, anumite măsuri de redresare sau remediere și în mod pro-activ, ținând cont de principiul proporționalității, au fost formulate recomandări cu privire la activitatea desfășurată de participanții profesioniști la piața asigurărilor, după cum urmează:

- 3 decizii prin care au fost deschise proceduri de redresare financiară la trei asiguratori cu aprobarea planurilor de măsuri;
- 3 decizii prin care au fost deschise proceduri de remediere financiară la trei asiguratori, inclusiv la doi asiguratori, prin administrare specială provizorie;
- 1 decizie cu privire la încetarea procedurii de redresare financiară în cazul unui asigurator care a întrunit cerințele legale a indicatorilor de solvabilitate;
- 5 decizii prin care au fost sancționați cu avertisment scris cinci asiguratori și un actuar certificat;

- 5 decizii prin care au fost sancționați cu amendă cinci asigurători;
- 3 decizii prin care au fost sancționați cu interzicerea efectuării tranzacțiilor cu activele existente, fără acordul prealabil al autorității de supraveghere trei asigurători;
- 1 decizie privind constatarea nevalabilității aprobărilor acordate persoanelor cu funcție de răspundere ale unui asigurător;
- 1 decizie privind suspendarea licenței de activitate pe un termen de 6 luni la un asigurător;
- 1 decizie privind preluarea de către autoritatea de supraveghere în gestiune a 79,98 la sută din acțiunile unui asigurător și instituirea administrării speciale provizorie;
- 1 decizie prin care s-au aplicat unele măsuri prudențiale vizavi de un asigurător întru asigurarea conservării activelor și protejarea intereselor asiguraților, precum și îndeplinirea obligațiilor ce derivă din activitatea de asigurare (reasigurare);
- 1 decizie privind retragerea licenței de activitate și instituirea supravegherii speciale la un asigurător;
- 1 decizie prin care s-au impus în sarcina unui asigurător anumite măsuri;
- 4 decizii prin care au fost atenționați prin scrisoare cinci asigurători și trei persoane cu funcție de răspundere din cadrul unui asigurător;
- 1 decizie cu privire la aprobarea raportului administratorului special;
- 1 decizie privind remiterea organelor abilitate a materialelor unui control tematic în cadrul unui asigurător.

Urmare a acțiunilor de monitorizare și transparentizare realizate de către autoritatea de supraveghere, în 2019 în sectorul asigurări au fost întocmite 31 procese-verbale cu privire la contravenție (încălcarea regulilor privind obligațiile de dezvăluire a informațiilor pe piața financiară nebancaară, nerespectarea cerințelor privind desfășurarea activităților pe piața financiară nebancaară, încălcarea regulilor de activitate în domeniul asigurărilor, încălcarea regulilor de intermediere în asigurări, etc.). Suma amenzilor aplicate constituind 118800 lei (dintre care executată constituie – 59150² lei, decizii expediate spre executare silită (în temeiul Codului de executare) în valoare de 5000 lei).

Reprezentarea juridică a intereselor CNPF a fost asigurată prin participarea în circa 15 procese judiciare (CNPF – având calitate de reclamant/pârât/intervenient/autoritate care depune concluzii/creditor), obiect al litigiului constituind:

- anularea Hotărârilor CNPF nr.47/3/03.10.2019, nr.32/11/29.07.2019, nr.31/16/22.07.2019, 17/4/2016 (*privind rezultatele controlului tematic în cadrul asiguratorului, inițierea procedurii de remediere prin administrare specială, privind suspendarea licenței asiguratorului, preluarea în gestiune a pachetului de control (acțiunile suspendate și nou emise)*);
- anularea Înscrierii Protocolare nr.4/3 din 28.01.2015 (*cu privire la eliberarea avizului prealabil pentru investirea a mai mult de 15 la sută din capitalul propriu al asiguratorului*);
- intentarea procedurii de insolvență (acțiune pornită în 2014);
- anularea Hotărârii nr.17/4 din 15.04.2016 (*prescrierea de stingere a datoriilor față de asigurator*);
- contestații împotriva Deciziilor cu privire la aplicarea sancțiunilor contravenționale, etc.

Acțiunile înaintate împotriva CNPF s-au finalizat cu câștig de cauză fiind emise decizii irevocabile (inclusiv în ordine de recurs-Cap. IV Cod administrativ).

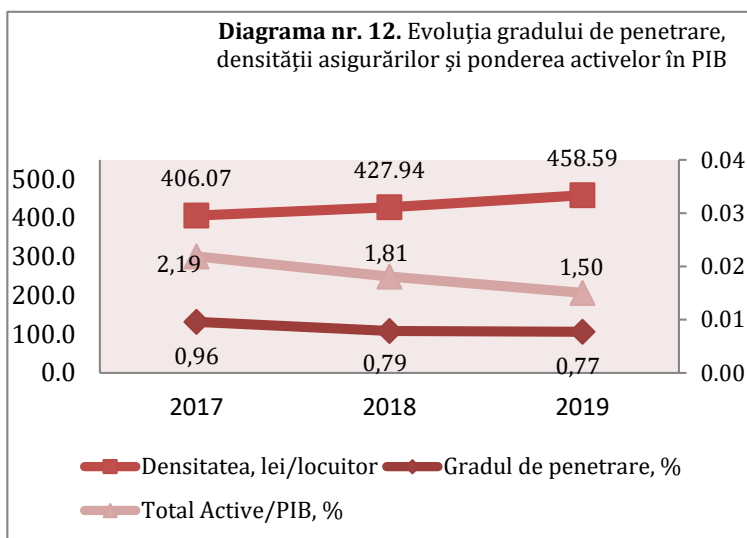
² conform art. 34 alin.(3) din Codul Contravențional al Republicii Moldova, contravenientul este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoștință a deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale. În acest caz se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral, cu excepția cazului în care a fost contestată decizia de aplicare a sancțiunii contravenționale și contravenientul nu și-a retras cererea de contestare a deciziei, emisă asupra cauzei contravenționale, până la cercetarea judecătorească.

INDICATORI DE PERFORMANȚĂ

Densitatea primei de asigurare pe cap de locuitor este un indicator care exprimă scara de utilizare a produselor de asigurare de către populație. În 2019 prima per capita era de aproximativ 458,59 lei/locuitor - o creștere de 30,65 lei comparativ cu anul precedent.

Gradul de penetrare a asigurărilor, exprimat ca raport între primele brute subscrise și PIB, a înregistrat nivelul de 0,77 la sută, fapt ce atestă o contracție a acestui indicator comparativ cu 2018 cu 0,02 p.p. (în țările din regiune acest indicator constituie 1- 1,5 la sută). Acesta denotă că ritmul de creștere al PIB-ului a fost superior celui de extindere a activităților de (re)asigurare,

respectiv se rezumă că sectorul nu evoluează „în ritm” cu economia. În acest sens, suntem în situația de a recunoaște că piața locală de asigurări rămâne a fi una subdezvoltată și fragilă.

GUVERNANȚA CORPORATIVĂ

În scopul sporirii calității managementului, a transparenței, dar și a încrederii asiguraților în companiile de asigurări, autoritatea de supraveghere impune aplicarea principiilor de guvernare corporativă consacrate prin cele mai bune practici. În acest sens, au avut loc schimbări esențiale care s-au produs și pe segmentul guvernării corporative. Au fost aprobate cerințe noi față de persoanele cu funcții de răspundere ale asiguratorilor și intermediarilor în asigurări (Hotărârea CNPF nr. 17/3/2019).

Prin amendamentele normative și măsurile dispuse, autoritatea de supraveghere a urmărit identificarea timpurie a principalelor arii de risc în activitatea companiilor de asigurări prin utilizarea unui instrument de evaluare corectă atât a calității sistemului de guvernare corporativă în ansamblul său cât și în ceea ce privește activitatea individuală a persoanelor cu funcții de răspundere, prin păstrarea unui istoric al actelor și faptelor acestora (conduită și comportament) și asigurarea cu privire la faptul că pentru fapte similare se dispun măsuri similare, iar acestea sunt stabilite în funcție de impact, risc, circumstanțe și repetabilitatea faptelor.

Alegerea de către organele statutare ale companiei de asigurări a persoanelor în funcția de membru al consiliului societății, al comisiei de cenzori, al comitetului de audit, al organului executiv, inclusiv a persoanelor realese în funcțiile respective, se aprobă în prealabil de către CNPF. Persoanele propuse/realese în funcțiile respective încep să-și exercite funcția doar după aprobarea acesteia de către CNPF și înregistrarea de stat potrivit legislației. Reglementări similare se regăsesc și la evaluarea persoanelor cu funcții de răspundere ale intermediarilor în asigurări.

În context, în perioada de referință, CNPF și participanții profesioniști ai acestei piețe au depus eforturi semnificative pentru modelarea și asigurarea guvernării vizavi de semnificația liniei de afaceri în portofoliu în vederea utilizării celor mai bune practici și implementării unui management prudent.

Suplimentar, urmare a desfășurării de CNPF a unei proceduri ample de identificare a beneficiarilor efectivi ai acționarilor care dețin participații calificate în companiile de asigurări (acțiunea nr.12 din Memorandumul de înțelegere RM-UE, ratificat prin Legea nr.272/2017), actorii pieței au asigurat plasarea informațiilor/datelor aferente persoanelor identificate pe propriile pagini web.

FONDUL DE PROTECȚIE A VICTIMELOR STRĂZII ȘI FONDUL DE COMPENSARE

❖ Fondul de protecție a victimelor străzii funcționează în condițiile Legii cu privire la asigurarea de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule (Legea nr.414/2006) și are drept scop protejarea persoanelor păgubite ca urmare a accidentelor produse de autovehicule ai căror posesori nu

au respectat obligația de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, precum și de autovehicule neidentificate și/sau obținute pe cale ilicită.

Conform datelor raportului prezentat, se relevă următoarele:

- în Fondul de protecție a victimelor străzii au fost transferate contribuții bănești în valoare totală de 4,24 mil. lei (7,41 mil. lei, 2018), fiind diminuat cuantumul contribuțiilor lunare;
- au fost soluționate 239 cereri/reclamații de despăgubire din partea persoanelor păgubite urmare a accidentelor de autovehicule în care autorul și/sau autovehiculul au rămas neidentificați sau posesorul autovehiculului nu deținea asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto, fiind achitate prejudicii în valoare de 5,43 mil. lei (5,06 mil. lei, 2018);
- a fost formată rezerva de daune declarate, dar nesoluționate, în sumă totală de 4,11 mil. lei, pentru 112 de solicitări care urmează a fi regularizate.
- ❖ Fondul de compensare este administrat de Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule (BNAA) în strictă conformitate cu Regulamentul general al Consiliului Birourilor.

Conform datelor raportului prezentat, s-au consemnat următoarele:

- societățile de asigurări au transferat contribuții bănești în sumă totală de 14,68 mil. lei, fiind, în același timp, efectuate plăți în sumă de 7,19 mil. lei;
- a fost formată rezerva de daune declarate, dar nesoluționate, în suma totală de 8,22 mil. lei, pentru 200 de solicitări care urmează a fi regularizate.

Anul 2019, atât pentru autoritatea de supraveghere, cât și pentru participanții profesioniști ai pieței de asigurări a însumat acțiuni și evenimente de natură regulatorie și de supraveghere cu obiective punctate în sensul adaptării pieței corespunzătoare rigorilor asociate standardelor euro-comunitare. Astfel, preocupările CNPF s-au axat pe așa procese, cum ar fi evaluarea și supravegherea asigurătorilor, îmbunătățirea cadrului de guvernare corporativă, precum și asigurarea unui management mai prudent al riscurilor și deținerea unui capital adecvat în raport cu riscurile asumate.

Cele mai semnificative schimbări au vizat structura și dimensiunea activelor; remodelarea metodelor de calcul a rezervelor tehnice, mai cu seamă celor (rezervelor) de daune; cerințele pentru acoperirea marjelor de solvabilitate (astfel, mărimea capitalului propriu urmează a fi acoperită (100 la sută) cu active lichide (preponderent, valori mobiliare de stat, conturi de decontare și de depozit)). Obiectivul acestor modificări îl constituie capitalizarea entităților. Menținerea unui capital adecvat, atât la nivel cantitativ cât și din punctul de vedere al calității (prin acoperirea acestuia cu active eligibile) trebuie să fie un obiectiv primordial al companiilor de asigurare, atingerea căruia va asigura buna funcționare a acestora și menținerea încrederii consumatorilor de servicii de asigurare.

În materie de supraveghere, CNPF în mod efectiv și-a focusat atenția în aplicarea instrumentelor de rigoare în raport cu entitățile slab capitalizate, care nu întrunesc criteriile în materie de solvabilitate și rezerve tehnice – pre-condiții determinante în activitatea unui asigurător.

În scopul diminuării riscurilor persistente și anticipării situației de insolvabilitate, autoritatea de supraveghere în mod consecvent, de la caz la caz, a recurs la aplicarea față de unele companii a instrumentelor financiare adiționale: *redresare / remediere financiară și administrare specială*.

În spirit de continuitate, reforma cadrului regulator demarată în 2018-2019 va continua neabătut și în perioada imediat următoare. Astfel, în 2020-2021 piața va fi supusă evaluării în baza unor simulări de criză, necesare a fi efectuate atât de către asigurători, cât și de către autoritatea de supraveghere în vederea transpunerii prevederilor acquis-ului european (Directiva nr. 2009/138/CE din 25.11.2009, Directiva nr. 2009/103/CE din 16.09.2009). În acest sens, vor fi elaborate ghiduri și manuale privind aplicarea noilor reguli ce derivă din cele prenotate.

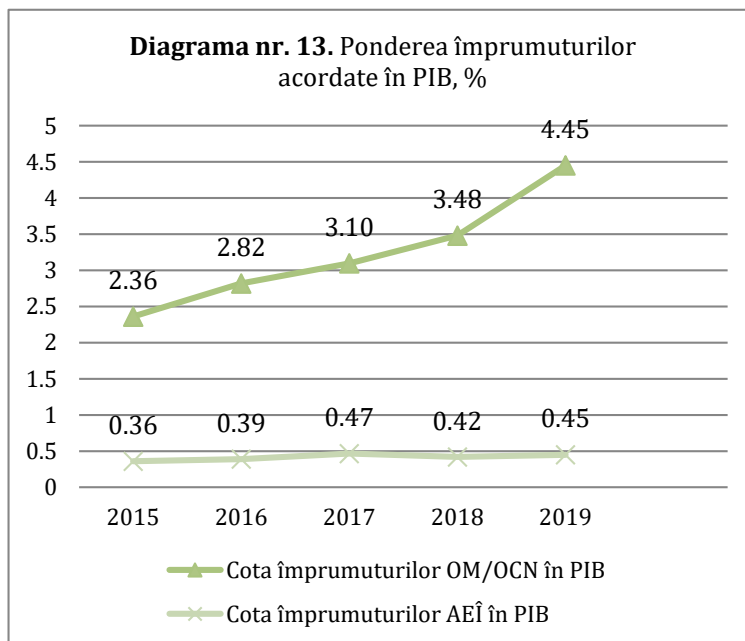
O altă provocare, o constituie liberalizarea graduală a tarifelor RCA (startată la 01.07.2020) care prevede libertatea asigurătorilor de a-și calcula în mod individual și independent primele de asigurare.

Complementar celor enunțate, eforturile autorității de supraveghere vor fi conjugate pentru recapitalizarea companiilor de asigurări, conformarea acestora noilor cerințe de solvabilitate și rezerve comensurabile cu obligațiile asumate; pentru implementarea procedurilor și practicilor de supraveghere bazate pe risc; întărirea și dezvoltarea mecanismelor de identificare timpurie a riscurilor emergente la nivel individual și la nivel de sector și, implicit, concentrarea procesului de supraveghere către zonele cu risc mai ridicat; evaluarea actuarială externă a datoriilor aferente certificatelor de asigurare RCA externă; contractarea companiilor de audit cu reputație internațională pentru auditul asigurătorilor, în scop de supraveghere; protecția consumatorului – îmbunătățirea calității.

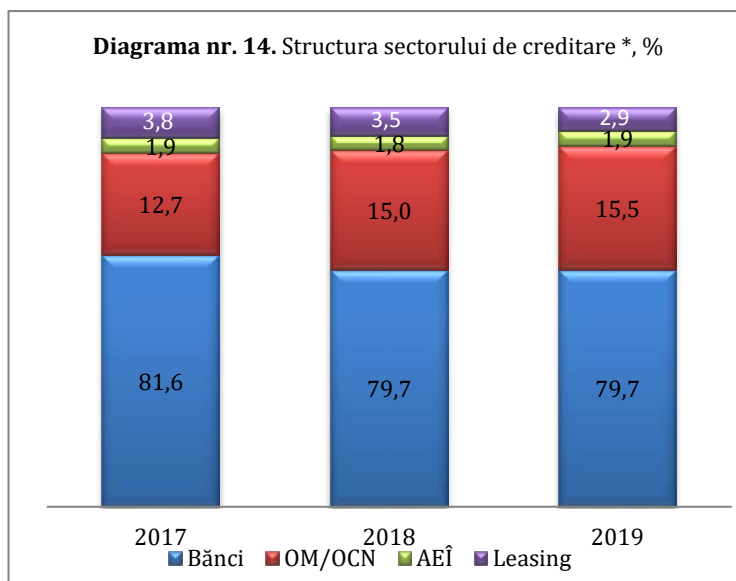
2.3 SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ

POZIȚIA FINANCIARĂ ȘI STRUCTURA PIETEI

Sectorul de creditare nebanară a continuat să se afirme - atât prin prisma evoluției ascendente în susținerea unor domenii din economie, cât și ca o verigă indispensabilă cu rol de *intermediere financiară* în cadrul sistemului financiar propriu-zis (per ansamblu). Astfel, față de anul precedent, stocul de credite acordate de către sector în PIB la finele anului 2019 a înregistrat o creștere cu 1.0 p.p. atingând valoarea de 4,9 la sută, grație preponderent majorării împrumuturilor acordate de către OCN net-superior față de AEÎ. Ritmul semnificativ al creditelor oferite de către OCN (2019) se datorează de asemenea și înglobării activității de leasing financiar în statistica raportărilor (per totale) pe segmentul OCN (astfel leasingul financiar constituind 16,0 la sută din cumulul activităților de creditare nebanară prestate).

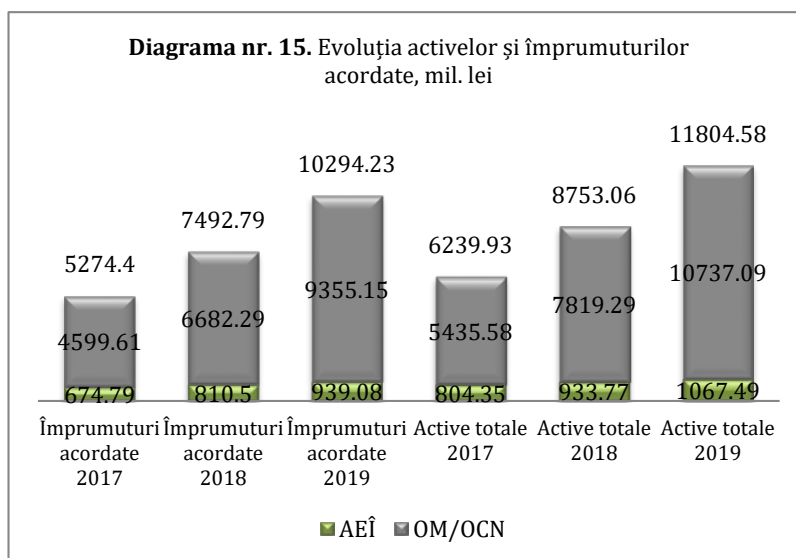
Cuantificăm faptul, că cota sectorului de creditare (nebanară) - unul alternativ celui bancar - în mod constant înregistrează un trend în creștere (în ultimii 3 ani cu 1,9 p.p.), evoluția corespunzătoare explicându-se prin faptul comprimării relative al creditării bancare. De asemenea, această creștere este datorată și politicilor și produselor cu caracter accesibil (OCN), acestea preponderent fiind orientate pe debitorii „ne-captați” (cu acces limitat/reduc) de către bănci.

* - soldul creditelor nediminate cu provizioanele pentru pierderi la acestea

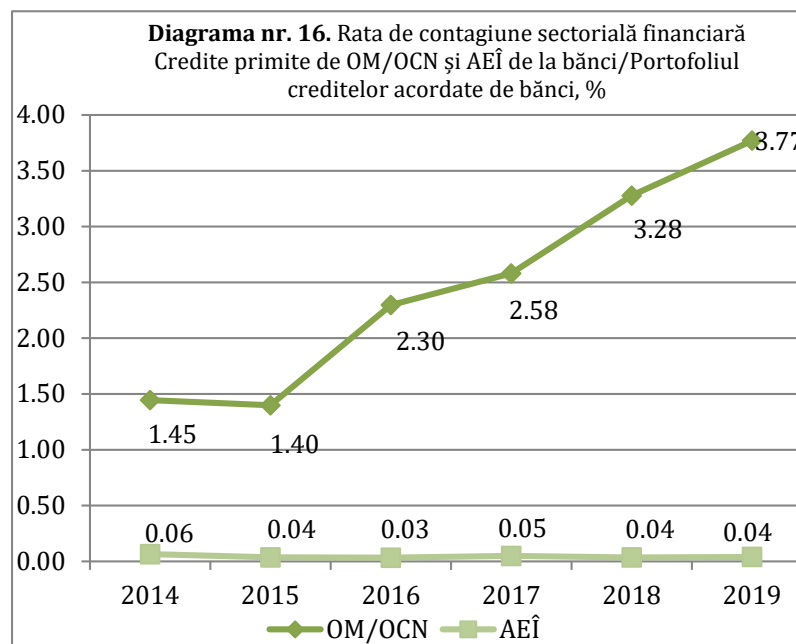
Un alt gen de creditare nebanară este practicat de către rețeaua de asociații de economii și împrumut - segment, activitatea căruia se desfășoară în mediul rural -, entitățile corespunzătoare fiind întemeiate pe principii cooperatiste de ajutor reciproc, au înregistrat în ultimii 3 ani o cotă stabilă de aproape 2,0 la sută (raportat la sectorul financiar per total).

Valoarea activelor totale deținute de întreg sectorul de creditare nebancară (AEÎ și OCN) a crescut pe parcursul lui 2019, menținând trendul pozitiv înregistrat în ultimii ani. La finele anului 2019, activele sectorului au constituit 11804,58 mil. lei, înregistrând un ritm anual de creștere de circa 35,0 la sută. Eficiența utilizării activelor și capitalului propriu de către entitățile sectorului de creditare nebancară a rezultat cu o rată de rentabilitate de circa 8,87 la sută, respectiv 27,85 la sută, în creștere cu 0,58 p.p. și, respectiv, 1,96 p.p. comparativ cu 2018.

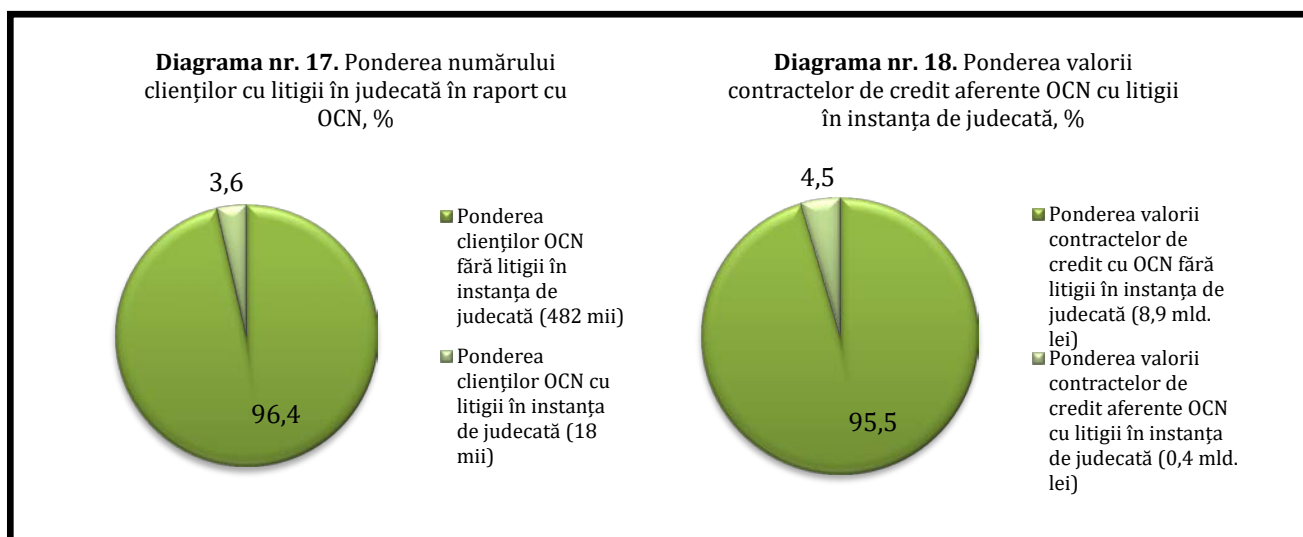
Interdependența sectoarelor financiare de creditare determinate de efectele finanțării co-sectoriale accentuează importanța monitorizării riscului de contagiune financiară. În această ordine de idei, reținem că presupusa expunere a băncilor în raport cu entitățile de creditare nebancară se cifrează la (doar) 3,8 la sută din stocul total al creditelor bancare, ceea ce reprezintă o cotă infimă, impactul (în materie de stabilitate financiară) fiind unul nesemnificativ.

Astfel, potrivit analizelor din oficiu, circa 25 la sută din toate sursele atrase de sectorul OCN aparțin creditelor primite de la bănci sau 15,8 la sută raportate la portofoliul de împrumuturi. Spre comparație, expunerea băncilor față de domeniul AEÎ este minimă – de până la 0,1 la sută, consemnând un trend mult mai temperat.

Rata de penetrare a serviciilor de creditare nebancară oferite de OCN în rândul populației active ale țării, concomitent cu trendul ascendent înregistrat la nivel local în anul 2019, este relativ mai accentuat inclusiv și față de alte țări cu sisteme similare, printre care România, rata respectivă fiind de 17,7 la sută, sau de două ori mai mică (36,8 la sută aferentă numărului de clienți de circa 500,0 mii). Context în care accesul la finanțe reprezintă o verigă indispensabilă în catalizarea dezvoltării economiei țării, o vulnerabilitate asociată sectorului de creditare nebancară este riscul iminent de supra-împovărare a populației cu împrumuturi preponderent de consum, care nu generează venit debitorului, în vederea onorării obligațiilor asumate.

Astfel, se relevă că o dimensiune aparte a cadrului de funcționare a sectorului vizat o constituie *protecția consumatorilor* serviciilor de creditare nebancare prestate. În acest sens, segmentul de creditare nebancară se călăuzește prioritar de cadrul de reglementări statuat în Legea nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori care stabilește cerințe extinse privind informațiile și practicile preliminare încheierii contractului de credit pentru consumatori, informațiile standard care trebuie incluse în publicitate, cerințe referitoare la informațiile și drepturile privind contractele de credit pentru consumatori, structura și modul de calcul a dobânzii anuale efective, cerințe de evaluare a bonității consumatorului și de accesare a bazelor de date, etc.

Concomitent, aspectele de bază abordate în petițiile consumatorilor țin de mărimile excesive ale dobânzilor aferente creditelor nebancale, neclarități în ceea ce privește modul de calcul și plată a penalităților, comisioanelor, altor plăți conexe, precum și neînțelegerea condițiilor contractuale și a elementelor unui credit de consum. A se notifica faptul că cota efectivă a persoanelor incapabile să își onoreze obligațiile sale pecuniare față de OCN (exprimată prin numărul litigiilor înregistrate de OCN raportate la numărul total al clienților OCN) este de sub 4 la sută, fapt care totodată nu diminuează riscul implicit de ascensiune a acestui indicator în lipsa implementării adecvate a măsurilor corespunzătoare.

În context, prin amendamentele promovate la Legea nr. 1/2018 (aprobată în martie 2020, Legea nr.23/2020 pentru modificarea unor acte legislative) au fost conferite o serie de competențe importante autorității de supraveghere care completează măsurile de protecție aplicate față de consumatori. Astfel, în condițiile în care un factor determinant al supra-împovărării populației este lipsa educației financiare a consumatorilor, materializată prin asumări de obligațiuni pecuniare excesive, noul cadru normativ obligă creditorii să își tempereze apetitul de creditare prin limitarea expresă a mărimii costului creditului nebancale (plafonare indirectă a dobânzilor) și evaluarea precoce a gradului de îndatorare al debitorilor.

Rezumând cele consemnate, rezultat al analizei evoluției sectoriale se constată că măsurile adaptate de CNPF urmează în continuare a fi axate pe asigurarea premiselor pentru îmbunătățirea gestionării riscurilor de către sector, diminuarea arbitrajului de reglementare, dar și atenuarea potențialelor efecte sistemice care pot apărea dinspre acest sector.

ACTIVITATEA DE AUTORIZARE

Activitatea de licențiere/avizare exercitată pe parcursul anului 2019 în raport cu sectorul de creditare nebancale a reprezentat o primă verigă a unui proces complex de supraveghere exprimat prin identificarea și determinarea nivelului de acces atribuit prin cadrul legal participanților la această piață. Activitatea pe această dimensiune a constat în analiza cererilor transmise de către entitățile din domeniul vizat și a documentelor însoțitoare, verificarea condițiilor, a criteriilor și a conformității cu prevederile legale în vigoare, activitate ce s-a soldat în anul 2019 prin emiterea de către CNPF a unui număr total de 409 de decizii/acte cu caracter individual.

ORGANIZAȚIILE DE CREDITARE NEBANCARĂ

Cu intrarea în vigoare a Legii nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancale (Legea nr.1/2018), în premieră a fost stabilit un cadru incipient minim de reglementare și supraveghere autentică care se extinde atât asupra activității de microfinanțare, cât și asupra domeniului leasingului financiar. Astfel, în vederea asigurării dezvoltării domeniului de creditare nebancale, s-a impus și o nouă abordare în ceea ce privește procesul de avizare/înregistrare a acestor entități prin introducerea unor elemente noi, precum reglementarea condițiilor de acces la activitatea de creditare nebancale,

stabilirea statutului juridic și a particularităților de constituire și de activitate a organizațiilor de creditare nebancaară, asigurarea condițiilor de apărare a drepturilor și a intereselor legitime ale creditorilor, ale donatorilor, ale clienților, evaluarea persoanelor care administrează aceste entități, structurii de proprietate inclusiv a beneficiarilor efectivi, dar și obligarea entităților reglementate de racordare la noile cerințe, proces care s-a desfășurat pe parcursul a 6 luni de la instituirea noilor condiții impuse.

Aplicarea (01.04.2019) instrumentelor aferente supravegherii propriu-zise în mod efectiv a demarat cu procesul de identificare a tuturor entităților care practică activitate de creditare nebancaară (acordare de credite și servicii de leasing), potrivit activităților stipulate în actele sale de constituire/statutele acestora și corespunderea acestora prevederilor art.8 din Legea nr. 1/2018. Astfel, organizația de creditare nebancaară este în drept să desfășoare cu *titlu profesional* doar activități de creditare nebancaară, care se consideră cazurile în care veniturile obținute din activitățile de creditare nebancaară reprezintă cel puțin 15 la sută din veniturile totale înregistrate de o entitate într-o perioadă de gestiune. În acest sens, Agenția Servicii Publice a prezentat datele aferente a circa 1000 de entități în vederea identificării organizațiilor susceptibile conformării noului cadru legal.

În context, pe parcursul anului 2019, a avut loc continuarea procesului de aliniere a organizațiilor de creditare nebancaară la prevederile Legii nr.1/2018, dar și cadrului normativ secundar (Regulamentul cu privire la modul de avizare și înregistrare a organizațiilor de creditare nebancaară în Registrul organizațiilor de creditare nebancaară autorizate și Regulamentul cu privire la transparența structurii de proprietate a organizației de creditare nebancaară, aprobate prin Hotărârea CNPF nr.41/4/2018), proces concretizat în:

- avizarea înregistrării de stat a OCN ca rezultat al depunerii cererilor privind constituirea, reorganizarea, lichidarea sau suspendarea activității;
- înregistrarea în Registrul organizațiilor de creditare nebancaară autorizate (în continuare - Registru), ca urmare a procesului de notificare.

Procesul de avizare/înregistrare în Registru a impus, inclusiv examinarea documentară a unui set extins de documente care urmau să confirme corespunderea organizațiilor cerințelor legale prevăzute, mai cu seamă:

- exigențelor stabilite față de administratori și fondatori (art. 12 din Legea nr. 1/2018);
- deținerii mărimii minime a capitalului social inițial (art. 17 din Legea nr. 1/2018);
- elaborării și aprobării regulamentelor interne privind prestarea serviciilor, privind cadrul de administrare a activității și privind mecanismele de soluționare a pretențiilor clienților (art. 5 din Legea nr. 1/2018);
- transparenței structurii de proprietate a organizației de creditare nebancaară și actualizarea informațiilor cu privire la fondatori (beneficiarii efectivi), etc.

Ca rezultat: în perioada de raportare (2019), CNPF a eliberat:

- ✓ 17 avize pentru înregistrarea de stat în vederea constituirii OCN;
- ✓ 5 avize pentru înregistrarea de stat privind lichidarea entităților care nu s-au conformat prevederilor Legii nr.1/2018;
- ✓ 1 aviz pentru înregistrarea de stat privind suspendarea activității entității care nu s-a conformat prevederilor Legii nr.1/2018;
- ✓ 1 aviz pentru înregistrarea de stat privind lichidarea OCN.

De asemenea, au fost supuse procedurii de notificare și înregistrare în Registru 167 organizații de creditare nebancaară. Totodată, din cele 167 OCN înregistrate, 1 organizație de creditare nebancaară a fost radiată din Registru la cererea acesteia și 1 organizație de creditare nebancaară a inițiat procedura de lichidare, cu efectuarea mențiunii în Registru privind suspendarea activității.

Astfel, la situația din 31.12.2019 Registrul conținea 165 OCN în drept să desfășoare activități de creditare nebancaară, de altfel fiind unicele entități care sunt în drept să desfășoare activitățile date cu titlu profesional. A se remarca, că în procesul de notificare și înregistrare în Registru au fost identificate un șir de organizații de microfinanțare/organizații de creditare nebancaară care nu au întreprins măsurile corespunzătoare în vederea înregistrării în Registru (termenul limită fiind până la data de 31 martie 2019), astfel nefiind în drept să desfășoare activitățile nominalizate. Ulterior pe parcurs, după consumarea procedurilor și instrumentelor aplicabile potrivit Legii, având în vedere ignorarea de către

anumite entități a regulilor în materie de înregistrare în Registru, CNPF, cu titlu de sesizare a apelat la Serviciul Fiscal de Stat (nr.05-1443 din 07.06.2019) și Inspectoratul General al Poliției (nr.05-1442 din 07.06.2019) în sensul aplicării măsurilor de rigoare. (*Notă: entitățile care practică activitate financiară fără înregistrare și/sau fără autorizare, în modul prevăzut de legislație, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari, sunt susceptibile sancționării potrivit art. 241¹ din Codul Penal*).

Simultan, au fost identificați toți beneficiarii efectivi ai OCN înregistrate în Registru, care dețin cel puțin 1 la sută din capitalul social sau din drepturile de vot ale organizației de creditare nebancară. Acest proces a fost efectuat, după caz, cu concursul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.

O activitate consistentă a CNPF o constituie și actualizarea permanentă a informației conținute în Registru. Acesta este constituit și structurat pe mai multe compartimente, incluzând datele de identificare a OCN, administratorii, deținătorii, inclusiv beneficiarii efectivi, etc. Pe parcursul anului 2019 de către CNPF au fost examinate 83 cereri privind actualizarea datelor din Registru.

Partea publică a Registrului este disponibilă spre consultare pe pagina web a CNPF.

ASOCIAȚIILE DE ECONOMII ȘI ÎMPRUMUT

Prerogativele Comisiei Naționale a Pieței Financiare în domeniul licențierii/avizării asociațiilor de economii și împrumut sunt stabilite prin Legea asociațiilor de economii și împrumut nr.139/2007 care asigură un șir de criterii în vederea desfășurării acestei activități având drept scop protecția drepturilor și intereselor legale ale membrilor asociațiilor de economii și împrumut (AEÎ).

La situația din 31.12.2019 dețin licențe pentru desfășurarea activității profesionale 238 de asociații de economii și împrumut fiind în descreștere cu 32 AEÎ (270, 2018).

Pe parcursul anului de referință, urmare a examinării solicitărilor și a documentației anexate, CNPF a emis un șir de acte individuale, din care:

- 1 licență acordată (Asociației Naționale Centrale);
- 6 licențe reperfectate;
- 31 licențe retrase;
- 27 avize pentru înregistrarea de stat a statutelor AEÎ în redacție nouă/modificărilor și completărilor la statute;
- 1 aviz de constituire (Asociației Naționale Centrale a asociațiilor de economii și împrumut)
- 17 avize pentru înscrierea în Registrul de stat al persoanelor juridice a datelor privind directorul executiv/conducătorul filialei/lichidatorul AEÎ;
- 9 avize privind radierea din Registrul de stat al persoanelor juridice în rezultatul lichidării AEÎ;
- 1 acord pentru procurarea valorilor mobiliare corporative;
- 2 acorduri prelabile de reorganizare a asociațiilor centrale.

Un element important în activitatea de autorizare l-a constituit procesul de evaluare și confirmare a membrilor structurii de conducere a AEÎ și anume a persoanelor care dețin funcțiile de membri ai consiliului și a comisiei de cenzori, directori executivi, contabili-șef, dar și conducător al filialei/reprezentanței. Urmare a examinării unui număr vast de documente ce atestă corespunderea persoanelor exigențelor stabilite de cadrul regulator în cursul anului 2019 au fost confirmați în funcție 40 de administratori din structura de conducere a sistemului AEÎ.

În ceea ce privește procesul de atestare al persoanelor supuse certificării pentru structura de conducere în cadrul AEÎ (2019) au fost organizate 3 ședințe a comisiei de atestare, fiind admise la proba de test 14 persoane din care 5 nu au susținut examenul.

Tabelul nr. 17. Atestarea specialiștilor

	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de atestare în 2019	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de atestare la 31.12.2019
Specialiști atestați în domeniul asociațiilor de economii și împrumut	9	1459

RESTRUCTURAREA SECTORULUI AEÎ

Unul dintre aspectele care marchează anul 2019 a fost reprezentat de realizarea primei etape din procesul de reformare a sistemului de AEÎ.

Prin adoptarea Legii nr.259 din 23.11.2018 pentru modificarea Legii asociațiilor de economii și împrumut nr.139/2007 (Legea nr.259/2018), Parlamentul, în consonanță cu recomandările Băncii Mondiale, a susținut reformarea sistemului asociațiilor de economii și împrumut, mai cu seamă ce vizează constituirea unei singure Asociații Naționale Centrale a AEÎ membri ai căreia să fie toate AEÎ din sector, stabilirea măsurilor de stabilizare și administrare specială în vederea prevenirii riscurilor de insolvabilitate, precum și interzicerea investirii în valori mobiliare corporative de către asociații pentru minimizarea riscurilor de lichiditate aferente efectuării acestor investiții.

Potrivit prerogativelor conferite de legea cadru (nr.192/1998) în materie de punere în aplicare a dispozițiilor Legii nr. 259/2018, CNPF a emis Ordonanțele de rigoare (nr. 17/15-O din 22.04.2019 și nr. 53/6-O din 11.11.2019), care stabilesc măsurile ce urmează a fi întreprinse de către entitățile reglementate în vederea executării legii.

Astfel, în data de 10.09.2019 a fost înregistrată, Asociația Națională Centrală a asociațiilor de economii și împrumut (Asociația Națională Centrală) ca rezultat al reorganizării prin fuziune a Asociației de economii și împrumut "Asociația Centrală a Asociațiilor de Economii și Împrumut" și Asociației Centrale de Economii și Împrumut "Uniunea Centrală", astfel fiind finalizată prima etapă a reformei.

Ulterior, corespunzător Ordonanței nr.53/6-O din 11.11.2019, asociațiile de economii și împrumut ce dețin acțiuni emise de SA „Corporația de Finanțare Rurală” au fost obligate să le înstrăineze către Asociația Națională Centrală, ultima fiind singura asociație de economii și împrumut care este în drept să dețină valori mobiliare corporative, acest drept fiindu-i atribuit prin exceptarea stabilită de art.52 alin.(2) și alin.(4) din Legea nr. 139/2007.

În acest sens, este necesar de reținut că SA „Corporația de Finanțare Rurală” (CFR) a fost fondată pentru coordonarea metodologică și intermediere financiară - între creditor (Banca Mondială - Guvern) și debitori (AEÎ). Între timp CFR, potrivit observațiilor Băncii Mondiale (Memoriul de activitate al Băncii Mondiale, Proiectul de Investiții și Servicii Rurale II (RISP II) din 18-31 mai 2008), pe parcurs a deviat semnificativ de la obiectivele inițiale, admițând multiple abateri și nereguli. Contrar recomandărilor donatorului principal (Banca Mondială) și prescripțiilor Legii nr.139/2007 care expres stabilește rolul de coordonare a sectorului AEÎ în persoana Asociației Centrale a AEÎ, cu funcții „de a gestiona diferite linii de creditare către AEÎ, de a identifica lichidități, de a oferi instruire și de a ajuta Comisia Națională cu monitorizarea performanțelor Sectorul AEÎ.”, CFR s-a eschivat de a fi “...transformată într-o (Asociație) Centrală...care va finanța consolidarea capacităților pentru serviciile suplimentare acordate de această Centrală. Această transformare necesită: (i) toate activele și capitalul să fie transferate de la CFR la Centrală, (ii) AEÎ să fie 100 la sută proprietari ai Centralei, (iii) Centrala să fie deschisă întregului sector și nu doar câtorva AEÎ.”

Observațiile / recomandările Băncii Mondiale au fost rezumate în rezultatul unui studiu care a elucidat un cumul de lacune și riscuri constatate în activitatea CFR, Memoriul corespunzător cuantificând faptul, că „Problema critică rămâne a fi direcționarea capitalului CFR. În timp ce din punct de vedere legal acesta este proprietatea acționarilor și prin urmare a fost concentrat asupra gestionării câtorva AEÎ, Guvernul a fost acela care a preluat cea mai mare parte a riscului și care a construit acest capital de-a lungul anilor prin datorii subordonate, linii de credit, asistență tehnică și alte granturi. Se speră că acționarii CFR vor lua în considerație acest fapt, la momentul decizii cu privire la capitalul dat.”

Complementar celor consemnate, remarcăm că membri ai Asociației Naționale Centrale sunt doar asociațiile de economii și împrumut – inclusiv, acționarii CFR. De asemenea, în vederea executării Ordonanței nr.53/6-O din 11.11.2019, Asociația Națională Centrală la 20.12.2019 a desfășurat adunarea generală a membrilor în cadrul căreia au fost adoptate deciziile cu privire la participarea în capitalul social al CFR și stabilirea condițiilor de procurare a acțiunilor inclusiv prețul de achiziționare. Astfel, după efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare și preluarea de către Asociația Națională Centrală a controlului în OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, aceasta, va continua să fie deținută și gestionată doar de către asociațiile de economii și împrumut în calitate de membri ai Asociației Naționale Centrale, conformându-se principiului „un membru – un vot”, fiind astfel evitată oricare inechitate sau conflict de interese.

În concluzie, se reiterează un fapt incontestabil: deciziile și măsurile implementate de către CNPF, potrivit legislației în vigoare, creează un context modern, unul absolut diferit de practicile neavenite

(inclusiv, abuzive) admise în relațiile dintre CFR și AEÎ, respectiv un mediu de cooperare adaptat la bunele practici de intermediere financiară și co-participare echitabilă a tuturor membrilor asociați (în persoana AEÎ primare) în gestiunea corporativă la nivelul unei Asociații Naționale Centrale, rezultatul și finalitatea fiind cuantificabile, prin:

- consolidarea sectorului, în vederea sprijinirii și asistenței domeniului AEÎ la trecerea spre o treaptă calitativ net-superioară;
- aplicarea și valorificarea elementelor de stabilizare instituțională și protecție a depunătorilor de economii;
- implementarea unui cadru (instrumente, proceduri) operațional – financiar adecvat, în vederea prestării de către AEÎ a unui spectru divers de servicii la costuri accesibile populației țării;
- crearea premiselor, respectiv oferirea condițiilor și oportunităților egale (neutre) tuturor asociațiilor din sistem.

ACTIVITATEA DE MONITORIZARE ȘI CONTROL

CNPF desfășoară activități de monitorizare, supraveghere și control a participanților profesioniști aferent domeniului creditare nebanară din perspectiva, pe de o parte, a obligațiilor de transparență (raportare curentă și periodică) pe care aceștia le au în conformitate cu prevederile legale în vigoare precum și a protejării drepturilor consumatorilor, iar pe de cealaltă parte, în vederea verificării permanente a conformității acestor entități condițiilor specifice stabilite de legislație față de activitățile practicate, precum și asigurarea prevenirii abuzurilor și fraudelor în raporturile dintre entități și beneficiarii de servicii.

În 2019, s-a acordat o atenție deosebită procesului de raportare, verificării datelor și informațiilor transmise, precum și îmbunătățirii calității analizelor și sintezelor elaborate, urmărindu-se creșterea gradului de relevanță și acuratețe, având în vedere faptul că optimizarea procesului de raportare a entităților din sistemul creditării nebanare este un element important în eficientizarea activității de supraveghere și îmbunătățirea atributului de prudențialitate. Scopul urmărit a fost creșterea capacității de depistare timpurie a eventualelor probleme, de analiză și remediere a acestora, până să afecteze semnificativ interesele consumatorilor de servicii financiare.

O realizare distinsă care a eficientizat și optimizat procesul de consolidare și analiză a rapoartelor aferente sectorului de creditare nebanară a fost crearea și implementarea unui sistem informatic electronic cu bază de date privind stocarea, consolidarea, analiza și monitorizarea datelor financiare ale întregului sector de creditare nebanară. Noua arhitectură IT permite transmiterea de către participanți, în format electronic (cu aplicarea semnăturii electronice) a tuturor rapoartelor solicitate, fiind astfel redus considerabil timpul de raportare, simplificată procedura și sporită accesibilitatea, posibilitatea raportării. Totodată a fost minimizat la zero riscul introducerii datelor eronate din punct de vedere tehnic, inclusiv prin aplicarea unui șir extins de verificări încrucișate între rapoarte. Un efect important este și transparența prezentării datelor, orice modificare fiind înregistrată în sistem, fapt care nu permite manipularea datelor retro-activ și diminuează semnificativ riscurile de schimbări neautorizate.

Monitorizarea procesului de raportare a devenit mult mai efektivă și eficientă, sistemul prezentând date privind procesul de raportare în timp real, fiind ușor detectate entitățile de creditare nebanară care întârzie sau care nu au prezentat rapoartele. Rapoartele de ieșire în ce privește consolidarea datelor, rapoarte specifice de analiză sau rapoarte ad-hoc la cerere se obțin instant, în câteva secunde, lucru care anterior necesita ore în șir și operații manuale de colectare și structurare a datelor.

În prezent sistemul este în funcționalitate deplină și gestionează 498 de entități raportoare, numărul utilizatorilor sistemului a ajuns la 742. Actualmente, în sistem sunt stocate 1724 de seturi de rapoarte financiare, cu o dinamică de înregistrare medie de aproximativ 430-460 de rapoarte trimestrial.

Adițional, a fost dezvoltat și este la etapa de testare modulul analitic informațional de supraveghere bazată pe risc cu indicatori de alertă timpurie pentru sectorul AEÎ, precum și extins sistemul de raportare ale OCN cu posibilități de extragere și analiză a datelor aferente beneficiarilor efectivi (a datelor aferente unui anumit beneficiar efectiv, companii, a datelor aferente fondatorilor /asociațiilor unei anumite companii și a beneficiarilor efectivi ai acesteia). Aceste complementări IT vor permite monitorizarea în timp real a potențialelor riscuri determinate de indicatorii de performanță

înregistrați, precum și vor permite identificarea și analiza eficientă a beneficiarilor efectivi ca element adițional de diminuare a riscului spălării banilor.

Astfel, pe parcursul anului au fost recepționate și analizate 2133 rapoarte ale AEÎ și OCN.

Tabelul nr. 18. Numărul rapoartelor prezentate

Indicatori	Perioada de gestiune					
	2017		2018		2019	
	AEÎ	OM	AEÎ	OM	AEÎ	OCN
Situații financiare anuale	278	167	273	176	234	160
Rapoarte specifice trimestriale	848	399	825	480	736	491
Rapoarte specifice lunare	520	-	523	-	512	-
TOTAL	1646	566	1621	656	1482	651

În același timp, în 2019 au fost pregătite toate informațiile statistice publicate pe pagina CNPF, inclusiv informațiile din rapoartele trimestriale și lunare aferente sectorului de creditare nebanară.

MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE

Ca rezultat a monitorizării activității AEÎ și OCN (2019), în baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție deosebită asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și ca urmare a neprezentării de către acestea a situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, neachitării taxelor regulatorii de funcționare, neconformării statutelor și/sau modificărilor la statute cerințelor legislației, precum și neexecutării cerințelor Legii nr. 259/2018 și Ordonanțelor CNPF, au fost aplicate un șir de măsuri, materializate în emiterea a:

- 19 decizii prin care s-a prescis/avertizat 361 AEÎ și 95 OCN conformarea cadrului normativ în vigoare;
- 79 avertismente privind respectarea de către AEÎ a cerințelor normelor de prudență financiară, ajustarea informațiilor prezentate în situațiile financiare și rapoartele specifice ale AEÎ și OCN, precum și ca rezultat a prezentării rapoartelor cu încălcarea termenului prevăzut de legislație;
- 3 decizii de suspendare a operațiunilor bancare la conturile bancare la 21 AEÎ și 5 OCN;
- 10 decizii de retragere a licențelor la 31 AEÎ, din care 13 AEÎ au solicitat retragerea benevolă a licențelor.

CONTROLUL ACTIVITĂȚII SECTORULUI CREDITĂRII NEBANCARE

Supravegherea sectorului AEÎ a fost efectuată atât prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cât și prin efectuarea controalelor.

În anul de gestiune 2019 au fost desfășurate atât acțiuni de control planificate, cât și acțiuni de control neplanificate. Acțiunile de control planificate s-au înscris în obiectivele CNPF: protejarea intereselor consumatorilor de servicii financiare, protecția stabilității sistemului AEÎ, consolidarea și stabilitatea sistemului financiar în întregul său. Principalele obiective au fost identificarea abaterilor de la legislația în vigoare și remedierea imediată a acestora precum și identificarea proceselor care pot fi îmbunătățite. Acțiunile de control au avut un rol activ în remedierea deficiențelor observate, majoritatea aspectelor identificate în timpul acțiunii de control fiind astfel remediate în timpul acesteia și ca urmare a acesteia. S-a urmărit de asemenea, atât modul de îndeplinire a măsurilor dispuse de CNPF, cât și respectarea termenului de implementare a acestor măsuri.

În cadrul AEÎ au fost inițiate și efectuate 13 acțiuni de control.

Tabelul nr. 19. Acțiunile de control

	Asociații de economii și împrumut
Acțiuni de control, inclusiv	13
- complexe planificate	12
- tematic neplanificat	1

Controalele au vizat aspecte legate de respectarea cadrului normativ aferent cerințelor față de administratorii AEÎ, activității organelor de conducere și de control ale AEÎ, respectării condițiilor de licențiere, a serviciilor acordate,

respectării cerințelor normelor de prudență financiară, ținerii evidenței contabile și raportării financiare și alte încălcări.

Principalele aspecte sesizate în urma acțiunilor de control au fost:

- a) admiterea neregulilor în activitatea organelor de conducere și control ale asociației privind modul de convocare și desfășurare a adunărilor generale ale membrilor, a ședințelor consiliului, a activității și controalelor efectuate de către comisia de cenzori;
- b) nerespectarea cerințelor privind modul de desemnare și confirmare în funcție a administratorilor asociației, a deținerii certificatelor de calificare de către aceștia;
- c) nerespectarea condițiilor de licențiere, precum și necorespunderea limitei unității administrativ-teritoriale în care asociația este în drept să activeze conform actelor de constituire și licenței deținute;
- d) admiterea încălcărilor în procesul de obținere și încetare a calității de membru;
- e) admiterea abaterilor și neregulilor în prestarea serviciilor, precum:
 - modul de acordare, gestionare și rambursare a împrumuturilor membrilor asociației;
 - modul de acceptare și rambursare a depunerilor de economii conform condițiilor contractuale;
 - accesul egal al membrilor la serviciile prestate;
- f) nerespectarea normativelor și cerințelor Normelor de prudență financiară privind:
 - rezerva instituțională și alte cerințe;
 - clasificarea împrumuturilor și dobânzilor, precum și constituirii și utilizării provizioanelor pentru pierderi din împrumuturi;
 - împrumuturile expirate și dobânzile aferente;
 - limitarea riscurilor de împrumut și modul de garantare a acestora;
 - tranzacțiile cu persoane afiliate;
- g) admiterea abaterilor în ținerea evidenței contabile, întocmirea situațiilor financiare anuale și a rapoartelor specifice, precum și raportării financiare;
- h) nerespectarea cerințelor aferente implementării cadrului normativ privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, în special privind raportarea către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a tranzacțiilor efectuate.

MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE

Astfel, urmare a activităților de control au fost stabilite, prin 12 decizii, anumite măsuri de remediere și în mod pro-activ, ținând cont de principiul proporționalității, au fost formulate recomandări cu privire la activitatea desfășurată de AEÎ, după cum urmează:

- au fost sancționați în scris cu avertismente/atenționări 12 administratori ai AEÎ;
- a fost prescrisă administratorilor la 10 AEÎ de a întreprinde măsurile de rigoare în vederea înlăturării încălcărilor depistate în rezultatul controalelor;
- a fost inițiată procedura de tragere la răspundere contravențională a 15 administratori ai AEÎ;

În rezultatul activității de monitorizare și supraveghere și control și constatarea anumitor deficiențe în activitatea participanților sectorului de creditare nebanară, au fost încheiate 67 procese-verbale cu privire la contravenție (încălcarea regulilor privind obligațiile de dezvăluire a informațiilor pe piața financiară nebanară, nerespectarea cerințelor/regulilor privind desfășurarea activităților pe piața financiară nebanară, încălcarea legislației privind activitatea asociațiilor de economii și împrumut și a organizațiilor de creditare nebanară, etc.). Suma amenzilor aplicate constituind 289900 lei (dintre care executată constituie – 138200³ lei, decizii expediate spre executare silită (în temeiul Codului de executare) în valoare de 10000lei).

³ conform art. 34 alin.(3) din Codul Contravențional al Republicii Moldova, contravenientul este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoștință a deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale. În acest caz se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral, cu excepția cazului în care a fost contestată decizia de aplicare a sancțiunii contravenționale și contravenientul nu și-a retras cererea de contestare a deciziei, emisă asupra cauzei contravenționale, până la cercetarea judecătorească.

INDICATORI DE PERFORMANȚĂ

ORGANIZAȚIILE DE CREDITARE NEBANCARĂ

Finanțarea economiei naționale prin intermediul organizațiilor de creditare nebanclară a continuat evoluția ascendentă și în perioada de referință (2019), consemnându-se o creștere anuală a activelor sectorului de circa 37 la sută față de anul precedent.

Tabelul nr. 20. Indicatori generali privind activitatea OCN

Nr.	Indicatori	2017	2018	2019	2019/2018 (%)
1	Numărul de organizații (unități)	167	176	160*	90,91
2	Capitalul propriu (mil. lei)	1975,01	2519,61	3429,22	136,10
3	Total active (mil. lei)	5435,58	7819,29	10737,09	137,32
4	Împrumuturi acordate și leasing financiar (mil. lei)	4599,61	6682,29	9355,15	140,00
	- Persoanelor fizice	3840,26	5391,52	7681,61	142,48
	- Persoanelor juridice	759,34	1290,77	1673,55	129,66
5	Credite bancare și împrumuturi primite (mil. lei)	3208,90	4574,22	6147,29	134,39
6	Profitul net (mil. lei)	533,37	689,30	998,63	144,88
7	Rentabilitatea activelor (%)	9,81	8,82	9,30	105,44

*OCN care au prezentat situațiile financiare

Capitalul propriu al OCN a menținut tendința crescătoare, majorându-se cu peste 35 la sută în cursul anului de gestiune, aspect care a susținut sporirea activității de creditare, chiar și în condițiile continuării practicării unor rate de dobândă la valori ridicate. Ascendentul rentabilității financiare, care se cifrează la 29 la sută, reafirmă acest fenomen.

În context, majorarea capitalului propriu joacă un rol esențial în condițiile în care unica alternativă de desfășurare a activității sale, reprezintă creditele/împrumuturile la care OCN sunt obligate să apeleze. Astfel, sursele de creditare pentru OCN sunt dispersate în formă de împrumuturi primite de circa 60 la sută și capital - peste 30 la sută.

Tabelul nr. 21. Structura surselor de creditare ale OCN per sectoare

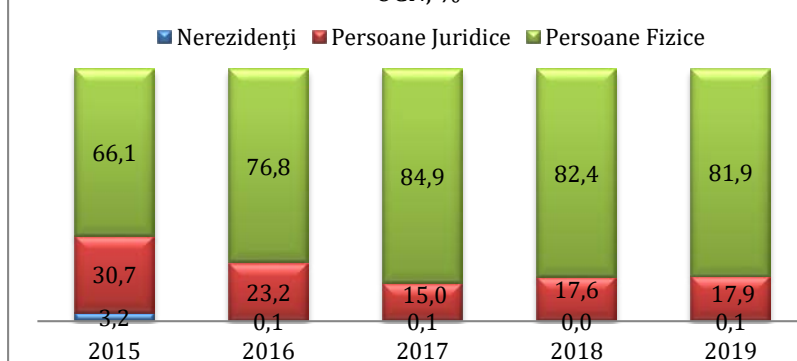
	mil. lei	%
Împrumuturi și credite primite, inclusiv:	6147,29	100
Bănci și alte instituții financiare	1.522,17	24,76
Mediul financiar nebanclar	107,50	1,75
Societăți nefinanciare	432,20	7,03
Alte sectoare rezidente	345,00	5,61
Nerezidenți	3.740,42	60,85

În structură, creditele primite spre refinanțare de către OCN sunt alimentate prioritar de către nerezidenți cu peste 60 la sută și circa 26 la sută din partea instituțiilor financiare locale. La rândul său, sursele nerezidente sunt reprezentate de societățile financiare internaționale și alte persoane

juridice nefinanciare.

Stocul de credite sunt acordate de către OCN preponderent persoanelor fizice (peste 80 la sută), în defavoarea persoanelor juridice (circa 20 la sută). Acest trend devine tot mai evident, fiind în creștere cu peste 20 la sută în ultimii cinci ani, implicând o monitorizare atentă, având în vedere riscul de credit mai ridicat asociat împrumuturilor de consum.

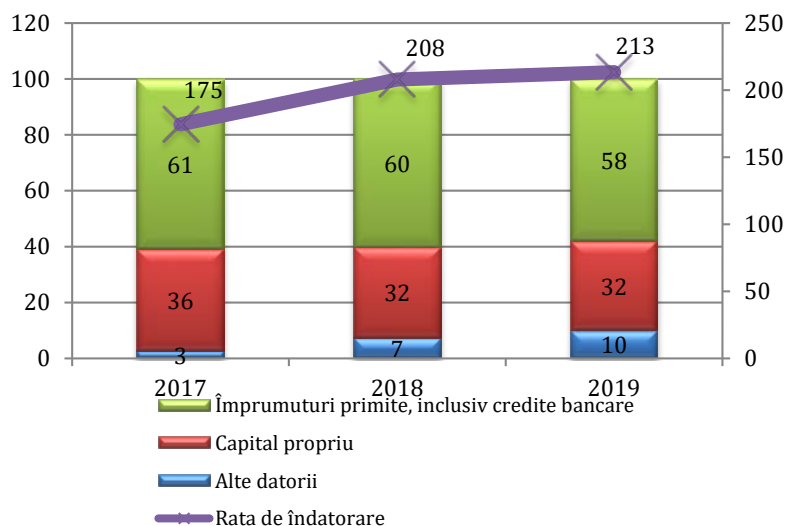
Diagrama nr.20. Structura împrumuturilor acordate de OCN, %

Destinatarul determină segregarea pe direcții de utilizare a creditelor acordate. Astfel, peste 41 la sută sunt îndreptate spre consum, împrumuturile imobiliare – circa 10 la sută, iar în agricultură - 10 la sută.

Un sfert din soldul creditelor au un termen de scadență de până la 1 an, din care mai mult de jumătate din acestea nu sunt acoperite cu gaj.

Diagrama nr.19. Surse de creditare OCN, %

ASOCIAȚIILE DE ECONOMII ȘI ÎMPRUMUT

Potrivit rezultatelor reflectate în situațiile financiare, evoluția înregistrată în dezvoltarea sistemului AEÎ se caracterizează prin următorii indicatori generali de activitate.

Tabelul nr. 22. Indicatori generali privind activitatea AEÎ

Indicatori	2018 mil.lei	2019 mil.lei	2019 / 2018 (%)	2019	
				Ponderea AEÎ cu licență de categoria A (%)	Ponderea AEÎ cu licență de categoria B (%)
Active totale	933,77	1067,49	114,32	13,04	86,96
Capital propriu	283,27	330,81	116,78	24,63	75,37
Împrumuturi acordate	810,48	939,08	115,87	13,52	86,48
Depuneri de economii	514,46	598,44	116,32	-	100,00
Credite bancare și împrumuturi primite	115,86	115,64	99,81	47,73	52,27
Profit net (pierdere netă)	36,48	48,69	133,47	9,20	90,80

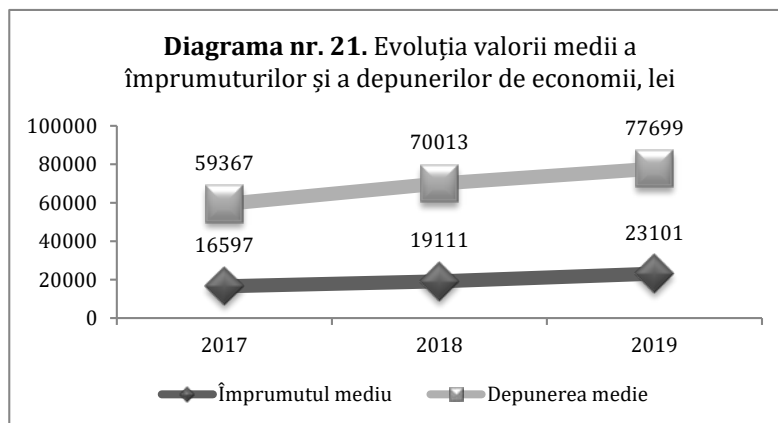
Valoarea totală a activelor a crescut cu circa 14,32 la sută, comparativ cu nivelul consemnat la finele lui 2018. Majorarea activelor se datorează majorării împrumuturilor acordate cu 15,87 la sută. Ponderea maximă în structura activelor AEÎ revine împrumuturilor acordate, acestea constituind 87,97 la sută din valoarea totală a activelor.

De notat este ponderea în creștere a rolului AEÎ de categoria B în acest sistem. Astfel, din totalul activelor înregistrate per sistem, circa 90 la sută aparțin AEÎ de categoria B care numeric se cifrează la doar 64 de entități (sau 27 la sută din numărul total de AEÎ), generând un capital propriu de 249,3 mil. lei care reprezintă 75,4 la sută din capitalul sistemului.

7 AEÎ de categoria B (sau 10,94 la sută) au înregistrat pierderi ale anului de gestiune, fiind aplicate de către CNPF măsurile de stabilizare corespunzătoare. Totodată din AEÎ nominalizate, 6 dețin capital propriu suficient pentru asimilarea pierderilor corespunzătoare. Sectorul în ansamblul său a înregistrat pe parcursul anului 2019 o valoare a rezervei instituționale în mărime de 30,91 la sută (cerința minimă regulatorie este de 10 la sută din Activ) care este în creștere cu 0,68 p.p. față de anul precedent. Din totalitatea AEÎ de categoria B, 3 AEÎ (sau 4,69 la sută) nu se conformează cerințelor prudențiale aferente rezervei instituționale, care dețin sumar un volum al depunerilor de economii de 13,34 mil. lei sau 2,23 la sută din valoarea totală a acestora. În aceste condiții, monitorizarea evoluției rezervei instituționale în coraport cu mărimea stocului depunerilor de economii este o precondiție decisivă în vederea asigurării unui sistem sănătos financiar și fiabil, inclusiv la instituționalizarea unui fond de

garantare a depunerilor de economii pentru membrii AEÎ. De menționat că potrivit recomandărilor donatorilor internaționali, fondul destinat AEÎ urmează a fi integrat în noul concept de garantare a depozitelor în Republica Moldova, această acțiune urmând a fi realizată pe parcursul anului 2020. Diagnosticarea preliminară a indicatorilor prudențiali, cu implementarea unor măsuri de consolidare față de sistem este prioritară și esențială pentru viabilitatea fondului de garantare a economiilor membrilor AEÎ.

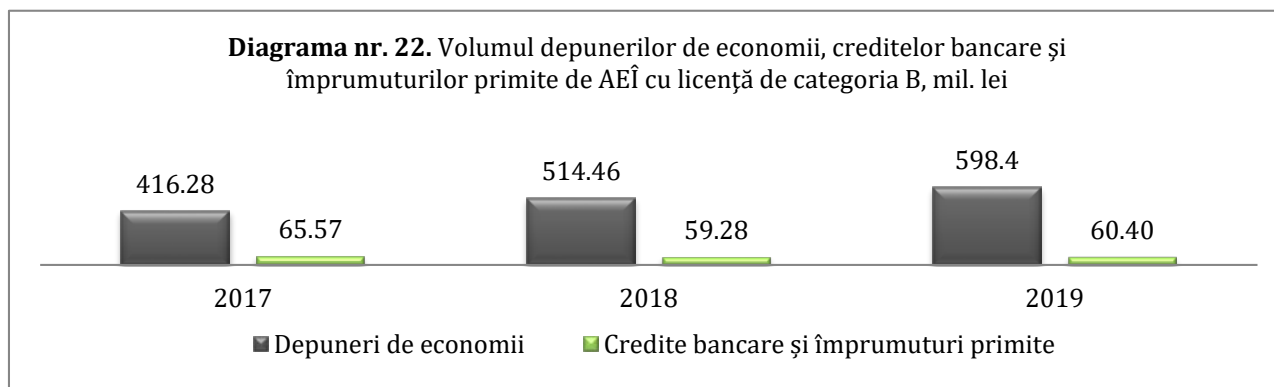
În contextul reducerii în 2019 a numărului AEÎ care dețin licență de categoria „A” de la 204 la 173 AEÎ, precum și implementării noilor prevederi ale Legii asociațiilor de economii și împrumut nr. 139/2007, orientate spre excluderea membrilor inactivi în scopul asigurării caracterului deliberativ ale adunărilor generale, se atestă o diminuare cu circa 1,3 p.p. a numărului membrilor, acesta fiind de 135,5 mii persoane. Această descreștere cantitativă naturală valorifică poziția calitativă a sectorului. Astfel, AEÎ care dețin licență de categoria „B” înregistrează o creștere a numărului membrilor de circa 5,7 la sută față de 2018, membri noi ai AEÎ devenind 4600 persoane. Totodată, numărul depunătorilor de economii s-a majorat cu circa 4,82 la sută, la finele anului atingând valoarea de circa 7,7 mii persoane. Evoluția valorii medii a împrumutului ce revine unui membru beneficiar de împrumut și a valorii medii a economiilor atrase sub formă de depuneri, denotă un trend ascendent a acestor indicatori, consemnând în 2019 – 23101 lei și, respectiv, 77699 lei. Acest factor reconfirmă creșterea încrederii populației în sectorul AEÎ, drept instituții sigure, apropiate membrilor săi.

Potrivit clasificării împrumuturilor acordate de către AEÎ pe direcții de utilizare, cea mai semnificativă parte a împrumuturilor s-a acordat pentru consum – 336,32 mil. lei (35,8 la sută), urmată de împrumuturile acordate pentru procurarea sau construcția imobilelor – 255,88 mil. lei (27,25 la sută) și împrumuturile acordate în domeniul agriculturii – 251,64 mil. lei (26,8 la sută).

În structura portofoliului de împrumuturi acordate al AEÎ, împrumuturile pentru care se respectă condițiile contractuale (standarde) reprezintă 93,0 la sută. Calitatea portofoliului de împrumut s-a îmbunătățit în 2019, înregistrând împrumuturi expirate (mai mari de 30 zile) de circa 5,28 la sută, în scădere cu 0,22 p.p. față de 2018.

Rata de finanțare a împrumuturilor acordate din depunerile de economii atrase de AEÎ care dețin licență de categoria B este de 73,69 la sută, consemnând o descreștere cu 1,27 p.p. comparativ cu 2018 ca rezultat al majorării activelor lichide din contul creșterii activelor nete și anulării cerinței privind plasarea și menținerea obligatorie în conturile bancare sau în fondul de lichidități a rezervei instituționale.

Evaluarea sistemului asociațiilor de economii și împrumut în baza modelului PEARLS

PEARLS reprezintă un set de indicatori financiari, elaborat de către Consiliul Mondial al Uniunilor de Credit (WOCCU)⁴, în scopul evaluării indicatorilor privind structura financiară eficientă, calitatea activelor, lichiditatea și ratele de creștere, stabilind reguli fixe și comparabile pentru instituțiile financiare. PEARLS este un sistem de monitorizare, care poate oferi îndrumări de management în cadrul AEÎ și, totodată, este un instrument de supraveghere pentru reglementator. Cei mai importanți indicatori, parte componentă a PEARLS, sunt prezenți în actele normative naționale, respectarea acestora fiind obligatorie.

Tabelul nr. 23. Analiza PEARLS, %

Indicatori PEARLS	2018		2019		Nivel / interval recomandat
	AEÎ cu licență de categoria A	AEÎ cu licență de categoria B	AEÎ cu licență de categoria A	AEÎ cu licență de categoria B	
Valoarea netă a portofoliului de împrumut / Total active	88.05	81.33	88.94	82.27	70-80
Împrumuturi cu termen expirat / Total portofoliu de împrumut	1.40	6.20	1.68	5.85	≤ 5
Provizioane pentru pierderi la împrumuturi compromise/Valoarea împrumuturilor compromise	100	100	100	100	100
Investiții lichide/Total active	9.05	14.14	8.38	12.51	≤ 20
Investiții în Fondul depunerilor de economii/Depuneri de economii	X	9.97	X	10.01	≥ 10
Investiții nefinanciare/Total active	2.33	3.25	2.04	3.89	tendința 0
Depuneri de economii / Total active	X	64.65	X	64.47	70-80
Credite bancare și împrumuturi primite / Total active	41.01	7.45	39.64	6.51	0-5
Rezerva instituțională / Total active	56.19	25.73	58.16	26.84	≥ 10
Total cheltuieli administrative/Total active	16.82	9.99	17.16	10.27	5

Majorarea raportului dintre valoarea netă a portofoliului de împrumuturi și valoarea totală a activelor se datorează atât majorării în 2019 comparativ cu 2018 a portofoliului de împrumuturi, cât și creșterii într-un ritm mai mic a ponderii provizioanelor constituite pentru pierderi la împrumuturi în valoarea totală a împrumuturilor acordate, comparativ cu mărirea înregistrată în 2018.

Ponderea împrumuturilor cu termen expirat în anul 2019 a depășit nivelul maxim recomandat de 5,0 la sută, în cazul AEÎ de categoria B, înregistrându-se în același timp o diminuare de 0,35 p.p. comparativ cu situația din 31.12.2018.

Raportul dintre provizioanele constituite pentru acoperirea pierderilor aferente împrumuturilor compromise și valoarea împrumuturilor compromise (100 la sută) indică nivelul maxim de creare a rezervelor pentru acoperirea pierderilor aferente împrumuturilor respective.

Tendința de diminuare a raportului dintre investiții lichide și total active denotă optimizarea oportunității de investire a resurselor financiare lichide în vederea satisfacerii cererilor membrilor cu produse de împrumuturi.

Mărimea surselor de finanțare ale AEÎ cu licența de categoria B din contul depunerilor de economii, în 2019 n-a atins nivelul minim recomandat de WOCCU (70–80 la sută), cota raportului dintre valoarea depunerilor de economii și activele totale fiind de 64,47 la sută. Totodată, se observă tendința de

⁴ https://www.woccu.org/documents/PEARLS_techguide

diminuare a raportului dintre credite bancare/împrumuturi primite la total active, înregistrând o descreștere de 1,37 p.p. atât în cazul AEÎ care dețin licență de categoria A, cât și 0,94 p.p. în cazul AEÎ care dețin licență de categoria B comparativ cu situația din 31.12.2018. Astfel, concluzionăm că, AEÎ care dețin licența de categoria B, fiind finanțate din contul depunerilor de economii ale membrilor, sunt independente față de fluctuațiile dobânzilor la creditele/împrumuturile externe.

Raportul dintre valoarea rezervei instituționale (capitalul instituțional) și valoarea totală a activelor (2019) a înregistrat valori mult mai mari decât limita minimă recomandată de 10,0 la sută. În acest context, se constată tendința AEÎ de a constitui rezerve suplimentare pentru acoperirea potențialelor pierderi operaționale, investiționale, financiare sau excepționale, astfel diminuând riscul de insolvență.

Recapitulând cele sintetizate, autoritatea de supraveghere susține că sectorul de creditare nebancaară, în perioada de gestiune (2019), a fost marcat de o evoluție asociată schimbărilor structurale și ajustărilor cadrului normativ de reglementare și supraveghere. Astfel, s-au operat modificări majore, acestea fiind convergente bunelor practici și totodată racordate imperativului de atenuare și gestionare prudentă a riscurilor cuantificabile.

A se remarca, în acest sens, că evoluția în continuare a sectorului OCN va fi monitorizată, respectiv supravegheată în mod prudential, având în vedere următoarele carențe și riscuri : (i) riscul de nerambursare a creditelor contractate de către consumatori, (ii) riscul de tensionare a echilibrelor macroeconomice interne, (iii) problema demografică, (iv) disciplina scăzută la plată în economie și (v) nivelul redus al culturii de intermediere financiară. Atât pe segmentul companiilor nefinanciare, cât și pe cel al populației, calitatea portofoliilor de credite este așteptată să se deterioreze în perioada următoare, în special ca urmare a modificării condițiilor economice și financiare, în contextul temperării ritmului de creștere a activității economice și al tensionării echilibrelor macroeconomice. Astfel, cel mai proeminent risc care urmează a fi atenuat este factorul de supra-împovărare a populației, determinat de un apetit la risc mai mare a debitorilor. Pentru a preveni o creștere excesivă a îndatorării și deteriorarea calității portofoliului, CNPF pe parcursul lui 2020 va implementa rigori și măsuri prudentiale suplimentare, inclusiv în vederea stabilirii unui plafon pentru gradul de îndatorare a debitorilor persoane fizice. Adițional, se relevă necesitatea dezvoltării și implementării instrumentelor în vederea limitării posibilității creditorilor de a urmări bunurile debitorului (persoană fizică) „necesare asigurării unui nivel de trai rezonabil” prin declararea acesteia drept insolubilă. Prin aceste mecanisme, se urmărește asigurarea unei capacități sporite a debitorilor de a face față unor condiții adverse și, pe de altă parte, limitarea impactului negativ asupra accesului la finanțare al persoanelor fizice.

De asemenea, în vizorul CNPF, se află slăbiciunile cuantificate pe segmentul asociațiilor de economii și împrumut, acestea reclamând: deficitul de măsuri adecvate de protecție a depunătorilor de economii, neimplementarea mecanismului de stabilizare în vederea asigurării dezvoltării sectorului, rolul nevalorificat al Asociației Naționale Centrale a AEÎ în crearea unui institut de consolidare și asigurare a sustenabilității domeniului AEÎ.

Rezumând cele evocate, atestăm că reforma AEÎ (Legea nr.259/2018) presupune:

- introducerea schemei de garantare a depunerilor de economii, prin crearea unui fond destinat în acest sens;
- implementarea funcțiilor de stabilizare, inclusiv de administrare specială în caz de insolabilitate;
- evaluarea sistemelor de evidență contabilă și management al riscurilor al AEÎ;
- consolidarea capacităților Asociației Naționale Centrale a AEÎ;
- implementarea mecanismului procedural de supraveghere bazată pe risc pentru sectorul AEÎ.

3. SUPRAVEGHEREA ADMINISTRATORILOR FIDUCIARI

Prin Legea nr.33/2018 au fost operate modificări la Legea nr.171/2012 privind piața de capital, prin care au fost stabilite măsurile care urmau a fi întreprinse de administratorii fiduciari în vederea restituirii investițiilor către clienții săi. Proiectul de lege a avut drept scop asigurarea protejării drepturilor clienților administratorilor fiduciari "BV Fiduciar Invest" SA (anterior "Europa-Trust"), "Econ Renaștere" SA și "Compania Fiduciară a Feroviarilor" SA prin restituirea investițiilor, în urma inițierii procedurii de vânzare a valorilor mobiliare și a părților sociale ale societăților aflate în administrare fiduciară, și paralel restabilirii și confirmării informației din registrele clienților în instanța de judecată, iar întregul proces fiind supravegheat de CNPF. Motiv pentru aprobarea legii respective a servit faptul, că deși administratorii fiduciari vizați de mai mult timp se află în procedura de lichidare a genului de activitate profesionistă pe piața valorilor mobiliare – de administrare fiduciară

a investițiilor, aceștia în termenul stabilit nu s-au conformat cerințelor legislației în vigoare (n-au reziliat contractele de administrare fiduciară a investițiilor cu clienții și nu au transmis din deținere nominală a companiei fiduciare în deținere reală fondatorilor administrării fiduciare activele care sânt alcătuite din valori mobiliare/părți sociale deținute în societățile comerciale și mijloace bănești în conturi bancare), din motivul lipsei informației din registrele clienților administratorului fiduciar.

În contextul celor expuse, CNPF prin intermediul Guvernului a promovat Legea nr.33/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.171/2012 privind piața de capital, care dispune înstrăinarea activelor (pachete de acțiuni și părți sociale) și procedurile aferente, inclusiv prin stabilirea unor derogări de la normele generale. Totodată, în caz că nu va fi posibil de restabilit informația referitoare la clienții companiilor, mijloacele bănești acumulate vor fi transmise în Fondul de compensare a investitorilor pentru gestiune și păstrare, și care vor putea fi utilizate doar pentru compensarea clienților respectivelor companii.

Ulterior, în vederea punerii în aplicare a Legii prenotate, CNPF a elaborat și aprobat Regulamentul privind modul de încetare a activității de administrare fiduciară a investițiilor (Hotărârea CNPF nr.40/4/2018) care detaliază toate aspectele care urmează a fi întreprinse de administratorii fiduciară în vederea încetării activității de administrare fiduciară a investițiilor, inclusiv atribuțiile comisiei de lichidare a genului de activitate profesionistă, procedura de expunere spre vânzare a activelor aflate în administrare fiduciară, modul de informare a fondatorilor administrării fiduciare în contextul rezilierii contractelor de administrare fiduciară a investițiilor, transmiterea în deținere reală a valorilor mobiliare și/sau a mijloacelor bănești, și procedura de excludere a administratorilor fiduciară din Registrul licențelor eliberate.

În consonanță cu prevederile Legii nr.171/2012 privind piața de capital și potrivit dispozițiilor cuprinse în Legea nr.33/2018, autoritatea de supraveghere (2019) s-a consacrat supravegherii executării de către administratorii fiduciară a cerințelor actelor normative prenotate, nefiind admise acțiuni de tergiversare a procesului de expunere spre vânzare a activelor deținute în numele clienților, având drept scop obținerea unor profituri suplimentare pentru fondatorii administrării fiduciare, și, simultan întreprinderea acțiunilor pentru restabilirea și confirmarea în instanța de judecată a informației din registrele clienților deținătorului nominal.

În contextul celor expuse, ca rezultat al prezentării de către comisiile de lichidare a genului de activitate profesionistă, a actelor de evaluare/reevaluare, în care era stabilit prețul de vânzare a valorilor mobiliare/părților sociale (prețul inițial fiind determinat ca cea mai mare valoare dintre valoarea nominală și valoarea activelor nete ce revine la o acțiune), CNPF prin deciziile sale (în număr de 10) a reaprobat prețurile la activele expuse spre vânzare.

Grație acțiunilor enunțate (2019), în urma a 5 licitații cu strigare desfășurate la Bursa de Valori a Moldovei, precum și urmare a înstrăinării pachetelor de acțiuni/părților sociale cu respectarea dreptului de preemțiune conform cerințelor legislației au fost vândute 58 pachete de acțiuni și părțile – sociale deținute în 2 societăți cu răspundere limitată în valoare totală de 1,87 mil. lei, mijloace care au fost plasate în valori mobiliare de stat, în vederea obținerii unor venituri suplimentare pentru clienții administratorilor fiduciară vizati.

În același timp, ca rezultat al obligării administratorilor fiduciară de a prezenta rapoarte trimestriale specifice, precum și de a informa privind măsurile întreprinse de administratorii fiduciară în vederea încetării activității de administrare fiduciară, pe parcursul anului 2019 au fost recepționate și analizate 12 rapoarte, CNPF, monitorizând în mod continuu situația financiară a acestor entități.

Totodată, ținând cont de faptul, că prin Ordonanța CNPF nr. 38/9/2015 cu privire la aplicarea unor restricții au fost suspendate operațiunile bancare la conturile de depozit ale administratorilor fiduciară menționați supra, iar operațiunile de extragere a mijloacelor bănești din conturi, urmează a fi efectuate cu acordul prealabil al CNPF, în anul 2019 au fost eliberate 26 acorduri prelabile în scopul investirii mijloacelor bănești deținute în valori mobiliare de stat.

4. BIROURILE ISTORIILOR DE CREDIT

În perioada de referință, 1 entitate a obținut licență pentru activitatea de prestare a serviciilor de formare, prelucrare și păstrare a istoriilor de credit, precum și de prezentare a rapoartelor de credit și de prestare a serviciilor aferente, astfel consemnându-se 3 birouri ale istoriilor de credit.

Total participanți la schimbul informațional (entități ce au încheiate contracte cu cel puțin un birou a istoriilor de credit în calitate de surse/utilizatori a istoriilor de credit) sunt 11 bănci comerciale, 63 organizații de creditare nebanară, 13 asociații de economii și împrumut și o asociație națională centrală de economii și împrumut, 1 persoană juridică prestatoare de servicii telecomunicații și 1 care acordă/furnizează bunuri și servicii în credit.

Tabelul nr. 24. Indicatori generali privind activitatea birourilor istoriilor de credit

		2017	2018	2019
Numărul contractelor de credit raportate de către sursele formării istoriilor de credit		793 287	1 421 914	2 004 630
Numărul istoriilor de credit conținute în baza de date	<i>Pers./fizice</i>	561 156	849 535	1 308 402
	<i>Pers./juridice</i>		21 041	21 524
Numărul rapoartelor de credit prezentate	Utilizatorilor istoriilor de credit <i>care conține informație</i>	1 415 056	1 392 434	2 353 937
	<i>care nu conține informație</i>		986 439	1 842 216
Subiecților istoriilor de credit	<i>care conține informație</i>	2 274	1 596	2 160
	<i>care nu conține informație</i>		1574	2 225

Notă: începând cu 2018 ca rezultat al modificării formelor de raportare, datele se expun în altă redacție

În perioada de raportare a continuat dinamica pozitivă a tuturor indicatorilor ce caracterizează activitatea birourilor istoriilor de credit. Astfel, majorarea în raport cu 2018 a numărului contractelor de credit raportate la birourile istoriilor de credit (cu 0,58 mii) pe fundalul creșterii numărului istoriilor de credit conținute în bazele de date ale birourilor (cu 0,46 mii) denotă o conexiune ascendentă a pieței de creditare cu serviciile biroului istoriilor de credit.

Informația obținută de la birourile istoriilor de credit servește o măsură suplimentară de asigurare împotriva riscurilor de creditare, permițându-i creditorului să evalueze mai bine capacitatea de plată a solicitantului, ceea ce în final facilitează accesul la finanțare a persoanelor fizice și juridice. În acest sens, cel mai relevant indicator este numărul rapoartelor de credit prezentate de birourile istoriilor de credit utilizatorilor istoriilor de credit, care denotă o creștere în 2019, cu cca 1,82 mil. rapoarte.

Având în vedere riscurile persistente din sistemul de creditare (banar și nebanar) – generate de credite neperformante și de sindromul creditării încrucișate (a acelorași debitori) - , rolul birourilor istoriilor de credit devine unul de anvergură și incontestabil, mai ales în condițiile în care informația conținută în baza de date a biroului trebuie să fie una completă, dar nu fragmentată, aceasta poate fi obținut doar prin stimularea/obligarea participării la schimbul informațional cu birourile istoriilor de credit a tot mai mulți jucători din piață.

Totodată, în scopul oferirii de către birourile istoriilor de credit a informației cât mai complete, la solicitarea unui birou a istoriilor de credit, CNPF (2019) a eliberat aviz pentru prestarea unor servicii informaționale suplimentare, precum diseminarea situațiilor financiare a agenților economici, în baza acordului încheiat cu Biroul Național de Statistică.

5. ACTIVITĂȚI DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI PE PIAȚA FINANCIARĂ NEBANARĂ

Aplicarea eficientă a standardelor internaționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, a făcut obiectul evaluării de către experții Comitetului Moneyval din cadrul Consiliului Europei, aferent celei de a V-a runde de evaluare a sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. În cadrul acestui proces, CNPF a participat activ în vederea

prezentării progresului înregistrat pentru perioada 2012-2017, pe domeniile de competență prin: chestionarele tehnice și de eficiență privind aspectele legale, mecanismele instituite, date statistice; poziția determinantă a CNPF în calitatea sa de autoritate de supraveghere a pieței financiare nebancale în cadrul ședinței grupului de lucru și a Plenarei Moneyval. Rezultatul s-a materializat în Raportul de evaluare mutuală a sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, nefiind identificate deficiențe semnificative cu impact negativ asupra rating-ului de țară.

Colaborarea interinstituțională cu Serviciul prevenirea și combaterea spălării banilor a urmărit asigurarea:

- participării la avizarea, consolidarea și racordarea la acquis-ul comunitar a cadrului legislativ, în speță, a proiectului de Lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor. În același context, vizând propunerile și comentariile înaintate de autoritatea de supraveghere non-bancară la proiectul de documente de politici aferent Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020-2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia;

- raportării încălcărilor constatate în cadrul controalelor la participanții profesioniști ai pieței financiare nebancale,

- participării la ședințe de lucru, seminare și instruirii.

În ceea ce privește verificările de profil, în cadrul controalelor complexe la 13 asociații de economii și împrumut au fost verificate și aspectele legate de respectarea cerințelor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Ca finalitate, CNPF a aplicat 9 prescrieri în vederea respectării actelor legislative și normative, iar în 4 cazuri a fost informat SPCSB privind neraportarea sau raportarea tardivă a tranzacțiilor limitate sau suspecte. În alte 4 cazuri s-a constatat raportarea tranzacțiilor suspecte cu încălcarea termenului prevăzut de legislație.

În vederea stabilirii unui mecanism eficient de supraveghere din oficiu a organizațiilor de creditare nebancale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, pe parcursul anului 2019, a fost elaborat și expediat spre completare organizațiilor de creditare nebancale un chestionar de conformitate. Chestionarele în cauză au fost analizate și consolidate, iar, în dependență de nivelul riscului de conformitate, sunt întreprinse măsuri de remediere, inclusiv efectuarea controalelor și, după caz, aplicarea sancțiunilor corespunzătoare.

În calitate de instituție beneficiară în cadrul proiectului Twinning "Eficientizarea sistemului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului", reprezentanții CNPF au participat la multiple ședințe de lucru cu experții Departamentului Informații Financiare (Ministerul Finanțelor) și Autorității de Supraveghere Financiară din Polonia, fiind prezentată experiența acestora ce ține de efectuarea controalelor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului la entitățile raportoare.

Având în vedere raporturile cooperării instituite, bunele practici în domeniul vizat vor fi preluate și implementate în cadrul activității de supraveghere a participanților profesioniști ai pieței financiare nebancale.

6. PROTECȚIA CONSUMATORULUI

Aspecte calitative

Edificarea unei piețe financiare eficiente și stabile este imposibilă fără asigurarea unui nivel înalt de încredere a consumatorilor. O conduită bazată pe „reguli”, decentă, previzibilă și transparentă din partea participanților profesioniști ai pieței, asociată unei protecții adecvate a drepturilor consumatorilor, constituie chezașia unui raport de relații instituționalizate și echitabile.

CNPF monitorizează implementarea legislației aplicabile și consolidarea acțiunilor preventive în activitatea pieței financiare nebancale și a entităților, care operează pe aceasta piață, pentru a se asigura că activitatea de promovare a entităților și produselor oferite pe piață conține date clare, veridice și complete.

Piața de asigurări

CNPF acordă o importanță deosebită analizei și soluționării reclamațiilor primite de la asigurați și păgubiți - persoane fizice sau juridice, care apelează la serviciile asiguraților sau intermediarilor în asigurări, examinarea cărora constituie o sursă importantă de informații pentru activitatea de supraveghere și control.

Principalele deficiențe identificate în activitatea de soluționare a petițiilor se referă la:

- nerespectarea de către asiguraători a termenului legal de plată a despăgubirilor și a termenului legal de soluționare a dosarelor de daună, în special RCA, neefectuarea constatărilor în termen legal;
- tergiversarea sau refuzul achitării despăgubirii de asigurare (în termen și în quantum deplin);
- dezacordul cu suma despăgubirii, în special la RCA;
- interpretări unilaterale de către asigurații ale prevederilor legale specifice domeniului;
- acces limitat la materialele dosarului de daune;
- justificarea insuficientă a soluțiilor adoptate de asigurați;
- neinformarea asiguraților/persoanelor păgubite cu privire la mersul instrumentării dosarului de daune și quantumul prejudiciului calculat de asigurați.

Întru înlăturarea deficiențelor elucidate, CNPF a identificat următoarele soluții, unele dintre care vor putea fi aplicate odată cu intrarea în vigoare a cadrului normativ nou:

- ✓ înlăturarea măsurilor aferente nerespectării de către asigurați a prevederilor cadrului normativ;
- ✓ îmbunătățirea sistemului aferent gestionării petițiilor consumatorilor prin automatizare și prin extragerea informațiilor necesare;
- ✓ conștientizarea consumatorilor asupra drepturilor, dar și obligațiilor, prin emiterea de mesaje, ghiduri și alte materiale educaționale;
- ✓ crearea unui mecanism de evaluare a pagubelor (evaluatori independenți, CNEJ, etc.) care va efectua calcule în paralel cu estimările efectuate de asigurați.

În 2019, în cadrul proiectului de asistență tehnică cu tematica "Protecția consumatorului", în colaborare cu experții de la Trezoreria SUA, au fost elaborate 3 proiecte de ghiduri în domeniul protecției consumatorului, precum și a fost creată Baza de date de evidență a petițiilor în domeniul asigurărilor, gestionată de Serviciul petiții din cadrul Departamentului asigurări.

Suplimentar, pentru a facilita depunerea sesizărilor, la dispoziția consumatorilor au fost puse formulare-tip de petiții care pot fi accesate pe pagina web oficială a CNPF.

Piața de capital

Cu titlu de anticipare a unor posibile nereguli în aplicarea conformă a legislației sectoriale, protejării drepturilor acționarilor și consumatorilor serviciilor pe piața de capital, în contextul celor reclamate de petenți și, totodată, în virtutea atribuțiilor conferite prin lege, CNPF, stăruie asupra:

- identificării deficiențelor în aplicarea legislației;
- monitorizării și supravegherii disensiunilor în contextul interacțiunii diferitor actori ai pieței de capital;
- soluționării neconformităților la nivelul pieței și aplicarea măsurilor de prevenire ale acestora pe viitor, inclusiv prin modificarea prevederilor legislației și aplicarea măsurilor administrative.

Astfel, în activitatea de soluționare a petițiilor pe piața de capital au fost identificate următoarele deficiențe:

- ✓ neclarități aferente derulării procedurilor de retragere obligatorie a valorilor mobiliare;
- ✓ nerespectarea regulilor de conduită pe piață la prestarea serviciilor și activităților de investiții;
- ✓ executarea neconformă de către participanții profesioniști a unor norme aplicabile pieței de capital la înregistrarea tranzacțiilor în afara pieței reglementate sau MTF;
- ✓ nerespectarea de către emitent a drepturilor acționarilor privind achitarea dividendelor, precum și drepturilor acționarilor minoritari privind accesul la informație;
- ✓ întrunirea altor rigori aferente pieței de capital, precum desfășurarea adunărilor generale ale acționarilor, ținerea registrelor acționarilor, etc.

În scopul soluționării acestora, autoritatea de supraveghere a dispus:

- ✓ operarea modificărilor adiționale și aprobarea a 3 reglementări subordonate Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni și Legii nr. 171/2012 privind piața de capital, în scopul excluderii incertitudinilor în aplicarea acestora și asigurarea transparenței pe piața de capital;
- ✓ verificarea respectării prevederilor Regulamentului cu privire la modalitatea de examinare a petițiilor de către participanții profesioniști la piața financiară nebancaară (nr. 38/14/2012), inclusiv prezentarea consumatorului a informației privind rezultatele examinării petiției.

Sectorul de creditare nebancaară

În activitatea de soluționare a petițiilor în sectorul de creditare nebancaară au fost identificate următoarele abateri:

- ✓ neclarități din partea consumatorilor privind modul de calcul și plată a penalităților, dobânzilor de întârziere, comisioanelor, taxelor;
- ✓ neînțelegerea de către consumatori a condițiilor contractuale precum și a elementelor unui credit de consum, precum: dobânda anuală efectivă, costul total al creditului, valoarea totală plătită;
- ✓ neînțelegerea de către consumatori a riscului de supra-îndatorare, care poate agrava în timp situația financiară a acestuia, ca rezultat al contractării mai multor credite în aceeași perioadă de timp;
- ✓ nerespectarea prevederilor legale privind rambursarea depunerilor de economii membrilor AEÎ.

Pentru remedierea de rigoare, CNPF a ordonat:

- ✓ îmbunătățirea capacităților consumatorilor de a înțelege produsele financiare și riscurile asociate acestora și de a face alegerea în concordanță cu nevoile lor;
- ✓ înăsprirea măsurilor aferente nerespectării de către administratorii AEÎ a prevederilor cadrului normativ;
- ✓ conștientizarea de către consumatori a drepturilor și obligațiilor pe care le dețin prin emiterea de mesaje, ghiduri și alte materiale educaționale destinate consumatorilor.

GESTIONAREA ȘI SOLUȚIONAREA PETIȚIILOR

Aspecte cantitative

În 2019 au fost înregistrate 300 de petiții, din care 42,33 la sută reprezintă petițiile aferente pieței de capital, 35,00 la sută - petițiile aferente pieței asigurărilor și, respectiv, 22,67 la sută - petiții aferente sectorului de creditare nebancaară.

Tabelul nr. 25. Numărul petițiilor înregistrate

Indicatori	Total petiții 2018	% din Total 2018	Total petiții 2019	% din Total 2019	Total 2019/2018,%
Petiții de la beneficiarii serviciilor de asigurare	164	41,52	105	35,00	-35,98
Petiții în domeniul pieței de capital	201	50,89	127	42,33	-36,82
Petiții de la beneficiarii serviciilor de creditare nebancaară și AEÎ	30	7,59	68	22,67	+126,67
Total	395	100	300	100	-24,05

Piața de capital

În 2019 activitatea de protecție a investitorilor s-a axat, în principal, pe soluționarea temeinică și în termeni proximi a sesizărilor și reclamațiilor, care au vizat aspecte privind pretense încălcări ale prevederilor legale de către entitățile pieței. Astfel, în total au fost înregistrate 127 petiții, în descreștere cu 36,82 la sută față de 2018, inclusiv au fost examinate 50 petiții parvenite de la consumatorii de servicii pe piața de capital și 77 petiții/solicitări au avut drept subiect aspectele corporative în activitatea emitenților.

Subiectul petițiilor	Numărul petițiilor	Ponderea din total reclamate, %
- accesul legal al acționarilor la informația/documentele emitentului	21	16,5
- efectuarea investițiilor în acțiuni, contra bonurilor patrimoniale	20	15,8
- înregistrarea tranzacțiilor pe piața secundară	20	15,8
- dezvăluirea informației de către participanții pieței de capital	18	14,2
- procedura de retragere obligatorie	13	10,2
- răscumpărarea/achiziționarea acțiunilor deținute	11	8,7
- transmiterea registrelor emitenților și privind restabilirea persoanelor în registrul acționarilor	8	6,3
- desfășurarea adunărilor generale ale acționarilor	6	4,7
- neachitarea dividendelor	6	4,7
Altele	4	3,1
TOTAL	127	100

Procesul de examinare și analiză a celor 127 solicitări, aferente sectorului pieței de capital, atestă, în unele cazuri, devieri de la normele legale, fapt pentru care persoanele responsabile, fie au fost sesizate, fie au fost sancționate în acest sens. În context, au fost transmise 9 atenționări în vederea respectării drepturilor acționarilor minoritari privind transparența informațională și achitarea dividendelor și, respectiv, au fost aplicate măsuri administrative asupra a 5 societăți emitente, fiind emise acte individuale de sancționare a persoanelor responsabile pentru faptele constatate, la o valoare sumară a penalităților aplicate de 12,9 mii lei.

Totodată, nu au fost constatate încălcări ale legislației, care ar fi dus la prejudicierea directă sau indirectă a acționarilor/consumatorilor, iar în toate cazurile examinate, solicitanților le-au fost oferite explicațiile exhaustive privind prevederile legislației aferente chestiunilor abordate.

Totodată, în contextul măsurilor de protecție a investitorilor/consumatorilor, CNPF, similar perioadelor anterioare, a continuat activitatea sa de monitorizare constantă a tendințelor, precum și de evaluare a riscurilor aferente acestui sector de piață, cât și de fortificare a conlucrării între organul de supraveghere, entitățile autorizate și investitori.

Piața de asigurări

Activitatea de soluționare a petițiilor în domeniul asigurării a fost gestionată potrivit prevederilor Codului Administrativ nr.116/2018 și legislației aferente sectorului de asigurări și constă în primirea, înregistrarea, examinarea și formularea de răspunsuri la petițiile, respectiv cererile, reclamațiile, sesizările formulate în scris ori prin poștă electronică. Petițiile consumatorilor au fost examinate și soluționate urmare a analizei dosarelor de daună care au făcut obiectul acestora în raport cu aspectele semnalate de petenți, precum și a notelor de fundamentare solicitate de la asigurători cu privire la modul de instrumentare a dosarelor, urmărindu-se respectarea legislației în vigoare, precum și a condițiilor contractuale.

CNPF a continuat monitorizarea relației asigurat/persoană păgubită - asigurator, a gradului de conformitate a produselor de asigurare cu nevoile consumatorilor, proces complementar activității de supraveghere, menit să aducă un plus de valoare atât protecției consumatorilor, cât și stabilității financiare a pieței de asigurări.

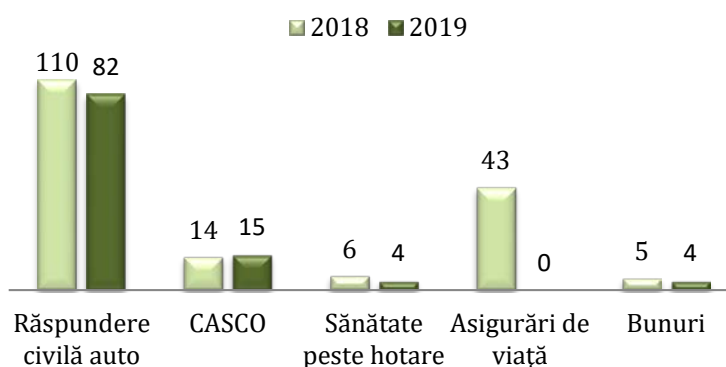
În 2019 au fost înregistrate în mod unic pe petent, analizate și soluționate 105 petiții transmise de asigurați/păgubiți, în scădere cu 35,98 la sută față de 2018. Diminuarea per ansamblu a numărului petițiilor înregistrate se datorează în special promovării transparenței, dezvoltării unei supravegheri mai eficiente și impunerii formării profesionale. În spiritul transparenței și comunicării deschise, au fost puse la dispoziția celor interesați informații cu privire la activitatea și legislația din domeniu.

Subiectul petițiilor	Numărul petițiilor	Ponderea din total reclamate, %
- neachitarea despăgubirii de asigurare	29	28
- tergiversarea achitării despăgubirii de asigurare	21	20
- refuz în achitare a despăgubirii de asigurare	18	17
- dezacord cu suma despăgubirii de asigurare	17	16
- neachitarea în termen a despăgubirii de asigurare	4	4
- limitarea în accesul la materialele dosarului de daune	3	3
- altele	13	12
TOTAL	105	100

Numărul de reclamații înregistrate pe forma de asigurare de mijloace de transport terestru, altele decât feroviare (asigurarea facultativă Casco), precum și pe clasa de asigurări de răspundere civilă pentru vehiculele (RCA) sunt cauzate de următorii factori:

- creșterea considerabilă a numărului de vehicule asigurate;
- suspiciunile apărute la societățile de asigurare în instrumentarea dosarelor de daună, ca urmare a declarării unui eveniment rutier în baza formularului de constatare amiabilă de accident;
- necunoașterea condițiilor de asigurare facultativă Casco de către asigurați.

Diagrama nr. 23. Numărul petițiilor examinate în funcție de clasa de asigurare

În același timp, este necesar de cuantificat că anumite petiții/reclamații – pe motiv că conținutul acestora nu se încadra în limita competențelor legale conferite autorității de supraveghere (CNPF) - nu și-au găsit soluționare potrivit așteptărilor consumatorilor de servicii, acestea vizând următoarele situații:

- intenția de obținere a unor sume de despăgubire necuvenite din punct de vedere legal, petiționarii neavând calitatea de asigurați;
- sesizări privind calitatea reparațiilor efectuate în unitățile de deservire specializate.

În aceste situații petiționarii au fost încurajați/îndrumați să se adreseze autorităților/instituțiilor de resort competente (inclusiv, celor judiciare).

Sectorul de creditare nebancaară

Pe parcursul anului 2019 a continuat demersul pentru sporirea eficienței în procesul de soluționare a petițiilor și sesizărilor participanților și beneficiarilor sectorului de creditare nebancaară. CNPF a urmărit îndeplinirea unuia dintre obiectivele majore, respectiv protecția cât mai eficientă și mai cuprinzătoare a participanților din sectorul de creditare nebancaară. În spiritul transparenței și al comunicării deschise, au fost puse la dispoziția celor interesați informații cu privire la activitatea și legislația din domeniu.

- au fost înregistrate în total 68 petiții, în creștere cu 126,67 la sută față de 2018;
- au fost examinate 47 petiții aferente cadrului de activitate a organizațiilor de creditare nebancaară, 11 petiții - fondurile de investiții în proces de lichidare, 7 - companiile fiduciare, 2 - biroul istoriilor de credit și 1 petiție - AEI.

EDUCAȚIA FINANCIARĂ

La nivel național, dar și internațional, educația financiară devine tot mai imperativ necesară, în acest sens rolul autorităților și a participanților profesioniști ai pieței devine unul mai esențial în plan de diversificare a metodelor și a „substanței” produselor livrate. Anul 2019 a marcat o intensificare a

eforturilor CNPF de sporire a anvergurii și impactului educației financiare pentru categorii tot mai diversificate de grupuri-țintă. În acest sens, CNPF acordă o atenție sporită educației financiare a publicului, deoarece un public informat este mai probabil să înțeleagă și să accepte deciziile complexe ale autorității.

Pe lângă cunoștințe, abilități și capacități, educația financiară înseamnă protecție sporită a consumatorilor și stabilitatea sistemului financiar. Capacitatea indivizilor de a lua decizii financiare inteligente și ajustate la risc va contribui la bunăstarea financiară a societății și la stabilitatea sistemului financiar al țării.

În vederea creșterii nivelului de educație financiară, eforturile educaționale ale CNPF au continuat în mai multe aspecte:

- În cadrul proiectului OECD de asistență tehnică (CNPF, BNM, MF) a fost completat chestionarul OECD privind evaluarea Educației Financiare în Republica Moldova în baza căruia a fost elaborat și prezentat Raportul OECD privind evaluarea Republicii Moldova, care conține recomandări pentru dezvoltarea în continuare a educației financiare.
- CNPF a participat la lansarea și implementarea proiectului de educație financiară sub genericul *"Învață. Dă sens banilor"*, care a fost realizat de BNM și CNPF în parteneriat cu Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”. Scopul proiectului constă în creșterea nivelului de educație financiară în rândul populației care să contribuie la dezvoltarea unui sistem financiar solid în cadrul căruia consumatorii sunt educați, protejați și iau decizii financiare, precum și în sporirea capacității populației să ia decizii financiare adecvate conform circumstanțelor personale și familiale, contribuind astfel la o mai bună gestionare a riscurilor și la un sistem financiar mai stabil.
- În contextul relațiilor de cooperare între Autoritatea de Supraveghere Financiară din România (ASF) și CNPF a fost semnat un protocol de colaborare care vizează inițierea și lansarea programelor și activităților comune în domeniul educației financiare, inclusiv:
 - organizarea activităților de instruire în domeniul educației și incluziunii financiare pentru angajații CNPF și reprezentanții participanților profesioniști ai pieței financiare nebancale, precum și desfășurarea programelor de educație financiară pentru consumatorii de servicii financiare nebancale;
 - dezvoltarea unei platforme informatice, care să conțină materialele informative și informații privind toate evenimentele organizate de parteneri în scopul îmbunătățirii educației financiare a populației;
- Implementarea proiectului de parteneriat cu Centrul de formare continuă FIN Practice, în cadrul căruia au fost desfășurate 2 activități de pregătire, perfecționare și specializare profesională a specialiștilor în domeniul financiar și au fost elaborate Curricule pentru 2 cursuri de instruire în domeniul asigurărilor;
- A fost elaborat un spot informațional video (în limbile ro/ru), privind metoda de soluționare a accidentelor de vehicule prin intermediul procedurii de constatare amiabilă, fiind lansată o campanie de informare cu privire la condițiile de aplicare a procedurii de constatare amiabilă în cazul accidentelor de circulație. Spotul video a fost plasat pe pagina oficială web (www.cnpf.md) și pe pagina de Facebook a CNPF și mediatizat prin intermediul companiilor și brokerilor de asigurări și altor părți interesate.

TRANSPARENȚĂ ȘI RELAȚIILE CU PUBLICUL

În perioada de referință, CNPF a continuat să implementeze activități menite să crească încrederea consumatorilor și investitorilor în cele trei piețe aflate sub reglementare și supraveghere, oferind acoperire publică și media. Obiectivele ghidate de autoritatea de supraveghere au vizat creșterea nivelului de informații pentru consumatori cu privire la piețele aflate sub supraveghere, precum și conștientizarea acestora asupra rolului pe care îl are CNPF în protejarea consumatorului.

Canalele de comunicare cel mai des utilizate au fost mass-media, prin intermediul cărora au fost transmise publicului larg informații sub formă de comunicate de presă, declarații, interviuri în presa scrisă și audio-vizuală. Astfel, pe parcursul lui 2019, au fost difuzate 73 de comunicate de presă, inclusiv 42 despre deciziile aprobate în cadrul ședințelor Consiliului de administrație al CNPF, și evenimentele de pe piața financiară nebancale, toate fiind transmise presei și plasate concomitent pe pagina web oficială a CNPF, pagina de Facebook și în ziarul Capital Market. De asemenea, în perioada menționată au fost consemnate 24 de articole de presă despre inițiativele lansate și activitățile derulate de CNPF

(Capital Market, Logos Press, mold-street.com, 1asig.ro, bizlaw.md, Infotag, Банки и финансы, Moldpres, Infomarket), iar responsabili din cadrul autorității de supraveghere au participat la 8 emisiuni TV și radio (Moldova 1, TV8, Prime TV, Canal 2, NTV Moldova, Accent TV, Publika, Radio Sputnik), care au vizat evenimentele de pe piața financiară nebancaară.

În august 2019, CNPF a susținut o conferință de presă în cadrul căreia a făcut publică inițiativa de amendare a reglementărilor în sectorul de creditare nebancaară, eveniment care a fost acoperit pe larg de presa online, posturile naționale TV și radio. Subiectul de îmbunătățire a cadrului legal privind activitatea organizațiilor de creditare nebancaară în vederea minimizării riscurilor de supra-îndatorare a populației, a servit drept temă de discuții pentru mai multe emisiuni și dezbateri de la majoritatea posturilor de radio și TV din țară.

De asemenea, în scopul realizării obiectivelor privind protecția beneficiarilor de produse de asigurare, CNPF a desfășurat o campanie de informare privind aplicarea, din 8 septembrie 2019, a procedurii de constatare amiabilă, care urmărește simplificarea procesului de soluționare a accidentelor rutiere, astfel încât aceasta să fie înțeleasă mai bine și să fie utilizată pe scară largă. Procedura de constatare amiabilă de accident a constituit unul dintre subiectele cel mai des mediatizate și explicate de către CNPF, precum și specialiștii Comisiei Naționale implicați în elaborarea normelor privind procedura de constatare amiabilă. Alături de aceștia au mai susținut prezentări reprezentanți ai Poliției Rutiere. În întâmpinarea necesităților de informare, a venit și spotul informațional video (în limbile ro/ru) cu privire la noua procedură.

PAGINA DE INTERNET A CNPF

Autoritatea de supraveghere a menținut o comunicare deschisă, transparentă și directă cu mass-media, acordând prioritate informării pe pagina web oficială și pe pagina sa în rețelele sociale. Atât pagina www.cnpf.md, cât și pagina oficială de Facebook au continuat să reprezinte, în 2019, canale eficiente de comunicare cu publicul extern. Actualizate în permanență, în paginile sale au fost postate proiectele de acte normative elaborate și expuse spre consultări, informații utile, decizii de sancționare, decizii de autorizare, raportări, publicații, comunicate de presă. De asemenea, site-ul CNPF cuprinde secțiuni speciale dedicate Registrului agenților de asigurare și agenților bancassurance, Registrului organizațiilor de creditare nebancaară autorizate, precum și bazelor de date privind participanții profesioniști la piața financiară nebancaară.

În perioada de referință a fost consemnată o majorare a numărului de vizualizări și utilizatori ai paginii de Facebook, comparativ cu anul precedent. Referitor la locația următorilor, cei mai mulți sunt din R. Moldova, după care urmează România, Italia, Germania, Marea Britanie, Statele Unite ale Americii, Franța, Spania, Rusia etc., majoritatea având vârste cuprinse între 25 și 44 de ani.

7. COOPERAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI PROIECTELE DE ASISTENȚĂ EXTERNĂ

❖ COOPERAREA INTERINSTITUȚIONALĂ

Evoluțiile din ultimii ani ale sistemului financiar autohton au făcut necesar ca autoritățile responsabile de autorizarea, reglementarea, supravegherea și controlul piețelor componente ale sistemului financiar să conlucreze pentru a asigura transparența și integritatea acestora, respectarea cadrului legal aplicabil, precum și lărgirea cadrului național de stabilitate financiară.

Potrivit cadrului normativ aferent, CNPF a continuat să colaboreze cu membrii Comitetului Național de Stabilitate Financiară, participând la ședințele acestuia, atât la nivel de conducere, cât și la nivel de experți. În cadrul colaborării au fost desfășurate mai multe activități legate de colectarea și prezentarea informației și indicatorilor statistici necesari raportărilor financiare către FMI, a fost prezentată informația aferentă evoluției sistemului financiar per ansamblu și în particular piața de asigurări și sectorul de creditare nebancaară, precum și a fost efectuat și prezentat un studiu privind efectele contagiunii între sectorul de creditare bancară și non-bancaară. Totodată, în scopul familiarizării participanților profesioniști și persoanelor interesate cu indicatorii și performanțele sectoriale, a fost inițiată elaborarea Raportului trimestrial de stabilitate financiară pe piața financiară nebancaară.

Buna colaborare, deja consolidată instituțional între CNPF și alte autorități din domeniul financiar: Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor s-a materializat în 2019 în analize și în formularea de comentarii și propuneri pe marginea unor proiecte de acte legislative și normative ale acestor autorități, legate de aspecte privind activitatea Depozitarului Central Unic al Valorilor Mobiliare, reglementări contabile conforme cu directivele europene și de alte probleme specifice domeniului.

❖ COOPERAREA CU INSTITUȚIILE FINANCIARE INTERNAȚIONALE

CNPF a continuat dialogul cu partenerii de dezvoltare, mai cu seamă cu Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială și Comisia Europeană în contextul progreselor înregistrate în reglementarea și funcționarea pieței financiare nebankare, precum și a beneficiat de suport în domeniul consolidării capacităților de reglementare și supraveghere a pieței financiare nebankare. Astfel, cu suportul și recomandările experților BM și FMI, CNPF a elaborat și a consolidat cadrul normativ în domeniul asigurărilor și sectorului de creditare nebankară, conformat tuturor rigorilor internaționale, menit să reseteze și să consolideze piața financiară nebankară din R. Moldova. Totodată, cu sprijinul oferit de Consilierul de rang înalt al UE și experților Delegației UE în R. Moldova, CNPF este susținută în realizarea obiectivelor strategice stabilite și în îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere RM-UE.

❖ PROIECTE DE ASISTENȚĂ EXTERNĂ

În 2019, cu suportul donatorilor internaționali, CNPF a beneficiat și a implementat următoarele proiecte de asistență externă tehnică și financiară:

1. Proiectul de asistență tehnică al Băncii Mondiale pentru Reforma Pieței de Asigurări din R. Moldova. Proiectul este finanțat din sursele alocate de către Inițiativa de Consolidare și Reformă a Sectorului Financiar (FIRST Initiative), inițiat urmare a desfășurării în 2014 a Programului de Evaluare a Sectorului Financiar (FSAP), înaintând recomandări de reformare a sectorului de asigurări în contextul bunelor standarde și practici europene. Proiectul are drept scop consolidarea cadrului de reglementare a sectorului de asigurări cu identificarea punctelor slabe în domeniul cerințelor de capital, cerințelor privind formarea rezervelor, calculul despăgubirilor, auditul, standarde de guvernanță corporativă și alte probleme identificate în cadrul programului FSAP. Astfel, conjugând eforturile comune, rezultatele implementării proiectului sunt cuantificate prin următoarele livrabile: (i) Raportul privind Diagnosticul pieței de asigurări în contextul liberalizării tarifelor de răspundere civilă auto; (ii) Proiectul de Lege privind activitatea de asigurare și reasigurare; (iii) Proiectul de Lege privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse de vehicule; (iv) Manualul practic privind supravegherea activității de reasigurare; (v) Manualul privind supravegherea la fața locului (on-site) a despăgubirilor de asigurare; (vi) comentarii și recomandări de consolidare a cadrului normativ în vigoare din domeniul asigurărilor.

2. Proiectul de asistență tehnică al Băncii Mondiale privind Asociațiile de Economii și Împrumut Urmare a efectuării unei evaluări preliminare a opțiunilor de politici de către experții Băncii Mondiale în vederea sporirii supravegherii, performanței și stabilității organizațiilor de creditare nebankară a fost demarat proiectul de asistență tehnică pe următoarele segmente: a) fondul de economii, lichiditate și stabilizare pentru asociațiile de economii și împrumut și b) crearea noii Asociații Centrale a asociațiilor de economii și împrumut. Astfel, în 2019, ca rezultat al implementării proiectului, a fost elaborat proiectul de Lege privind garantarea depozitelor în sectorul AEI.

3. Proiectul de asistență tehnică al Comisiei Europene - TAIEX În perioada 2-5 septembrie 2019 a avut loc misiunea de experți, reprezentantă de specialiști ai Autorității de Supraveghere Financiară din România, care au împărtășit experiența acumulată în domeniul liberalizării tarifelor de răspundere civilă auto, implementării directivelor europene Solvency II și Directivei privind distribuția în asigurări, precum și anticipării unor riscuri generate de procesul de liberalizare și trecerii la regimul de supraveghere bazată pe risc.

4. Proiectul de asistență tehnică Consolidarea alfabetizării financiare a tinerilor din R. Moldova Cu suportul financiar al Guvernului Marii Britanii și asistența consultativă a experților CAI Expert-Grup și PricewaterhouseCoopers, CNPF a beneficiat de proiectul Consolidarea alfabetizării financiare a tinerilor, care a avut drept scop dezvoltarea capacităților CNPF pentru implementarea activităților care vizează educația financiară în rândul tinerilor, precum și crearea conținutului necesar campaniei de alfabetizare financiară, astfel încât publicul țintă să înțeleagă caracteristicile și particularitățile sectorului financiar și ale produselor financiare. Astfel, ca rezultat al proiectului, a fost elaborat conceptul pentru campania de alfabetizare financiară, care a servit, ulterior, la elaborarea unui set de materiale analitice, incluzând note analitice și infografice despre produsele financiare (de exemplu, dobânzi efective, asigurări, depozite, micro-împrumuturi, etc.), promovate și distribuite prin intermediul rețelelor sociale și a paginii web oficiale a CNPF.

5. Proiectul de asistență financiară – Sprijinirea Proiectului de Reziliență Rurală IFAD în Moldova - dezvoltarea capacităților de consolidare a asociațiilor de economii și împrumut.

Proiectul este un grant acordat de către Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agriculturii și are drept obiectiv direcționarea remitențelor emigranților către zonele rurale ale țării prin intermediul asociațiilor de economii și împrumut ca mijloc de oficializare a fluxurilor de remitențe și de încurajare a incluziunii financiare rurale a beneficiarilor de aceste remitențe. Astfel, activitățile proiectului sunt focusate pe pregătirea și asistarea AEÎ în conformarea la cadrul normativ în domeniul remitențelor, precum și pe extinderea incluziunii financiare prin intermediul AEÎ.

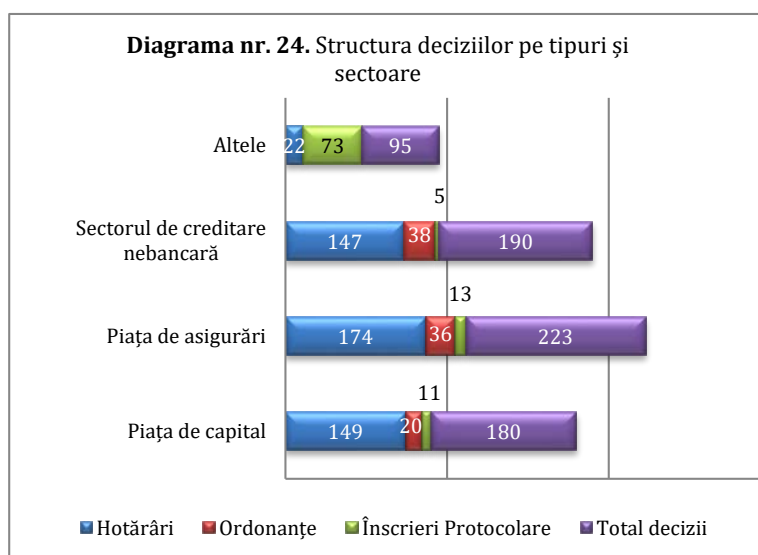
8. ACTIVITATEA OPERAȚIONALĂ A CNPF

PROCESUL DECIZIONAL

În vederea exercitării atribuțiilor stipulate în legislație, în 2019, Consiliul de Administrație, în cadrul a 62 ședințe (58 ședințe - 2018), a emis 688 decizii atât sub formă de acte normative, cât și sub forma actelor cu caracter individual (102-Înscrieri Protocolare, 492-Hotărâri și 94-Ordonanțe).

Structurând deciziile CNPF pe sectoarele aflate în jurisdicția competențelor autorității, se relevă că cea mai mare pondere revine deciziilor aferente pieței de asigurări. Această afirmație este valabilă atât în cazul actelor normative, cât și actelor cu caracter individual.

Subtextul este în consonanță cu preocupările autorității de supraveghere privind slăbiciunile și vulnerabilitățile pieței non-bancare, în special cu referire la sectorul asigurări, având în vedere pregătirea graduală pentru stabilirea cadrului legal ce vizează regimul Solvency II și liberalizarea pieței RCA.

RESURSELE UMANE

Instituția (CNPF) în mod continuu și coerent este preocupată de un proces complex de modernizare, factorul determinant în acest sens îl constituie potențialul uman. Managementul resurselor umane este axat pe sisteme de preselecție, recrutare și formare profesională a angajaților. În acest sens, gestiunea resurselor umane urmărește obiectivul dezvoltării abilităților și performanțelor profesionale, făcând uz de diverse metode și oportunități pentru reciclarea personalului.

Astfel, potrivit acordului bilateral cu ASEM, se implementează un proiect în materie de studii universitare de master la specializările Finanțe corporative și Asigurări cu antrenarea a 8 angajați (CNPF).

De asemenea, instituția beneficiază de relații de parteneriat cu autoritățile de reglementare din alte state (Austria, Germania, Irlanda, Polonia, România, Turcia etc.), participând la diferite instruirii și ateliere de lucru.

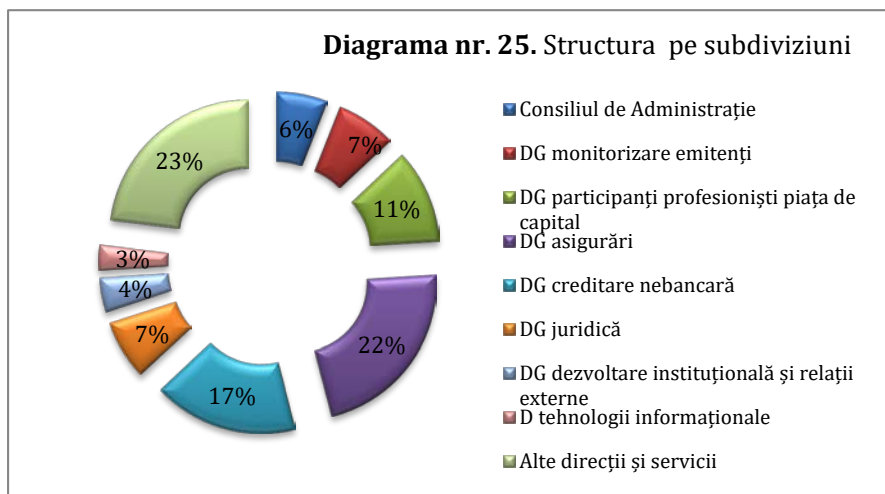
Un suport semnificativ îl constituie cursurile organizate de Joint Viena Institute (IMF).

Este practicat schimbul de experiență și realizarea de prezentări tematice atât în interiorul instituției, cât și cu participarea instituțiilor specializate la nivel de țară. Astfel, angajații CNPF participă la evenimentele tematice organizate de autorități, cum ar fi: Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Serviciul Tehnologii Informației și Securitate Cibernetică, Ministerul Finanțelor, Centrul Național Anticorupție etc.

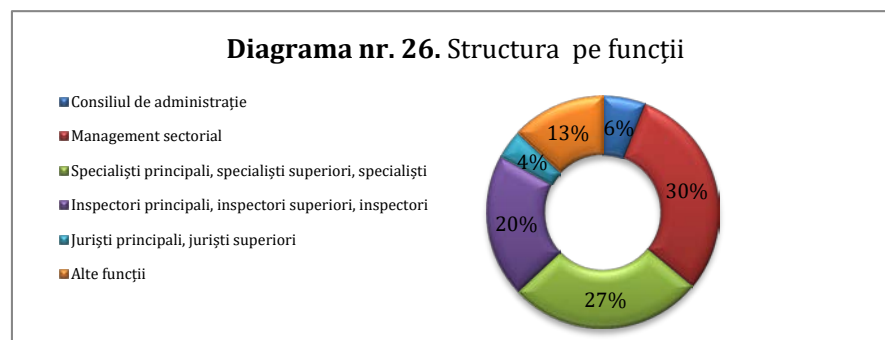
Cele enunțate, precum și alte măsuri adiționale speței în materie de personal sunt sincronizate cu instrumente adiționale de ordin material, prin ajustarea periodică a remunerării, inclusiv stimulente în funcție de reușite și performanțe (individuale, colective).

În 2019, CNPF a funcționat în baza structurii organizaționale aprobate prin decizia nr.7/12 din 18.02.2019, efectivul limită fiind de 120 unități de personal. Efectiv, la 31 decembrie 2019, CNPF a avut un total de 92 de angajați, dintre care:

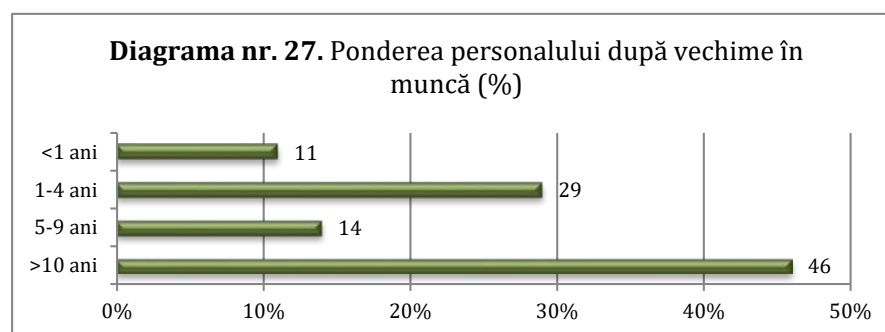
- 77 la sută (71) au fost implicați în efectuarea activităților de bază și 23 la sută (21) au fost implicați în efectuarea activităților de suport. Rata fluctuației de personal a fost de 16 la sută.

- 36 la sută (33) angajați au deținut funcții de conducere, iar 64 la sută (59) - funcții de execuție.

- 89 la sută (82) angajați au o vechime în muncă în cadrul CNPF mai mult de un an, inclusiv cei aflați într-o relație de muncă cu CNPF de peste 10 ani au fost 46 la sută (42) angajați și 11 la sută (10) angajați dețineau o vechime de mai puțin de un an.

INFRASTRUCTURA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE

În 2019, modernizarea și dezvoltarea continuă a Spațiului Informatic Integrat (SII) a constituit o prioritate sporită pentru CNPF, activitățile fiind orientate spre îmbunătățirea calității procesului de supraveghere și monitorizare, optimizarea proceselor și fluxurilor, utilizarea eficientă a resurselor și efectuarea acțiunilor în funcție de nivelul critic al proceselor de business și a sistemelor de Tehnologii Informaționale și Telecomunicații (TIC).

Fortificarea SII este realizată în corelare cu Strategia de dezvoltare a pieței financiare nebancaare pe anii 2018-2022. Anul 2019 a fost unul de anvergură având ca și rezultat reproiectarea și modernizarea infrastructurii fizice TIC, consolidarea sistemelor fundamentale ale autorității (echipamente electrice de forță și de curenți slabi), ceea ce creează premise necesare pentru derularea proiectelor de modernizare a infrastructurii logice TIC.

În centrul de date a CNPF a fost dezvoltată redundanța la:

- Sistemul de alimentare cu energie electrică și de răcire;
- Nivelul de servere;
- Canalele de comunicații.

În materie de securitate informațională au fost realizate următoarele acțiuni:

- Migrarea integrală (100 la sută) a infrastructurii pe un sistem de virtualizare nou;
- Reconfigurarea și actualizarea componentei soft a echipamentului de securitate informațională;
- Automatizarea și optimizarea proceselor prin implementarea sistemului automatizat de setare a stațiilor de lucru/mașinilor virtuale.

CNPF, în calitate de posesor al Sistemului informațional automatizat de stat în domeniul asigurărilor obligatorii de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule (SIA RCA Data) – sistem de importanță națională – a intervenit cu un șir de acțiuni menite să asigure pe termen scurt și mediu continuitatea funcționării sistemului, totodată optimizând timpul de răspuns și măbind fiabilitatea ultimului:

- Migrarea SIA RCA Data în cadrul infrastructurii de tip Cloud, găzduit de Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC)
- Implementarea arhitecturii “diamant”, pentru amplificarea capacităților de procesare și asigurarea redundanței tuturor nodurilor critice;
- Migrarea pe un concentrator VPN nou, în colaborare cu STISC, a tuturor companiilor de asigurări pentru micșorarea downtime-ului și monitorizarea mai eficientă;
- Optimizarea bazei de date pentru reducerea volumului și asigurarea operării exclusiv cu date “live”;
- Integrarea cu platforma guvernamentală de interoperabilitate MConnect, pentru a furniza setul exhaustiv și complet de date pentru toate entitățile interesate.

Proiecte în dezvoltare, inițiate în 2019:

- ⇒ în domeniul asigurărilor - elaborarea și dezvoltarea Sistemului informațional privind automatizarea activității de raportare. Potrivit proiectului, sistemul va optimiza și gestiona fluxurile de date informaționale, va recepționa rapoarte în timp real, va agrega și procesa datele stocate, sporind în acest mod eficiența supravegherii de către autoritate prin monitorizarea indicatorilor de risc și respectarea normelor prudențiale și a criteriilor specifice activității pe piața de asigurări;
- ⇒ în domeniul pieței de capital - dezvoltarea Sistemului informațional Registrul de Stat de Valori Mobiliare/Registrul emitenților, soluție sustenabilă prin prisma dezvoltării actualelor procese aplicate în domeniu, implicit în rezultatul amendării cadrului legislativ și având în vedere tipologia operațiunilor cu valori mobiliare supuse înregistrării, precum și a fluxului de schimb de date cu alte sisteme informaționale și participanți ai infrastructurii pieței.

EXECUȚIA BUGETARĂ

Potrivit art. 6 din Legea nr.192/1998, Comisia Națională a Pieței Financiare se finanțează integral din venituri proprii colectate. Bugetul pentru 2019, la venituri și la cheltuieli a fost aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație nr.50/14 din 12.11.2018, fiind rectificat, pe parcursul anului de gestiune, de două ori (03 iunie și, respectiv 28 octombrie). Astfel, partea de venituri s-a constituit în sumă de 72 290,5 mii lei, de cheltuieli respectiv, în sumă de 67 290,5 mii lei.

În mod efectiv, veniturile realizate au însumat 85 657,9 mii lei, cheltuielile cifrându-se la 55 395,5 mii lei, excedentul bugetar constituind 30 262,4 mii lei, rezultatul corespunzător explicându-se prin venituri supra-previziuni și alocații nevalorificate.

Potrivit obiectivelor asumate și implementate de către autoritatea de supraveghere în contextul atribuțiilor conferite de legea-cadru, realizarea indicatorilor bugetari 2017-2019 se prezintă după cum urmează:

Tabelul nr. 26. Indicatorii bugetari, mii lei

Indicatorii	Efectiv realizat 2017	Efectiv realizat 2018	2019		
			Aprobat	Rectificat	Efectiv realizat
Venituri	17 418,5	49 709,9	40 690,5	72 290,5	85 657,9
Cheltuieli	19 867,2	36 464,1	47 340,7	67 290,5	55 395,5

Execuția veniturilor, 31.12.2019

Veniturile percepute în perioada de gestiune (85 657,9 mii lei) au înregistrat un spor semnificativ (118 la sută), comparativ cu prognozele estimative inițiale și cu cele ajustate pe parcursul execuției bugetare. Comparativ cu veniturile încasate în 2017-2018, structura veniturilor efectiv colectate în 2019, se prezintă astfel:

Tabelul nr. 27. Raportul de venituri

Tipul veniturilor	2017		2018		2019	
	Suma, mii lei	Pondere %	Suma, mii lei	Pondere %	Suma, mii lei	Pondere %
Venituri aferente:						
pieței de capital	4 169,2	23,9	21 631,1	43,5	46 029,3	53,7
pieței de asigurări	7 925,9	45,5	14 669,5	29,6	16 417,9	19,2
domeniului de creditare nebancaară	1 144,8	6,6	7 032,7	14,1	17 818,9	20,8
Alte surse legale de venit	4 178,6	24,0	6 376,6	12,8	5 391,8	6,3
Total venituri	17418,5	x	49 709,9	x	85 657,9	x

- Partea preponderentă (53,7 la sută) în totalul veniturilor revine celor provenite din piața de capital, acestea constituind în cuantum considerabil taxele din operațiunile cu acțiuni efectuate - atât în afara pieței reglementate/MTF, cât și pe segmentul bursier (piața reglementată). *Notă:* semnificația acestor încasări (în speță, 2019 comparativ cu 2017) o constituie taxe conexe operațiunilor realizate pe piața de capital, aceste venituri fiind impredictibile;
- Veniturile, la originea cărora sunt activitățile participanților profesioniști ai piețelor de (re)asigurări și, respectiv, de creditare nebancaară, în mare parte constituie plățile regulatorii achitate de entitățile corespunzătoare;
- Componenta "Alte surse legale de venit" a înregistrat, în perioada raportată, per total 5391,8 mii lei, acestea integrând încasări adiționale activităților CNPF de licențiere/auto-rizare/sanționare, precum și din plasarea disponibilităților instituției în depozite și valori mobiliare de stat.

Execuția cheltuielilor, 31 decembrie 2019

Cheltuielile per total realizate au însumat cifra de 55 395,5 mii lei, ceea ce constituie 82,3 la sută în raport cu suma bugetată. Cheltuielile (în evoluție, 2017-2019) sunt structurate, după cum urmează:

Tabelul nr. 28. Raportul de cheltuieli

Tipul cheltuielilor	2017		2018		2019	
	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%
Cheltuieli de personal	16 816,6	84,6	30 106,2	82,5	37 911,0	68,4
Tichete de masă	-	-	232,4	0,6	950,7	1,7
Plata serviciilor	1 831,5	9,2	4 837,4	13,3	3 165,5	5,7
Deplasări în interes de serviciu	60,0	0,3	225,4	0,6	436,5	0,8
Procurare bunuri	449,8	2,3	419,4	1,2	542,2	1,0
Cheltuieli capitale	709,3	3,6	643,3	1,8	12 389,6	22,4
Total cheltuieli	19 867,2	x	36 464,1	x	55 395,5	x

- În 2019, suma plătită pentru remunerarea personalului s-a cifrat la 29 708,6 mii lei (inclusiv impozite/contribuții individuale 6024,9 mii lei), ceea ce constituie 87,6 la sută din alocațiile bugetate (rectificate). Cheltuielile aferente fondului de remunerare (contribuțiile obligatorii ale instituției pentru asigurări sociale și medicale) s-au executat în sumă de 8 202,4 mii lei sau 14,8 la sută raportat la bugetul total și, respectiv 21,6 la sută în raport cu fondul de remunerare. În vederea reconceptualizării reglementărilor salariale, CNPF a contractat un studiu expertizat în materie, astfel încât să restarteze un nou sistem regândit, partea variabilă a salariului fiind corelată la indici de performanță. Astfel, structura cheltuielilor în evoluție, în perioada 2017-2019, relevă că ponderea articolului de cheltuieli aferent salarizării este în descreștere de la 84,6 la sută la 68,4 la sută (-19 p.p.). Ajustarea sistemului de remunerare a personalului autorității, inclusiv cu scopul de a stăvili fluctuația de cadre (30-35 la sută) și a motiva un nou proces de (re)angajări, a fost fundamentată pe principii, cum ar fi dedicația responsabilă, eficiența și meritocrația, acestea constituind repere cuprinse în fișele de post per angajat.
- Acumulând un suport financiar corespunzător, CNPF, cu titlu de modernizare și renovare, a considerat imperios necesară (re)alocarea resurselor disponibile (inclusiv, provenite din economiile anilor precedenți) pentru cheltuieli capitale în sumă totală de 12 389,6 mii lei, inclusiv, pentru re tehnologizarea infrastructurii IT - 1747,0 mii lei, pentru reconstrucția (interioară) sediului -10124,4 mii lei.

Situațiile financiare, 31.12.2019

Potrivit prevederilor legii cadru (nr. 192/1998), Legii contabilității și raportării financiare (nr.287/2017), precum și standardelor naționale de contabilitate, corespunzător principiilor și regulilor contabile stipulate de cadrul normativ aferent speței, CNPF a întocmit, respectiv raportat situațiile financiare pentru anul 2019. Situațiile financiare asigură informații care sunt relevante în luarea deciziilor economice și credibile în sensul că reprezintă fidel rezultatul patrimonial și poziția financiară a autorității de supraveghere. Ele sunt prudente și complete sub toate aspectele semnificative.

Tabelul nr. 29. Bilanțul, mii lei

ACTIV	31.12.2019	31.12.2018
Imobilizări necorporale	2 177,0	1 190,9
Imobilizări corporale în curs de execuție	10 960,2	1 144,8
Terenuri	1 505,4	1 505,4
Mijloace fixe	10 149,3	9 733,2
Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate	22 372,1	-
Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate	310,0	310,0
Materiale	174,7	109,1
Obiecte de mică valoare și scurtă durată	133,7	136,4
Creanțe comerciale	-	44,7
Creanțe ale părților afiliate	-	34,3
Avansuri acordate curente	68,4	35,5
Creanțe ale bugetului	3,3	3,5
Creanțe ale personalului	-	-
Alte creanțe curente	8 453,0	4 342,8
Numerar în casierie și la conturi curente	7 491,1	1 210,8
Investiții financiare curente în părți neafiliate	25 354,2	20 687,1
Alte active circulante	106,3	85,5
TOTAL ACTIVE	89 258,7	40 574,0

PASIV	31.12.2019	31.12.2018
Capital social și suplimentar	24 848,6	24 848,6
Corecții ale rezultatelor anilor precedenți	132,7	-
Profit nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți	9 480,2	-9 480,2
Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	42 114,2	-
Alte elemente de capital propriu	974,3	1 067,6
Alte datorii pe termen lung	1 402,7	1 396,1
Datorii comerciale	-	21,4
Avansuri primite curente	1 614,9	790,4
Datorii față de personal	1 595,8	1 264,1
Datorii privind asigurările sociale și medicale	444,5	312,0
Datorii față de buget	-	-
Venituri anticipate curente	5 430,4	382,3
Datorii față de proprietari	-	-
Provizioane curente	1 218,2	888,0
Alte datorii curente	2,2	123,4
TOTAL PASIVE	89 258,7	40 574,0

- Activele totale (31.12.2019) au crescut (imobilizări corporale și necorporale, investiții financiare), în principal, ca urmare a faptului că disponibilitățile financiare acumulate pe parcursul lui 2019 au fost (re)investite sub formă de valori mobiliare de stat pe termen de sub un an, depozite bancare – cu scadență de peste un an, precum și capitalizarea mijloacelor fixe;
- Totalul datoriilor din bilanț la 31.12.2019, în cuantum de 11 708,7 mii lei cuprinde, în cea mai mare parte, veniturile anticipate curente, în speță, subvențiile acordate conform acordurilor de parteneriat – 4 499,8 mii lei; datoriile față de personal, inclusiv contribuțiile calculate pentru luna decembrie 2019, achitate în ianuarie 2020 – 2 040,2 mii lei; provizioanele pentru concedii de odihnă neefectuate – 893,7 mii lei, precum și provizioanele aferente creanțelor dubioase (litigii) – 324,5 mii lei;
- Rezultatul patrimonial este unul pozitiv, în creștere față de cel din 2018, generată de profitul obținut în perioada de gestiune.

CONTROL FINANCIAR PUBLIC INTERN

În scopul promovării unei bune guvernări, CNPF a implementat și managerial susține institutul de audit intern (AI), care are drept obiective îmbunătățirea proceselor asociate activităților autorității de supraveghere, furnizând opinii independente și obiective asupra funcționalității sistemului de control intern și management al riscurilor.

Astfel, CNPF și-a organizat propriul sistem de control intern adaptat la particularitățile și dimensiunea instituțională, respectiv racordat la cadrul juridic de organizare și de funcționare, precum și la standardele naționale de control intern în sectorul public, stabilind măsurile necesare pentru implementarea și dezvoltarea sistemului corespunzător, inclusiv actualizarea registrelor de riscuri și a procedurilor pe procese sau activități.

Organizarea și funcționarea AI întrunește rigorile Legii nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern și Standardele Naționale de Audit Intern. Cadrul normativ aplicabil prevede responsabilitatea AI de a evita conflictul de interese și a asigura obiectivitatea în îndeplinirea misiunilor de audit. În activitatea sa, AI se ghidează de Carta de audit intern. Activitatea de audit pe parcursul anului de referință s-a desfășurat conform Planului activității de audit intern, care a fost elaborat, aplicând abordarea bazată pe risc și potrivit priorităților trasate.

În 2019 AI a realizat 3 misiuni de asigurare, având drept scop evaluarea în profunzime a sistemelor de conducere și de control intern/managerial din cadrul CNPF, stabilind dacă aceste sisteme funcționează

economic, eficace și eficient, pentru identificarea deficiențelor și formularea de recomandări aferente îmbunătățirii sistemelor și a operațiunilor. Urmare a rapoartelor de audit intern elaborate, au fost formulate 18 constatări și oferite 42 de recomandări de audit orientate atât spre corectarea și revizuirea procedurilor, cât și spre prevenirea unor posibile situații de risc aferente.

9. EXECUTAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A PIETEI FINANCIARE NEBANCARE ȘI A PLANULUI DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA ACESTEIA ÎN 2019

Nr. crt.	Obiective generale/ specifice	Acțiuni	Costuri	Indicatori de performanță	Nivelul de realizare
1. Consolidarea cadrului normativ aferent dezvoltării pieței financiare nebancaire					
1.1	Armonizarea cadrului normativ în domeniul pieței de capital cu directivele și normele UE pentru a asigura funcționarea eficientă și continuă a entităților și participanților la aceasta	1.1.3. Elaborarea unui studiu privind oportunitatea transunerii Directivei 2014/65/UE	Asistență externă	Studiu elaborat	Realizat Studiul a fost elaborat și aprobat (ÎP nr. 62/3 din 30.12.2019)
		1.1.4. Elaborarea și implementarea modificărilor și completărilor la legislația privind societățile pe acțiuni în contextul Directivei (UE) 2017/1132 și al Directivei (UE) 2017/828	În limita bugetului CNPF	Lege revizuită; proiect de lege înaintat spre aprobare	Realizat Legea pentru modificarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni (nr.18 din 20.02.2020)
1.2	Stimularea dezvoltării pieței de capital	1.2.4. Elaborarea modificărilor și completărilor la Legea nr.171/2012 privind piața de capital în scopul atragerii investițiilor prin intermediul ofertelor publice de valori mobiliare efectuate pe piața reglementată sau în cadrul sistemului multilateral de tranzacționare	În limita bugetului CNPF	Legea revizuită și proiectul de lege înaintat spre aprobare	Realizat Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.171/2012 privind piața de capital (ÎP nr. 42/1 din 16.09.2019) a fost examinat și aprobat în cadrul ședinței secretarilor generali din 09.01.2020 și este în proces de avizare/ expertizare și consultare publică
1.3	Armonizarea cadrului normativ în domeniul asigurărilor cu legislația comunitară și cu cele mai bune practici aplicate la nivel internațional	1.3.1. Transpunerea în legislația națională a Directivei nr.2009/138/CE, inclusiv a cadrului de rezoluție	Asistență tehnică – Banca Mondială	Proiect de lege elaborat și înaintat spre aprobare	Realizat Proiectul de Lege privind activitatea de asigurare și reasigurare (ÎP nr.46/1 din 30.09.2019) a fost examinat și aprobat în cadrul ședinței secretarilor generali din 26.12.2019 și este în proces de avizare/ expertizare și consultare publică
		1.3.2. Transpunerea în legislația națională a Directivei (UE) 2016/97, care implică trecerea de la conceptul de intermediere	În limita bugetului CNPF	Legea revizuită și proiect înaintat spre aprobare	Realizat Proiectul de Lege privind activitatea de asigurare și reasigurare (ÎP nr.46/1 din 30.09.2019) a fost

	la conceptul de distribuție în asigurări			examinat și aprobat în cadrul ședinței secretarilor generali din 26.12.2019 și este în proces de avizare/ expertizare și consultare publică
	1.3.4. Elaborarea de acte normative pentru punerea în aplicare a noului cadru normativ privind piața de asigurări și fructificarea capacităților acesteia	În limita bugetului CNPF; asistență tehnică – proiectul Twinning	Acte normative elaborate și aprobate	<p>Realizat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regulamentul cu privire la Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance (H 21/3 din 27.05.2019); - Regulamentul cu privire la auditul asigurătorilor (reasigurătorilor) (19/3 din 13.05.2019); - amendamente la Regulamentul cu privire la cerințele față de persoanele cu funcții de răspundere ale asigurătorilor /reasigurătorilor și intermediarilor în asigurări (H 17/3 din 22.04.2019); - amendamente la Regulamentul privind metoda de calcul a primei de asigurare de bază și a coeficienților de rectificare aferenți asigurării obligatorii de răspundere civilă auto (H 3/2 din 21.01.2019); - amendamente la Regulamentul privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate ale asigurătorului (reasigurătorului) (H 6/3 din 11.02.2019)
	1.3.6. Elaborarea actelor normative aferente liberalizării tarifelor pentru asigurările obligatorii de răspundere civilă auto	În limita bugetului CNPF	Regulamente revizuite și înaintate spre aprobare	<p>Realizat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regulamentul cu privire la procesarea electronică a documentelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto (H 15/6 din 15.04.2019); - Metodologia unică de calcul al primei de asigurare de bază și al coeficienților de rectificare aferenți

					asigurării obligatorii de răspundere civilă auto internă și externă (H 57/13 din 28.12.2018); - aprobarea rapoartelor specializate ale asigurătorilor (reasigurătorilor) aferente asigurărilor obligatorii de răspundere civilă auto internă și externă (H 57/14 din 28.12.2018); - Hotărârea cu privire la modul de prezentare, avizare și aplicare a calculelor actuariale ale primelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto (H 25/2 din 24.06.2019).
1.4	Stimularea dezvoltării investitorilor instituționali prin elaborarea și promovarea cadrului normativ	1.4.1. Elaborarea și aprobarea proiectului de lege privind fondurile de pensii facultative	În limita bugetului CNPF	Proiect de lege elaborat și înaintat spre aprobare	Realizat Proiectul de lege privind fondurile de pensii facultative (ÎP nr. 3/12 din 21.01.2019 a fost examinat și aprobat în cadrul ședinței secretarilor generali din 05.12.2019 și este în proces de avizare/ expertizare și consultare publică
		1.4.4. Definitivarea și aprobarea proiectului de lege privind organismele de plasament colectiv alternative	În limita bugetului CNPF	Proiect de lege elaborat și înaintat spre aprobare	Realizat Legea privind organismele de plasament colectiv alternative (nr.2 din 06.02.2020)
1.5	Consolidarea dezvoltării sectorului de creditare nebancaară	1.5.1. Elaborarea proiectelor de lege privind garantarea depunerilor de economii ale membrilor AEÎ	În limita bugetului CNPF; asistență tehnică – FIDA	Proiecte de lege elaborate și înaintate spre aprobare	Realizat Proiectul de lege a fost elaborat în cadrul proiectelor de asistență cu FIDA și BM
		1.5.6. Efectuarea unui studiu privind practicile aplicate la nivel european și internațional ce țin de reglementarea, autorizarea și supravegherea caselor de amanet (lombardurilor)	În limita bugetului CNPF; asistență externă	Studiu elaborat	În proces de realizare Elaborarea studiului a fost inițiată în cadrul proiectului de asistență Financial Sector Transparency Activity, finanțat de USAID

2. Consolidarea stabilității financiare și asigurarea solidității financiare					
2.2	Crearea și implementarea mecanismelor necesare pentru punerea în aplicare a supravegherii bazate pe risc, în special prin tehnici și instrumente de prevenire a riscurilor	2.2.1. Elaborarea standardelor minime de supraveghere bazată pe risc în domeniul asigurărilor	În limita bugetului CNPF	Gradul de risc redus cu 10 la sută	Pentru elaborarea cadrului secundar aferent supravegherii bazate pe risc, este necesară norma primară - Legea privind activitatea de asigurare și reasigurare aprobată și intrată în vigoare. Activitățile au fost transferate pentru 2020, urmând a fi realizate cu suportul proiectului de asistență tehnică a Băncii Mondiale
		2.2.2. Crearea profilului de risc pentru fiecare societate de asigurare în vederea punerii în aplicare a funcției preventive și de intervenție timpurie în activitatea de supraveghere a CNPF	În limita bugetului CNPF	Profiluri de risc create în 100 la sută din societățile de asigurare	
		2.2.3. Elaborarea și dezvoltarea standardelor minime ale Sistemului de alertă timpurie pentru societățile de asigurare	În limita bugetului CNPF	Standardele elaborate și aprobate	
		2.2.4. Elaborarea și punerea în aplicare a testelor de stres pentru evaluarea impactului riscurilor aferente activității societăților de asigurare	În limita bugetului CNPF	societăți de asigurare evaluate	
2.3	Asigurarea unei tranziții eficiente la regimul Solvabilitate II	2.3.1. Elaborarea planurilor individuale de tranziție la regimul Solvabilitate II	În limita bugetului CNPF	Planuri elaborate de societățile de asigurare și prezentate CNPF	Pentru elaborarea cadrului secundar aferent supravegherii bazate pe risc, este necesară norma primară - Legea privind activitatea de asigurare și reasigurare aprobată și intrată în vigoare. Activitățile au fost transferate pentru 2020, urmând a fi realizate cu suportul proiectului de asistență tehnică a Băncii Mondiale
		2.3.3. Desfășurarea procedurii de autoevaluare a riscului și a solvabilității în cadrul societăților de asigurare	În limita bugetului CNPF	Procedura de autoevaluare desfășurată în cadrul societăților de asigurare	
		2.3.2. Elaborarea metodologiilor necesare de calcul al rezervelor tehnice și al capitalului de solvabilitate	În limita bugetului CNPF	2 metodologii elaborate și aprobate	

3. Îmbunătățirea conduitei de piață și creșterea încrederii consumatorului					
3.1	Identificarea conflictelor de interese între prestatorii de servicii și consumatorii de produse și servicii financiare nebancaire	3.1.1. Elaborarea modelului de declarație privind conflictul de interese între prestatorii de servicii și consumatorii de produse și servicii financiare nebancaire	În limita bugetului CNPF	Rata de identificare a conflictelor de interese majorată cu 10 la sută	Realizat Legea pentru modificarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni (nr.18 din 20.02.2020) Regulamentul cu privire la dezvoltarea informației de către emitenții de valori mobiliare (nr.7/1 din 18.02.2019) Formularul de petiție/cerere de asistență în asigurări elaborat și plasat pe pagina web oficială a CNPF
3.2	Dezvoltarea unui mecanism eficient de comunicare cu publicul și cu alte părți interesate în vederea protecției investitorilor și a consumatorilor de produse și servicii financiare nebancaire	3.2.2. Revizuirea legislației în domeniul pieței de capital privind fondul de compensare a investitorilor	În limita bugetului CNPF	2 acte normative modificate	Realizat Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.171/2012 privind piața de capital (ÎP nr. 42/1 din 16.09.2019) a fost examinat și aprobat în cadrul ședinței secretarilor generali din 09.01.2020 și este în proces de avizare/expertizare și consultare publică. Au fost operate amendamente la Regulamentul privind fondul de compensare a investitorilor (Hotărârea nr.11/5 din 18.03.2019).

OBIECTIVE 2020

Întreaga activitate a CNPF se va desfășura în 2020 sub semnul cerințelor potrivit cărora o piață financiară nebancaară mai bine reglementată conform cerințelor de prudențialitate, o informare corectă, completă și operativă a cetățenilor cu privire la evenimentele importante, o supraveghere atentă și în timp real bazată pe prevenirea și atenuarea riscurilor sunt de natură să ofere consumatorilor și investitorilor garanția unor servicii și produse sigure și atractive.

În acest sens, CNPF va acționa pe două direcții prioritare: realizarea obiectivelor stabilite în Strategia de dezvoltare a pieței financiare nebancaare pe anii 2018-2022 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia și îmbunătățirea instrumentelor disponibile de supraveghere a participanților pieței.

În scopul îndeplinirii obiectivelor enunțate vor fi realizate următoarele activități:

- consolidarea cadrului normativ aferent dezvoltării pieței financiare nebancaare, inclusiv:
 - elaborarea, aprobarea și punerea în aplicare a cadrului normativ subordonat Legii nr.171/2012 privind piața de capital, inclusiv transpunerea Regulamentului (CE) nr.575/2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții;
 - elaborarea și promovarea proiectului de lege privind asigurarea obligatorie de locuințe;
 - conlucrarea cu autoritățile responsabile în vederea elaborării unui mecanism funcțional privind asigurările în agricultură;
 - elaborarea și promovarea amendamentelor la legislația în vigoare pentru dezvoltarea parteneriatului public-privat în domeniul asigurărilor medicale;
 - elaborarea și aprobarea regulamentelor subordonate legii privind organismele de plasament colectiv alternative;
 - elaborarea și aprobarea cadrului secundar aferent amendamentelor la Legea nr.122/2008 privind birourile istoriilor de credit;
 - elaborarea măsurilor de stabilizare aplicate AEÎ prin extinderea funcțiilor atribuite atât prin schema de garantare a depunerilor de economii, cât și, după caz, asociației naționale centrale a AEÎ;
 - elaborarea cadrului normativ pentru determinarea competențelor funcționale, a etapelor și a modului de executare a atribuției administrării speciale a AEÎ;
 - consolidarea capacităților asociației naționale centrale din cadrul sistemului de AEÎ;
 - elaborarea modificărilor și completărilor necesare la cadrul normativ existent privind modul de organizare și funcționare a caselor de amanet.
- îmbunătățirea activității de supraveghere a pieței în contextul trecerii la supravegherea preventivă, bazată pe prevenirea și gestiunea riscului:
 - organizarea instruirilor aferente implementării supravegherii bazate pe risc;
 - elaborarea și punerea în aplicare a testelor de stres pentru evaluarea impactului riscurilor aferente activității societăților de investiții;
 - elaborarea standardelor minime pentru sistemul de alertă timpurie pentru AEÎ și organizațiile de creditare nebancaară.
- protecția eficientă a consumatorilor de servicii financiare și dezvoltarea educației financiare, inclusiv:
 - desfășurarea campaniilor de educație financiară în scopul creșterii gradului de cunoaștere și înțelegere a conceptelor și noțiunilor financiare;
 - continuarea activităților aferente educației financiare în învățământul liceal și universitar;
 - realizarea schimbului de experiență cu autoritățile și instituțiile de învățământ din România și Republica Moldova în cadrul programului de educație financiară și juridică destinat elevilor de gimnaziu și liceu.
- consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale CNPF și implementarea proiectelor de asistență cu donatorii internaționali, inclusiv:

- implementarea proiectului de asistență tehnică a Băncii Mondiale pentru a spori supravegherea, performanța și stabilitatea organizațiilor de creditare nebancaară și a asociațiilor de economii și împrumut;
- participarea la activitățile desfășurate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) în materie de educație financiară;
- cooperarea cu MONEYVAL și alte organizații internaționale de profil în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, inclusiv în contextul proiectului TWINNING „Eficientizarea sistemului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului în Republica Moldova”, finanțat de Comisia Europeană;
- realizarea acțiunilor în domeniul colaborării în cadrul Consiliilor conducătorilor autorităților de reglementare a piețelor valorilor mobiliare și piețelor de asigurări din statele-membre ale CSI modernizarea și dezvoltarea sistemelor informatice aferente activității participanților pieței financiare nebancaare;
- dezvoltarea și formarea profesională a personalului CNPF;
- optimizarea și automatizarea proceselor și operațiunilor din cadrul CNPF.

Prin realizarea acțiunilor date se urmărește consolidarea capacității participanților pieței financiare nebancaare de a preveni riscurile operaționale și financiare, de a identifica vulnerabilitățile existente și de a pune în aplicare cele mai bune practici de reglementare și supraveghere a sectoarelor pieței.

Serviciul Editorial-Poligrafic
al Academiei de Studii Economice a Moldovei
Chişinău, MD-2005, str.Bănulescu-Bodoni 59.
Tel. 022-402-910, 022-402-936